

(Мусаввир Махмуд Музахҳиб асари, 16 - аср)

Маънавият, шеърият ва фахру-ифтихор байрами!

Барча олижаноб ишларимизда Навоий
ғоялари, Навоий ибрати, Навоий руҳи бизга
ҳамиша ҳамроҳ бўлсин!

Ислом КАРИМОВ.

кимнинг ҳадди сиғарди". Бу фикр эгаси ҳам ўзича ҳақдир, балки. Улуғ шоир ижодидаги фикрий теранлик, ранг-баранг бадийи каш-фиётлар, поёнсиз тасаввур олами, яна кўпдан кўп сабаблар шундай дейишга асос беради. Аммо мен болаларимизни унга яқинроқ, яна яқинроқ бораверишга ундаган бўлардим.

Ахир, бир пайтлар ёш Алишер ҳам Фаридиддин Атторнинг "Қуш тили" асарини ўқиб, ҳатто ёд олиб туйғулар галаёни бағрида қолмаганими? "Илоҳийнома" да бир ҳикоят бор:

Бутун жонзодлар тилини билган Сулаймон пайғамбар баланд дўнглики терлаб-пишиб кавлаб ётган игнанинг кўзидай ҷумолига назари тушибди.

- Нима ҳаракат? - деб сўради.

- Дўннинг нариги тарафида дунёда тенгсиз бир гўзал ҷумолига ошиқ бўлдим. Унга етишмоқ учун бу баҳайбат ҳижрон тоғини кавлаб йўл очаяпман, - дебди ҷумоли.

- Э, дўстим, ахир, бу ишга бутун умринг етармиди? - деб ачинибди пайғамбар.

- Барибир менинг гўзал муродим (мақсадим) бор, шунинг ўзи яшашга арзизмайдими? - деган экан ҷумоли.

Демокриманки, ҳазрат ҳам қачон-

Эрта тонгдан буюк бобо-калонимиз Алишер Навоий ҳазратларига эҳтиром кўрсатиш ва бу улуғ зотнинг тавваллуд кунларини нишонлаб, маҳобатли ҳайкали пойига гуллар қўйиш мақсадида юртимизнинг шоир ва ёзувчилари, олимлар, давлат арбоблари, таниқли санъаткорлар ва талабалар ййгилишди.

Тадбирда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси Абдулла Орипов сўзга чиқиб, адибнинг ҳаёти ва ижоди ҳамда бизга қолдирган бой маданий мероси ҳамда кейинги бир йилда бобомиз номи билан боғлиқ эзгу ишлар хусусида тўхталди.

- Мана ниҳоят шоирнинг йигирма жилдлик мукаммал асарлар тўплами нашр этилди. Аввалги нашрларга қирмай қолган ёхуд шўро мафқураси қўли билан пати юлинган асарлар ҳам энди тўлиқ ҳолда китобхонларга етиб борди. Биз буни ҳеч шубҳасиз, истиқлолимиз шарофати деб биламиз. Бобомизнинг шеърияти қўтлуғ номи бир лаҳза бўлсада бизнинг ҳаёлимиздан кўтарилган эмас. Минг шукрларким, халқимизнинг, миллатимизнинг тимсоли бўла оладиган сиймолар тарихимизда бисёр. Лекин улар орасида буюк гуманист Алишер Навоий номи алоҳида ярқираб туради. Туркийғўй ўзбекнинг ифтихори бўлмиш бу зот буткул инсониятнинг ҳам улуғ фарзандига айланган. Алишер Навоий наинки ўзининг бетакрор ижоди билан балки, ғоят ибратли фаолияти, ҳаётдаги эзгу амаллари билан ҳам ер юзидаги бошқа барча даҳоларга намуна бўла олади. Унинг ижодининг ўзи бир улкан кутубхона, бекиёс дорулфунун, - деди сеvimли шеиримиз Навоий даҳосига юксак баҳо бериб.

Дарҳақиқат, Алишер Навоий барчани адолатга чорлади ва унинг устивор бўлиши учун курашди. У маданий-маърифий камолотга даъват этди ва айни чоғда камолотга етишмоқ учун эл улусдан бисоти-ни аямасди. Беҳисоб иншоотлар, мадрасалар, шифохоналар, кутубхоналар қурдирди. Кўприklar, қарвонсаройлар бунёд этди. Биз бугун Прези-

дентимиз раҳнамолигида тинчлигимизни таъминлаб мутасил бунёдкорлик билан машғул эканмиз, ўзимизни улуғ боболаримизнинг эзгу ишларини давом эттираётган муносиб ворислар дейишга ҳақлимиз.

Ҳазрат Алишер Навоий асарлари турли хорижий тилларга мунтазам таржима қилинаётир. Масалан, Россия пойтахти Москвада, Япония пойтахти Токиода ва бошқа ҳудудларда бобомизга ёдгорликлар қўйилди. Адиб мангу ором топган Ҳиротдаги шоир мақбараси томон улкан раvon йўллар тортилиб, мақбара таъмирланмоқда.

- Авваламбор, улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий таваллудига бағишланган тантанада иштирок этаётганимдан мамнунман, - деди тадбир сўзга чиққан Япониянинг мамлакатимиздаги Фавқуллода ва мухтор элчиси Юичи Кушумота. - Бугунги кунда Ўзбекистон бутун дунёда, жумлаи жаҳонда ўзининг юксак мақомига, обрўсига эга бўлиб турибди. Дунё халқлари Ўзбекистонга хайрихоҳлик билан қарашибди. Маданий, маънавий, маърифий алоқалар тобора кенг йўсинда ривожланмоқда. Жумладан, Япония давлати Ўзбекистон халқи ва ҳукуматига катта ҳурмат ва ихлос билан қарайди. Токиода улуғ бобомиз Алишер Навоий ҳайкалининг бунёд этилганлиги бунга яққол мисол бўла олади.

Шунингдек, барча сўзга чиққанлар Навоийни янада мукаммал ўрганиш, унинг асарларидаги буюк ғояларни ёшларга ўргатиш нури истиқболли келажак қуришда замин яратишини таъкидлашди. Шунингдек, адиб ҳайкали пойига гуллар қўйилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Хайриддин Султонов иштирок этди.

Алоуддин ҒАФФОРОВ,
"Туркистон-пресс".

НАВОИЙГА ЯҚИНЛАШСАК...

Инсон қалбини ҳаётга боғлаб тургувчи туйғулар бўлади. Бу туйғулар қудрати, жозибаси, ҳарорати билан бир-бирига жуда ўхшаш бўлса-да, турлича номланади: умид, мақсад, ғурур...

Ҳазрат Навоийнинг табаррук исмини айтганимизда ҳам, эшитганимизда ҳам кўнглимиз ғурур қанотларида баландлайди. Уни ўқиган, ўрганган, англаган сайин ғурур туйғуси яна ҳам улканроқ моҳият касб этади. Навоийни ўрганиш ҳақида ҳар кишининг ўз тасаввури бор. Матбуотда бир зиёли гап-тап билан қўйиб қўйиб эдим. "Алишер Навоий тугилган кунини фақат расмий жойларда эмас, оила даврасида дастурхон тўзаб, нишонлаш керак", деб ёзган эди.

Марғилонлик муаллима Фотимахон Турақулова эса ўзининг дарсларининг аввалида ҳар доим қиритган "Навоийнинг ҳар сўзи — ганж" деб ном-

ланган 5-7 дақиқалик сабоқ ҳақида гапириб берган эди.

- Ўқувчиларимдан бири оила-сидаги Аброр, Ахрор исмларига уйқаш қилиб янги туғилган жиянчасига Акраб исмини қўймоқчи бўлибди. Мен Навоий асарлари лугатини олиб келиб кўрсатдим. Акраб-чаён дегани. Ўқувчиларимда ўша лаҳзаларда лугат ўрганишга иштиёқ уйғонганини сезиб, темирни қизигида босдим. Қизиқишдан бошланган машғулот қатъий қоидага айланди. Ўқувчиларимнинг иншооларда Навоий сўзларини ишлата бошлаганини кўрсам, қувониб кетаман. Ҳазрат нафаси теккан сўзларга умр қўшаётгандан ғурурланаман, - дейди Фотимахон.

Газетхон тақлифиди ҳам, муаллима тажрибасида ҳам ибрат бор.

Мен ўқувчилар даврасида Навоий ҳақида айтилган яна бир фикр-ни эшитдим. "Алишер Навоийдай шахслар инсоният тарихида минг йилларда бир марта дунёга келади. Унинг буюклигига фақат ҳайрат қилиш керак, ҳавас қилишга

лардир ана шундай гўзал асарлар, қомил шахслардан буюклик учун қувват олгани шубҳасиз. Унга ҳам Ҳисрав Дехлавийлар, Низомий Ганжавийлардан сўнг "Ҳамса" яратиш осон бўлмагандир? Оғани темирыйлар мулк, тахт талашиб ётган замонларда адолат, тинчлик учун курашиш, ободончиликларга бош-қош бўлиш, истеъдодли талабаларни юзага чиқариш — ҳамма-ҳаммаси мурраккаб бўлгандир, ахир. Лекин Навоий буни уддалаган. Ақлли, тадбирли, саботли, покиза қалби билан адоватлар, машаққатлар устидан ғолиб келган.

Тақдир ҳамиша долғали ҳаёт ичида кечган, аммо ҳаётнинг зарбаларида майдаланиб кетмаган, буюклигини сақлаб қолган бундай шахслар ҳаётининг ҳар фасли ҳақида бадийи фильмлар яратиш, ҳар асарига шарҳлар ёзиш, лугатлар тузиш бугуннинг вазифаси. Шунда Навоий билан бирга болаларимиз қалбда буюклика ҳавас уйғонади. Буни жуда зарур, жуда муҳим уйғониш деб ҳисоблардим.

Қутлибека РАХИМБЕКОВА,
шоира.

Мусо Тошмухаммад ўғли ОЙБЕК таваллудининг 100 йиллиги олдида

Бани одамнинг кимлигини билмоқ учун унинг аёлга бўлган муносабатини аниқлаш етарлидир. Чунки аёл ойнадирки, унда эркакнинг бутун борлиги - ичи ва таши яққол аксланади. Энг муҳими, улар ўртасида муҳаббат туғилса, бу шундай қудратга айланадики, у "Эрни эр" қилади, "ойна"га чанг кўндирмайди. Икки дил қалбини ёндириб, ёритиб, бойитиб тураверади, қийинчилик, етишмовчиликни, фироқ ва хижронни осонгина энгиб ўтишларига етадиган сабру тоқатни, куч-қудратни бераверади. Бирининг камчилигини иккинчиси йўқотиб, уни эзгулик ила бойитса, иккинчиси биринчисининг иходий парвозига қанот беради. Иккаласини ҳам улуғворликка, буюкликка, яратилга даъват этаверади. Йиллар ўтган сайин муҳаббат ҳам улғайиб, гўзаллашиб, донолашиб, ибратлашиб бораверади. Ала - оқибат одамлар хотирасида гўзал бир эртатка ибратомуз афсонага айланади.

Ўзбек адабиётининг забардаст ёзувчиси Ойбекнинг ва биринчи ўзбек кимёгар кизи Зарифа хонимнинг севи ва вафо тарихи ҳам айtilган мулоҳазаларнинг жонли исботидир.

1924 йил уларнинг танишувларига асос солди. Ойбек 19, Зарифа 16 ёшда эдилар. Буни "Ойбегим менинг" асарида Зарифа хоним шундай хотирлайдилар: "Ойбек "Тонг юлдузи" деворий газетамизнинг муҳаррири эди. У баъзан йўлини тўсар, бирор нарса ёзиб беришим ёки газетага расм солишимни сўрар, мен ҳам бирикки марта ниманидир ёзиб берган эдим, чамаси. У бир кун шёрга лиқ тўла, қалингина, сариқ муқовали дафтарни кўлимга тутқади-да, шёрларнинг боши ва охирига кичик-кичик расмлар чизиб беришимни сўради. Йўқ дея олмай, уйга олиб кетдим. Энг нозик мўйқалам ва акварель бўёқлар ила расмлар чиздим: кичик навада устида куш кўнган, сайраятти; иккинчи саҳифада - гулга учиб келаётган куш, узокда эса устида бир парча оқ булут сузган тоғ қўқиси. Ўз завқимга мувофиқ нозик кичик расмлар ила дафтар саҳифаларини безашга уриндим..."

Иходкорликнинг нозик, ҳислар тўфонига чанқоқ ҳислатлари сабаб уларнинг юлдузи олдузига тўри келган, дастлабки кўришувданок юраклар гулпирган ва тошган эди. Ойбек ва Зарифа ҳар кун бири-бири билан учрашар, сўзлашар, сайр этарканлар. Ойбек унинг кўлини маҳкам ушлаб ва хайрлашгунча кўйиб юбормасди. Шу сабаб тўфайли "қўлларимиз ҳароратининг бирлашувидан бизнинг бирлигимиз бошланган", - дейди Зарифа хоним.

Бу бирлик ошқона шёрлар туғилишига, соғинч мактубларининг ёзилишига, ноз ва фироқларнинг беадад кўйноқларига дучор қилади. Ойбек бир кун кўрмаса Зарифани соғинар, излар, соатлаб уни чиқишни кутар, "Зарифам" дер, "Мен сенга кўнглимни бердим" дея, ошқона сўзлар, ундан жавоб ололмасди. Зарифа эса 17 ёшида "севи оловида ёниш"дан кўрқар, "Ортиқ учрашмайлик" дея ялинар, "ут-ку!" дея Ойбекдан йироқлашишга интилар, ифбатни, назокатни муқаддас билар, "Кўнглимнинг софлиги

ва тиниқлиги хатто чин ишқ - муҳаббат ҳам кўлка солмасин", дерди. Севгисини ўчиришга тиришган сайин, кундан-кунга хаёли унга боғланиб борарди. Ойбек суҳбатда "алланечук сирли, нотаниш ҳислар тўқини"ни сезар, улар тошганида титрарди.

Ойбек: "Кўнглинг уйқудаги бир денгиз каби мавжсиз..." деса, Зарифа: "Севмоқ, севилмоқ - ёшликнинг ҳамдами..." дея турли - туман сабабларни рўқач қиларди.

- Зарифа, менинг дардимни, севинчимни, орзуларимни - барини биласан. Тўрт йил бўлади - юрагим сен билан. Таътил кунлари ҳам (Ойбек Ленинграддаги ўқишдан келган эди - Х.У.) хотимага етаетти. Кетадиган вақт яқин. Сендан бир оғиз сўз эшитиб кўнглимни тинчитиб кетсам...

- Мен нима ҳам дердим?.. Сукут сақлайман, холос.

- Нега индамайсан? - Жаҳли чиқади унинг. - Яхши, тўрт йил кутган бўлсам, тагин бир кун кутай. Ойингдан сўра. Ойинг рози-

кин-аста ғойиб бўлаётган, унинг ўзига ҳам қамалиш навбати келган пайт эди. Шундай таҳликали айёмда иход билан шуғулланиш ҳар кимнинг ҳам кўлидан келар-вермайди. Аммо Ойбек буюк ирода эгаси эди. Шундай фожиали кунларда "Кутлуғ қон"дай гўзал ва ўлмас бир асарни яратди...

Хаётдаги барча қийинчиликларни энгиб, бутун борлигини адабиётга бахшида қилади. Бу ҳолатни Зарифа хоним куйдагича хотирлайди:

"Бир кеча, ёдимда, Ойбек ёзиб ўтирарди. Мен ҳам ёзибми, ўқибми, ўтирибман.

- Зарифа, қорним оч, - деб қолди.

Мен нима дейишимни билмайман, индамадим, жавоб қилолмадим. Негаки, уй қуп-қуруқ эди.

- Бирор нарса йўқми? - сўради Ойбек.

АЁЛ

Ойбек ва Зарифа Саидносирова. 1929 йил

лигини айтса, бас, мен бахт қанотида учаман.

Нихоят Зарифадан: "Онам розилар" жавобини эшитган Ойбек: "Зарифамга етишдим!..." - дея, меҳр ва муҳаббат чакнаган кўзларини Зарифадан узмас, уни бағрига босар, ёнокларидан буса оларди...

Интизор қўтилган кун ҳам юз кўрсатди, севишганларнинг тўйи бўлди. Ширин суҳбатлар, иходий мулоқотларнинг адоғи кўринмасди.

1932 йилнинг 26 июнида Омонбек, 1935 йилда Бекжон, 1937 йилда Гулранг, 1939 йили Суянобеклар туғилди. Ана шу аснода 1937 йил тўполони уларни ҳам четлаб ўтмади: Ойбек Тил ва адабиёт институтидан ҳайдалди. Ёзувчилар уюшмасидан чиқарилди. Газета ва журналлар унинг асарларини босмай қўйди. Зарифа хоним ҳам қишлоқ ҳўжалик институтидан, ўқитувчиликдан ҳайдалди.

Ойбекнинг барча устозлари алақачон қамқоқда азоб чекаётган, бир қанча тенгдошлари се-

ўрнимдан туриб шафни ҳужрадаги хурмача, халталарни текширдим. Бир ҳовуч йирик кепак, бир-икки қошиқ шакар топдим. Сўнг хурмачанинг тагини сидира-сидира бир қошиқ ёғ олдим. Примусда кепакни қовуриб, сўнг унга шакар аралаштириб, дастурхонга тортдим. Билмадим, бу қандай таом бўлди экан? Ойбек ҳазратлари номи менга ҳам номаълум бўлган бу таомдан бир-икки марта қошиқ учидан олган бўлди. Сўнг "Сен ҳам егин", деб мени кистади.

- Йўқ, очикмадим. Ўзингиз еяверинг, - дедим унга оч қолганимни билдирмай.

Ойбек озгина еди-да, қолганини "Эрталаб болаларга берарсан", - дея суриб қўйди. Менга қараб жилмайди-да, тагин ёзувга киришди... Ойбек ана шундай мушкул бир шароитда, 1942 йили совуқ уйда, хира кетган лампа шуъласида, баъзан оч, баъзан тўқ ҳолда ўтириб "Навоий" романини ёзиб тутгати. "Бу ишга шу қадар фарқ бўлган эдимки, романнинг иш плани қоғоз-

Ойбек. З. Саидносирова чизган расм.

да йўқ эди, у менинг кўнглимда, ёдимда эди, бутун борлигимни банд этган эди, - дейди Ойбек. - Юрсам-турсам ҳам Навоийни ўйлар эдим. Унинг маънодор, ақлли кўзлари, хушфеъл, раҳмдил, олижаноб қиёфаси, улуғ қалбини ҳис этардим".

Буларнинг бари ўз-ўзидан юзага келмайди, балки улар ўртасидаги муҳаббатнинг қудрати ҳар қандай қийинчиликларни энгишга қодир буюкликни вужудга келтирди.

1944 йилда Зарифа хоним юраги заифлашиб ётиб қолади. Шунда Ойбек: "Бобурнинг ўғли,

Унда микроинсулт хасталиги рўй берди. "Бутун табиати шёрият билан суғорилган, қалби шёър каби мусавфо ва покиза инсон" сўл кўли билан ёзишга киришди. Энди У эўрга-эўрга сўзларди, Зарифа хоним эса қоғозга туширарди. "Хақгўйлар", "Нур қидириб", "Куёш қораймас", "Гули ва Навоий" ва юзлаб шёърлар ана шундай дунёга

келди. Ойбек 17 йил давомида оғир хасталик ила мардона курашди. Бу курашда Зарифа хонимнинг муҳаббати, меҳри Ойбекка илҳом манбаи бўлди, ҳаётини куч бағишлади, унинг машаққатли қисматида энгиллик берди.

Шуниси диққатга сазоворки, Ойбек "қора юракли, бахил одамлар"ни кечира билди. У олижаноблики, поклики, илми хусуматдан, қалтафамликдан, "билагонлик"дан устун билди. Янгилашганларни ҳатолари учун айбламди. Гўзал ахлоқ эгаси эканини исбот этди.

ОЙНАДИРКИ...

Хумоюн қаттиқ хасталганда, Бобур ўғли атрофидан уч марта айланган ва тангрига ялинган, "Ўғлимнинг хасталигини менга бер! Унга саломатлик ато қил!" деган. Мен ҳам шу тоғда хасталигингни ўзим олиб, сенинг соғ бўлишингни ихлос ила тиладим. Кўнглимдаги муддао ёлғиз шу!" - дея Зарифанинг дардига малҳам бўлгиси келди.

- Йўқ, йўқ, зинҳор бу тилақдан воз кечинг! Ўтинаман, ранжитман мени! Соғман, сизга берадиган хасталигим йўқ! - деб жуфти ҳалолининг қўлларини тавоф қилди. Ҳа, уларнинг муҳаббатига тараф йўқ эди!

Бу пайтда Ойбек - академиянинг гуманитар бўлими раҳбари, Ёзувчилар уюшмасининг раиси, "Шарқюлдузи" журналининг муҳаррири бўлиб, унга "Кутлуғ қон", "Навоий" романлари Ойбекка жаҳоний шуҳрат келтирганди. "Навоий"га 1946 йили 1 даражали Сталин мукофоти - Давлатнинг энг олий мукофоти берилди.

Ойбекнинг бу ютуқларини кўра олмаган баъзи бир шоир ва ёзувчилар "Навоий сиймосини орқича идеаллаштирган" дея унга айб қўйдилар, "Олтин водийдан шабадалар" романини - ўзбек романчилигининг ҳамма қусурларини ўзида жамлаган асар сифатида баҳоладилар. "Бу разил тўданинг мақсади Ойбекни қаматиш, у эришган ҳурмат ва эътиборни шу йўл билан ўзларига қаратиш эди. Лекин бу машъум режалари амалга ошмаса-да, улар Ойбекнинг соғлиғига болта уришга эришдилар."

1951 йилнинг 16 апрелида Ойбек эндигина 46 ёшга кирганда сўзлаш қобилиятини йўқотди.

"Гўзал ахлоқ - Муҳаммад с.а.в.нинг таъкидлашларича, - сен билан қариндошлик ришталарини узганларга кенгроқ ва раҳм-ша-

ққатлироқ бўлишинг, сендан яхшилиқни аяганларга яхшилиқ қилишинг ва сенга зулм ўтказганларни авф эттишингдир". Ойбек ана шу инсонийлиги билан эъзоз топди, ўзлигини, Аллоҳни танганини намоён этди.

1968 йилнинг 1 июлида Ойбек вафот этди. "Ойбек" жуда келишган, кўркам, салобатли, "юз ва кўзларининг ифодаси-

Ёшликнинг гўзал қиёфаси

дан руҳан бойлиги, ички дунёсининг кенглиги, ақл-заковати, гўзаллиги ва софлиги кўриниб турган... мукамал чеҳра" бўлиб, умрбод Зарифа хоним юрагида муҳрланиб қолди. Узининг "Ойбегим менинг" асарида ёзганидек, "У ўлмаган ва асло ўлмайдиган" инсон ва адиб сифатида бизнинг ҳам қалбларимиз тўрида яшайверади, нури ила эзгулик яратаяверади.

Хотам УМУРОВ,
СамДУ профессори.

Мен ушбу мақолани минг йиллардан бери халқимиз орасида айтилиб келинаётган ва ҳеч қачон охори бўлмайдиган мақолдан бошлаганим бежиз эмас. Фарзандни ҳар бир ота-она севади, ардоқлайди. Ана шу қора кўз нуридийдалари фаровон ва бахтли яшашиларни учун куймаланиб меҳнат қилади. Бу азалки эзгу мақсадни ҳеч ким инкор қилмайдди.

Аммо боланинг хулқ-атвори, одоби-чи? Энди бу ҳақда жиддийроқ бош қотирмасак, кейин кеч бўлиши мумкин...

Асака туманидаги Чек кишлоғида Исоқжон ота Зокиров яшайди. Етмишдан хатлаган бу қария ёлғиз набираси Хурсандбек билан бирга истиқомат қилади. Отанинг ўғли оиласи билан бахти келишмади. Хотини уч ашар гўдакни ташлаб, бошқа эрининг этагини тутган. Ўғли эса узок шахарлардан бирига «бахт қидириб» жўнаган.

Исоқжон ота тирик етим набирасини ҳеч нарсага зориктирмай ўстирди. Меҳнатобод кишлоғидаги касб-хунар коллежига ўқишга жойлади.

Мен қариб қолдим, - деди бобо бир кун набирасига, - бугун борман, эртага Аллоҳ билади. Сен яхши ўқи, хунар ўрган. Мана шу кенг ҳовли сеники. Томоркани гулла-тишга кучим етмай қолди. Энди сен кетмонни қўлингга олгин, ёшсан, куч-қувватга тўлиб бориасан. Даданг келиб қолса, янги уй тиклаймиз, маҳалладаги чиройли қизларнинг бири сеники бўлади», - деди.

Аммо қариянинг бу панди Хурсандбекнинг қулоғига кирмади. У ўқишга қизиқмади, хунарга лаёқати йўқ бўлиб ўсди. Бекорчи, саёк болалар қуршовида юришни ҳушлади. Меҳнатсиз пул топиш илинжида турли режалар тузар, бобосининг нафақа пулини қўйган жойига совуқ қўл уради.

Ачинарлиси шу бўлдики, у ўзи яшаб турган хонадондаги ғунажинни ўғирликча сотиб юборди. Исоқжон ота ҳали вояга етмаган набирасини ўзи кафилликка олиб, қамалиб кетишидан сақлаб қолди. Бироқ ноқобил набира яна «қовун туширди». Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай бобосига тегишли чок машинасини сотиб юборди. Энди конун уни кечирмади.

Хўш, бу нохуш қовенани таҳлил қилиб кўринг. Хурсандбек нега бобоси пандига қулоқ солмади? Нега қайта жиноятга қўл урди? Нега эртанги кунни порлоқ ва бахтли бўлиши учун тўғри йўлни танлай билмади? Биринчи сабаб шуки, у ота-онасини меҳридан маҳрум бўлиб ўсди, бекорчилик, ёлғизлик, саёк болалар қуршовида, у одамови, аламзада, меҳнатга ҳафсаласиз бўлиб ўлғайди. Талабчан ва қаттиққўл ота тарбиясини кўрмади, меҳрибон онаси нигоҳини ҳис қилиш бахтидан бенасиб бўлиб ўсди.

Халқимизда «Қуш уясида кўрганини қилади», деган нақл бор. Бу ҳикмат бежиз айтилмаганини «Наваҳор» ширкат хўжалигига қарашли Навкан кишлоғида истиқомат қилувчи Собиржон Мамажонов оиласидаги нохуш воқеадан ҳам билса бўлади. Аввало, Собиржон ўз ҳаётини

яхши кўрмади. Ўғирлик қилиб қамалиб кетди. Бир неча йиллар оиласидан мосуво яшади. Хотини эса тирикчилик кўйида юриб, болалари тарбияси билан дурустроқ шўғулланишга вақт топмади. Натижада бу оилада ўзбошимчилик илдири олд. Тўнғич ўғил ўғирлик билан қўлга тушиб, тегишли жазосини олди. Шу оилада улғая бошлаган, ҳали вояга етмаган

завқли йилларини панжара ортида ўтказиши ачинарли эмасми?

Серфарзанд оила бошлиқларидан бири бола тарбиясида ўзини тажрибали, беназир ота ҳисобларди. Ўғилларига тарбия беришда «камар билан уриш» жазосини қўлларди. Ўғил

ФАРЗАНД АЗИЗ,

ОДОБИ УНДАН АЗИЗ

Фарҳод Мамажонов отаси йўлидан кетди. 2003 йилнинг 11 сентябр кунни чакки қадам босишга жазм қилди. Навкан кишлоғидаги Донохон Алиевлар хонадонига кириб, 40 минг сўмлик, Ойдин Ҳамроқуловлар уйдан эса 148 минг сўмлик мол-мулкни ўмарди. Ўғирлик моллар арзон-гаров сотилиб, пулга айлангач, Фарҳод кўнларни хуш қайфиятда ўткази бошлади, юриш-туриш ўзгарди. Бу «касб»нинг ҳадисини олаётганидан ўзича гурурланиб юрди. Энди у қўшини «Мустаҳкам» кишлоғининг янги чекларидаги хонадонларни мўлжалга олди. 2004 йил 30 сентябр кунни Ф.Мамажонов Ойгул Арапованинг қулбасида ўғирлик устида қўлга тушиб, қамалиб кетди.

Хўш, 1986 йилда туғилган Фарҳод дунёга келиб нима кўрди? Ўн гулидан бир гули ҳам очилмай, ёшликнинг энг

айтган ишини бажармаса, ўқишдан ёмон баҳо олиб келса, кўчадан ёмон гап эшитса, боласини дўппослар, темирли қайиш камар билан шафқатсиз саваларди. Лекин жоҳил отанинг бу тарбияси ўзининг салбий «ҳосили»ни берди. Катта ўғил армия хизматиде бир аскарни пичоқлаб, қамалди, ўқишда юрган ўртанча ўғли Х. Исмли қизининг мумсини топтаган гуруҳга қўшилиб қолиб, тегишли жазосини олди. Эндиликда фарзанд тарбиясида болани камар билан уриш жазосини танлаган отанинг боши ҳам...

Яқинда Асака шаҳридаги бир дўстимникида меҳмон бўлдим. Кечга яқин хонага мезбоннинг беш-олти яшар ўғли кириб келди-да, кийим-бошларини уёқ-бу ёққа отиб юборди. Жавонни очиб, аллақандай кийимни силкитиб тарта бошлади. Отаси ёрдамга келиб, ўғлининг уйда қиядиган эскироқ футболкасини олиб балога қолди. Болакай аразаб гиламга ётиб олди, оёғи билан отасини текилаб, оғзини сўкишлар ёғдирди.

Эсингиз бор-у, шер. Уйимизда меҳмон ўтирибди, уят бўлади-я, - деди ўлига. - Қани, салом беринг-чи.

Сўнг менга қараб изоҳ берди: - Қаратга қатнашпти. Хар хил «прим»ларни ўрганиб олган...

Кейинчалик сездимки, болакай отаси ва онаси ёнида ўтириб бемалол чет эл жангари филмларини кўраркан, ундаги қаҳрамонларга кўр-кўрона тақлид қилиб, дераза ойналарини синдирибди. Хатто бир кунни уйга ўт қўйиб юборишга бир баҳя қилибди. Мени ажаблантирган нарса шу бўлдики, уй эгалари болакайнинг хатти-ҳаракатларини афсусланиб эмас, фахрлилик сўзлашар, дам-бадам тўлоқвойнинг бошини силашарди...

Энди мисол келтиришни бас қилиб, воқеалар таҳлилига ўтсам ҳам бўларди, аммо муштарийлардан уэр сўраган ҳолда Арофат ҳақида (исмини ўзгартирдим) ўз кўзим билан кўрган, ҳис қилган ва унинг уч боласи тақдири билан боғлиқ оғриқли нукталарни четлаб ўтсам, виждоним озор чечаркан.

Асака шаҳар ва туман газетаси таҳририятида ишлаб юрган

кезларимда шундоқ рўпарамиздаги муҳташам бино - Алоқа уйида телефончи бўлиб ишлаб юрган Арофатни яқиндан танирдим. Боиси, унинг ойисини шажарамизга қатишган жойи бор эди. Арофат оилада ёлғиз қиз эди. Унинг дадаси сафардан ярим кечаси уйга етиб келади. Хотинини ҳиёнат устида ушлаб олади ва тўнини елкасига ташлаб чиқиб кетганича оиласига қайтмайди. Арофат тез қиз бўлиб, кўзга кўринди. Унинг гўзаллиги кўпгина йигитларни шайдо қилганди.

Арофат бу орада онасини жойига қўяди, уйни сотади, ижарага яшай бошлайди, ниқоҳсиз бир қиз туғади, сўнг шахарга «боши айланб» келиб қолган қирғиз йигитни маҳкам ушлади, унга қонуний хотин бўлиб тегади. Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай, назаримда оилада шахси камситилган қирғиз йигити (бу орада Арофат эрини ўғил билан сийлаганди) уйдан безий бошлайди. Ота юрти ўш шахрига кетиб қолади. Иккинчи туғилган ўғилни отаси ким деб сўрашса, Арофат: «Эрим билан ажрашганим йўқ, у келиб-келиб турибди» дея мужмал жавоб қиларди.

Бу орада мен бошқа ишга ўтдим. Арофат ва унинг оиласи ҳақидаги воқеалардан узоқлашдим. Шундай бўлса-да, тешиқ қулоқ «оператив» маълумотлардан бебаҳра қолмас экан. Арофат ишни йиғиштирибди. Аммо ҳалиги шўрликдан уч боласи учун алиментни қуртдек санаб оларкан. Ўзи эса уйда «тижорат» очибди: «Дам олувчи» мижозларни қабул қиларкан. Энг ачинарли воқеани яқинда эшитдим. Арофатнинг қизи Чаросни (ўн олти ёшда) бир йигит қаттиқ севиб қолибди. Йигит томонидан келган совчилар қизни маъқул кўришибди. Тўй кунни белгиланган пайтда йигитнинг отасига кимдир «хуш-хабар»ни етказиб қўйибди. Ота кела солиб хотинини сўраб-суриштираманликда, калтабинликда айблабди, қиз танлаган ўғлини эса тарсаки билан «сийлабди». «Келиб-келиб фоҳишани қизини танладингми-я, ярамас», - дебди. Хуллас, тўй бузилибди. Арофат бунга парво ҳам қилмабди. Қизини пул топиш учун Дубай деган шаҳарга жўнатибди, бир ўғли кўчада юриб сигарет сотаркан, яна бири эса бозорда арава тортиб юрганини ўзим гувоҳи бўлдим.

Амаки, сизга арава керакми? - Жуда керак-да, той бола! Мана бу икки қоп картошка билан пиёзни «Дамас»лар турган жойга элиб берсанг, - дедим.

Йўл-йўлакай болани гапга солдим. Арофатнинг катта ўғли Диёр экан. Бу йил 9-синфда ўқиши керак, аммо дарсга ҳохласа бораркан, бўлмаса йўқ. Аяси ичаркан, топган пулини тийинигача ҳисоблаб оларкан.

Юкни туширган, киссамни қовладим. Бола киприк қоқмай қўлимдаги пулга қараб турарди. 200 таликни узатдим.

Яна 100 сўм қўшиб беринг...

Бўпти, мана яна 200 сўм, - дедим негадир саҳийлимни тутти. - Аммо сenga бир насихатим бор: ўқишингни қанда қилмагин, хўпми?!

Муҳокама учун мавзу

Диёр ҳайрон бўлиб менга бир оз қараб турди-да, аравагини тортиб нари кетди. Унинг ортидан қараб қолдим. Боланинг ушоққина гавдаси, ҳали қотмаган суяги бир оғир юмушда чақилиб қолмасмикан? Бола эса гавжум бозор дарвозасидан кириб кўздан ғойиб бўлди... Улуғ педагоглардан бирининг бола тарбияси ҳақидаги қуйидаги сўзлари ёдимга тушди: «Сиз болангиз билан гаплашаётган, бирон нарса ўргатаётган ёхуд унга бирон иш буюраётганингизни тарбиялаётган, деб ўйламанг. Сиз унинг ҳаётингизнинг ҳар бир сониясида тарбиялаб борасиз. Сўзингиз оҳангидеги озгина ўзгаришни ҳам бола сезиб ёки ҳис қилиб туради. Фикрингиздаги озгина бурилиш ҳам кўринмас йўллар билан болангизга етиб турадики, ўзингиз сезмай қоласиз».

Олиму фузалолар, пири комил устозларимиз таълими шундайки, бола тарбиясини йўрғадан бошлаш керак. Бешиқдаги бола она сутидан озиқланиб, волидаси меҳрига қониши зарур. Чақалоқ ҳали гапирмайди, сўзга қулоқ солмайди, балки ҳис қилади. Меҳрни ҳам, қаҳрни ҳам сезади. Болалиқдан у оила тутумларини ўрганади, ижобий ҳислат ҳам, ёмон одатлар ҳам бола қалбига муҳрланади.

Энди мулоҳаза юритайлик: ўзи яшаб турган уйдаги молни ўғирлашга жазм қилган Хурсандбек, отаси изидан кетган Фарҳод, камар зарбидан «тарбия» олиб улғайган ўғилларга ва уларнинг аччиқ қисматиға ўзингиз баҳо бериб, хулоса чиқаринг. Боласини қаратегга ўргатиб, жангари, ахлоқсиз кўрсатувларни бирга томоша қилаётган ота-онанинг фарзанди келажакда ким бўлиб улғаяркан?

Арофатнинг фарзандлари ҳам бу ёруғ дунёга фақат хўрланишга, дашному қарғишлар учун яралмагандир. Эссизгина Чарос-а! Бир абжир йигитнинг суюкли жуфти ҳалоллига айланб, бир қучоқ орзулар билан ҳаёт кечиршига ҳаққи бор эди-ку! Чираниб арава тортаётган Диёр-чи?! Балки оиласида тинч, осийишта ҳаёт бўлганида у ўқишини давом эттирармиди?

Фарзанд тарбияси ижтимоий ҳаётимизнинг энг оғир ҳамда оғриқли нуқтаси бўлиб турганлигини ҳар бир фуқаро юракдан ҳис қилармикан? Биз муаллимлар тарбиявий ишларимизнинг қайси ҳалқаси заиф эканлигини фаҳмлаб етаялғимизми? Нега оила, мактаб, маҳаллада таълим-тарбия, одоб-ахлоқ соҳасидаги изланишларимиз мақтагудек эмас? Уларнинг ҳамкорлиги нега суст?

Мана шу оғриқли саволларга «Оила ва жамият» (бу катта минбар!) мухлислари жўяли, салмоқли жавоблар беради, яхши тақлифларни ўртага ташлаш, деган умид билан

Абдулаҳад ўрмонов,
Асака туманидаги
7-ўрта мактаб
ўқитувчиси.

- Синглим, сиз спортнинг бирор турига қизиқасизми? - суҳбатни савол билан бошлади Фаргона вилоятдан кўнгирок қилган муҳлисими Махфират опа.

- Ҳа, қизиқаман. Бўш вақтим бўлса, фарзандларим билан стол теннисни уйнайман.

- Мен ҳам аёл киши бўлишимга қарамай футболни яхши кўраман. Телевидение орқали бериб бориладиган спорт кўрсатувларининг бирортаси менинг назаримдан четда қолмайди. Қозондаги овқатим тағига олиб кетса ҳам футбол кўраман. Буни қаранг-ки, хўжайиним ҳам, футбол ишқибози. Икки нафар ўғлимиз бор. Шерзод 5, Баҳром 3-синфда ўқийди. Фарзандларим ҳам футболга қизиқишади. Туманимизда спорт тўғрисида очилган. Иккала ўғлим ҳам мактабдан келиб, стадионга ошади. Устозларнинг ёши бироз ўтиб қолган бўлса ҳам ҳарқалай болаларга эътибори яхши.

- Фарзандларингиз бўш вақтларини сони, билирд ҳонасида ўтказгандан спорт билан машғул бўлганлари қувонарли-ку.

- Тўғри, фарзандларимни нимадир билан бандлиги яхши. Аммо спорт билан шуғулланиш менинг болаларим учун фожеага айланиб борапти. Чунки хўжайиним ниятда баджаҳл одам. Ота-онасидан эрта етим қилиб, қариндош-уруғлар қўлида тарбияланган. Ҳар қайси оиладан ҳар хил тарбия олган. Шубҳасиз бир бурда нонга зор ўтказган қунари ҳам бўлган. Одамлардан туртки эшитган. Шунданми асабий бўлиб қолган. Мени-ку майли, болаларни жуда кўп сиқувга олади. Бечора ўғилларим кўчага ҳам дадасининг розилигисиз чиқишмайди. Хар томонлама чегараланган. Хўжайиним шофёр бўлиб ишлагани боис кунига икки-уч маротаба уйга келиб мени ва болаларини нима билан банд эканимизни текшириб кетади. Агар болалар кўчада ўйнаб юрган бўлса аёвсиз калтаклайди. Фақат у кишидан рухсат олгандан кейингина кўчага чиқишади. Қариндош-уруғларни гапирмасам ҳам бўлади, хатто кўнаниларнинг тўйларига ҳам рухсат бермайди.

Баъзида кўшни тумандаги футболчи тенгдошлари билан ўртоқлик учрашувлари бўлиб туради. Агар ўғилларим гол урмаса

ёки яхши ўинамаса дадасидан калтак еишади. Болаларимга қийналиб катта бўлганлигини, уларни не азобда боқиб ётганини таъна қилиб уларни овқатдан тийиб қўяди. Хатто 3-4 кунлаб мактабга юбормайди. Мактабдан қилиш болаларим учун қамқоқ жазосини ўташда гап. Чунки улар мактабдагина эркин ва озод бўлишади. Агар уйда овозларини чиқариб тўполон қилишса, яна жанжал бўла-

кўрайки, тиззаси қўқариб кетган. Дада-си ишга кетишини пойлаб, ўғлимни "травматология" поликлиникасига олиб бордим. Шифокор агар озрок кеч қолганимда боламнинг оёғини кесишга мажбур бўлишини айтганида йиғлаб юбордим. Маълум бўлишча Баҳромжон майдонга ўйинга тушган кунидек оёғидан лат еган. Шифокорлар оёғини гипс қилиш кераклигини айтишган. Аммо

ҒАЛАБАНИНГ

ҒАЛАТ И

ди. Яқинда Навоий вилоятда болалар ўртасида спорт мусобақалари ўтказилди. Кичик ўғлим Баҳромжонни катта умид билан жўнатдик. У ҳам уйдан кетаётганига хурсанд эди. Бир ҳафтадан сўнг болалар Навоийдан қайтишди. Ўша кунни ўғлим туни билан алаҳсираб "оёғим оғрипти", - деб чикди. Ўнг оёғини очиб не кўз билан

ўғлим дадасидан кўрқиб устозига оёғим оғримаяпти, мен ўйинни давом эттирмаман, деб туриб олган. Қийналиб бўлса ҳам майдонга тушиб, ўртоқларини қўлаб турган. Кечқурун оғрик азобидан ухломлаётган ўғлимга мураббийси "тинчлантирувчи" дори бериб юраверган. Шундай қилиб улар уйга ғалаба билан қайтишди.

Дадасининг шодлигини чегараси йўқ. Хатто Баҳромжонимга янги кроссовка олиб берди. Мени эса боламнинг соғлиги, руҳий дунёси ташвишга солади. Устозининг олдида бориб боламага яхши эътибор қилмагани учун койисам, у киши "ўғлингиз мендан биринчи кунни ўйинда яхши қатнашолмаганлигини дадасига айтмаслигини қаттиқ илтимос қилди", - дея жавоб берди.

- Хўжайинингиз ўғлингизни аҳолидан хабар топган, бирор ўзга-

турмушдан ҳам рози, хурсанд эди. Аммо, орадан йиллар ўтиб унинг ёлғизгина ўғли ҳам воёга етди. Умар жигарбандининг ўқишини, укаларига ўхшаб катта ишларда ишлашини жуда орзу қиларди. Омади келдими ё чиндан ҳам акаларининг ёрдами биланми Умарнинг ўғли ўқишга кирди.

Умар бундан фахрланарди. Унга Тошкентдан алоҳида уй олиб берди. Ўзи умрида қиймаган яхши қийимларини олиб кийдирди. Чўнтак-

лари-ни пулга тўлдириб қўйди.

- Демак, ҳамма фожиа ана шундан бошланган, шундайми?

- Эҳтимол, шундайдир. Тўғри, ўғли аввалига яхши ўқиди. Ота-онасини хурсанд қилиб теле-визорларга ҳам чиқиб юрди. Кейинчалик эса, айнади. Амакилари ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйишди, шекилли. Бир марта ўғлини кўргани кетган Умар, шаҳардан кеч қайтди. У жуда хафа эди. Укаларига бор гапни айтиб маслаҳат сўрабди. Улар ҳам бир-икки марта жиянларига насиҳат қилишибди. Аммо, у рестороанларда юриб, ичадиган одат чикарган экан. Шу сабабдан уни қайтара олишмади. Ўқишга ҳам бормай қўйибди. Умар борганда эса у аллақачон ўқишдан ҳайдалиб бўлган экан. У отасининг гапига қирмай шаҳарда қолиб кетди. Бир кун эса, мушлатиш кимгадир пичоқ тикиб олибди. Шундан сўнг у бола касалхонада вафот эттибди. Диёрнинг устидан жиноят иши қўзғатилди.

- Неча ойдан сўнг суди ҳам бўлиб ўтди. Умарнинг эса

Кўнгирокларингиз...

риш юз бермадимми?

- Йўқ, қайтаган ўғлимдан хурсанд бўлди. Унинг учун боланинг соғлиги эмас, ғалаба муҳимроқ.

- Эрингизни бирорта руҳшунос шифокорга кўрсатишга уриниб кўрганмисиз? Балки болалигида юз берган бирор нохуш воқеа руҳиятига таъсир қилиб, унга тинчлик бермаётгандир?

- Дарвоқе, шу фикр ҳаёлимга келмабди. Бугун хўжайиним билан гаплашиб кўраман. Агар рози бўлса сиз айтган усулни қўлаб кўраман. Ягона

умидим руҳшунос шифокордан.

Фарзандларимизни ёшлигидан бирор касб-хунарга ўргатганимиз, фойдали юмуш билан банд қилганимиз қувонарли ҳол албатта. Эртага шу меҳнатларимиз ўзининг ижобий меvasини беради. Аммо уларнинг орзу-хавасларини, қизиқишларини тазйик остига қўймайлик. Фарзандларимиз қалбида ўзимизга нисбатан кўрқув ва нафратни эмас, ишонч ва меҳр ҳиссини ўйғотайлик.

Нигора
ЙЎЛДОШЕВА

бўлгани бўлди. У бечора

нима қилаётганини ҳам билмайди. Нуқул бошига мушлайди. Йиғлайди.

- Хаммасига ўзим айбдорман, нима қилай? Ўзим қийналдим деб, унинг қўлини совуқ сувга ҳам урмадим. Ўқисин, одам бўлсин, дедим. У эса бошимни ерга эгди-я... Бундай бўлишини билганимда бурнини ерга ишқалаб ишлатардим. Афсуски, кўзаларим кеч очилди. Яккаю- ёлғиз боламнинг уволига ўзим қолдим. Унинг умрини барбод қилдим, деб ҳаммамизни эзиб юборди.

Билмадим, унинг кўнглини қандоқ кўтара-

миз?

Баъзилардек, ота-онасининг давлати кўтуртирди, деб ҳам айтолмайман қизим. Чунки, Умарга давлат осон келгани йўқ.

Гарчи у билимли бўлмасда, яшаш учун курашиб яшаётганди. Шундан хурсанд эди. Болани эса нобод дўстлари йўлдан урган. У ҳам енгил ҳаётдан ўзини билмай қолди, деб ўйлайман. Бечора дўстимни нима деб юпатай? Менга шу маҳаллага бориш, ҳасратли дўстимнинг кўзаларига қараш оғир...

Назарали ака гаплашиб бўлганимиздан кейин ҳам анча ўтирди. Чиндан ҳам ҳаётнинг ташвишлари-ю, муаммолари кўп. Бундай ҳолда бир сўз ортиқча, бир сўз камлик қилади. Энди Диёрбекка инсоф берсин. Бир кунни уйига қайтганидан кейин оиласи, отаси бошига солган кулфатларини, шармисорлигини ҳалол меҳнати билан ювар. Отасининг қолган умрида унинг кўнгил юпанчи бўлиб қолар... Кутилмаганда бошига тушган мусибат унинг кўзини очгандир? Балки бу кўргулик унга ўхшаган дўстларига, қилиб билмай жиноят қиладиган ёшларга сабоқ бўлар, шундай эмасми?

Басира САЙДАЛИЕВА

СУД ЗАЛИДАН

- Бугун кўшнимизнинг ўғлига анча йилга суд ҳукми билан жазо тайин этилди. Отаси билан қадрдон бўлганимиз учун унинг кўнглини кўтариш мақсадида қариндош уруғлари билан бирга суд мажлисига боргандик. Аммо, ҳеч кимнинг бошига бундай қулфатни солмасин экан, деди ҳорғин кўринишли киши, афеус билан гап бошларкан.

- Тахририйингизга тўғри суд мажлисидан келаяпман. Мен бу воқеадан қаттиқ таъсирланган учун сизларга айтмасдан уйга кетгим келмади. Ўзини Назарали деб таништирган бу киши гапини давом эттира олмасдан анча қийналди. Мижжаларига қалқиб чиққан ёшни яширишга ҳам уриниб кўрди. Лекин илоҳини топа олмади. Мен ҳам индамадим. У ўзини босиб олгунча қўлиб бердим ва бошқа ишларимни қила бошладим.

- Қизим! Билмадим, агар бу менинг ўғлим бўлганида балки юрагим кўтара олмасди. Тагин ҳам дўстимнинг юраги

тошдан экан.
- Дўстингизнинг ўғли қандай жиноят қилган эди? Куйинишингиздан дўстингиз яхши инсонга ўхшайди-ку, лекин нега энди фарзанди бундай йўлга кирди экан?

- Дўстим Умар жуда меҳнаткаш, ишининг кўзини биладиган инсон. Ёшлигида мол боқиб, мактабга ҳам унча кўп қатнамасди. Оиласи анча ночор эди. У ҳарбий хизматга бориб келганидан кейин ҳам тузукроқ иш топа олмади.

Хуллас, уйланиши учун ҳам пул топиши амри маҳол эди. У бир бурда нон топиш, уйдаги укаларини боқибни ўйлаб қийналиб юганида биз ота-онамизнинг даврида дўпмизини осмонга отиб юрардик. Умар эса қишлоқ четидидаги ташландик жойни текислаб, аввалига экин экиб кўрди. Бўлмади. Кейин молхона қуриб бир-иккита молни семиртириб сотди.

Бироз даромад кўрди. Яна қарзга мол олди. Хуллас, бу гап анчагина фойда кўрди. Шундай қилиб у молларни яна қўпайтирди, аҳолини ўнглана бошлади. Амаллаб пул тўплаб ёши ҳам 30 га борганда уйланди.

Онаси ҳам ўзида йўқ қувонди. У ўзининг бугунги бадавлат ҳаётига етиши учун тинмасдан ишлаганига гувоҳ бўлганман.

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

- Насиб бўлса ҳаммаси яхши бўлади. Энг муҳими қарзларимдан қутулдим, уйланиб олдим. Энди укаларимни ўқитаман, - деди. Айтганини қилди. Укаларини ўзлари истаган жойларда ўқитди. Улар бугунги кунда яхши жойларда ишлашади. Амалдорлари ҳам бор. Шунча тиришиб, ўзини ўйламасдан шуларни ўйлаган акаларини улар ҳам эслаб, йўқлаб туришади. Турган гапки Умарнинг укалари қишлоққа қайтишмади. Умар ҳаммасига ўзи шаҳардан уй олиб берди. Майли-да, шулар яхши яшаши керак. Ахир қишлоқда улар истаган иш йўқ-да, деб укаларининг ёнига ҳам тушиб қўяди. Умар ҳамон ўша, оддийгина қийимларида юрар. Лекин, оиласи учун қаттагина уй қуриб олганди.

Чиндан ҳам у ўз меҳнати орқали топган пулидан ҳам, шу

БЕШ ҚҮЛ БАРОБАР ЭМАС

Қиз бола кўнглини зўравонлик билан ром этиб бўлмайди ёки ўч олиш бу даражада бўлмайди. Ўша йигит ҳам вақти келиб ўйланар, оилали бўлар, фарзандли бўлганида англаб етар хатосини. Жирканч ниятини қабиҳлик билан амалга оширган бировнинг 18-19 йил тарбиялаб вояга етказган қизини номини бадном қилган, ифратли бир қизни гиёҳвандга айлантирган. Қиз бола мисли оппоқ ипакдай мато, унинг номига доғ туширганлар эса ўз гуноҳининг ажрини олади. Юлдузхон, синглим, сиз асло тушунликка тушманг. Бошингизда паноҳингиз тоғдай отангиз, акаларингиз, ширинсўз онаизорингиз бор экан, шукр қилинг. Қўларингизни катта очиб, яхши билан ёмонни ажрата олишга ҳаракат қилинг, ўқишингизни давом эттириб, сизни тушунадиган,

белида белбоғи бор, ўқимишли, жўмард йигитга турмушга чиқинг. Ўзбегимнинг ораста, дилбар келинла-

"Рад этилган совчилар" 44-сон

ЭСЛАТМА: Қизим Юлдузхонни ўз хонадонига келин қилиш иштиёқида юрганлар кўп эди. Нуфузли бир оиланинг ўғлидан совчилар келди. Аммо қизим уларни рад этди. Чунки йигит унинг кўнглига ёқмади. Йигит қизимни соддалигидан фойдаланиб уни наркотик модда истеъмол қилишга ўргатиб қўйди.

Муаллиф: Б.САЙДАЛИЕВА

ридан бири бўлинг. Ўқиш, деб умрингизни ҳам ўтказиб юборманг. Отанангиз, оилангиз, қолаверса ўз шаънингизга доғ туширмасликка ҳаракат қилинг, ҳаммага ҳам ишонаверманг, беш қўл баробар эмас.

М.ИСОКОВА

Акс-сано

Ёшим 75 да. Ўзим ўрта маълумотли тиббиёт ходими бўлиб ишлайман. Бизнинг ёшлик давримизда, яъни 1940-50 йилларда китобнинг ўзи йўқ эди. Аммо илмга чанқоқ ёшлар қаердан бўлса-да, китоб топиб ўқирдик. 1950-йиллардан китоб

бўлмайди-ю, ҳар ҳолда уларга китобга қизиқиш уйғотиш мумкин.

Ўйлайманки, яхши ёзилган асар ҳар қандай кишини ҳам мафтун этади ва китоб шайдоси қилади. Бироқ ҳозир ўқишдан кўра ёшларимиз телевизор кўришни афзал биладилар. Мен телевизор ёмон демайман. Фақат, у шина-вандаларини ишёкмас, дангаса қилади. Телевизорга бериладиган вақт, умр фойдасиз ўтаётганини ҳис ҳам қилмайдилар. Ҳозирги ёшлар кўрсатув бошланишидан тугагунча каналдан бу каналга бураб телевизор ёнидан нари кетмайдилар. Ҳўш, барча кўрсатувларни кўриб нима фойда кўрдиги, деб бир сўранг-чи.

Ахир яшаш учун ишлаш ҳам керак-ку? Айрим ёшлар отаси ёки онасининг нафақаси ҳисобида яшаб телевизор

КИТОБ ИНСОННИ ТАРБИЯЛАЙДИ

газета-журналлар сероб бўла бошлади. Мактанмайман-у, ишлаб юрган давримда ҳар йили 7 хил газета, 9 хил журналга обуна бўлардим. Мендан ҳам кўпроқ обуна бўлувчилар бор эди. Ўртоқларим мени китоб шайдоси дердилар. Менинг китобга бўлган муносабатим болаларимга ҳам ўтиб, улар ҳам китоб "жиниси" эдилар. Фойдаси шу бўлдики, болаларимнинг 4 таси олий, 2 таси ўрта махсус маълумот олишга эришдилар. Мен улар кириб ўқиган даргоҳларнинг эшиги қаердалигини ҳам, ёки кимларгадир бир сўм берганимни ҳам эслолмайман. Ўйлайманки, ҳозир ҳам тест саволларига жавобни китоб ўқиганларгина билади.

Мен ўзим ҳар йили 7 хил газетга, 4 та журналга обуна бўлиб келаман. Менинг обуна бўлганимни кўрган бир ўртоғим чойхонадаги чолларга: "Ҳақимов "Оила ва жамият" газетасига обуна бўлди, билмадим унга газета ошу нон берадими"?-дебди.

Китоб инсонни тарбиялайди. Уйимдаги китоб жавонимда мингга яқин китобларим бор. Бундан кўнгина ўртоқларим ҳам фойдаланади. Болаларимнинг ҳам ҳаммасиникида китоб жовонлари бор. Уларнинг китоблари меникидан ҳам ошиб кетди.

Ўқитувчилар болаларга "Қобуснома", "Қутадғу билиг", "Гулистон", "Бўстон", "Баҳористон", турли "Одобнома"лар, Муҳаммад Авфий, Навоий сингари ёзувчи ва шоирлар китобларидан дарсдан ташқари ўқиб, эшиттириб, берадиган болаларга китобга қизиқиш уйғонармиди?

Тўғри, бировни китоб ёки газета-журнал ўқи деб мажбур қилиб

"Бу ҳақда ўйлаб кўрайлик" 2-сон

ЭСЛАТМА: Фарзандларимиз китоб ўқимай қўйишди. Телевизион орақли берилаётган кўрсатувлар, беҳаё сериаллар билан кифояланиб қоляпти. Катталар уларга китобнинг фойдаси ҳақида тушунтириб беришлари шарт.

Муаллиф: М. ФАТТОВА

ёнидан нари кетмайди. Агар шулар газета ва журнал ёки китоб ўқисалар ундан албатта ўз ҳаётларига керакли бобларни топадилар деб ўйлайман.

Оз-оздан бўлса-да, ўқигил китоб, У сенга муаллим устози ноёб. Китобсиз, газетсиз ўтса куларинг, Умрингни бекорга ўтказдинг ҳисоб.

Раззоқ ҲАКИМИЙ,

Навоий вилояти, Қизилтепа шаҳри.

АЁЛ ДЕГАН НОМГА ОФ ТУШИРМАНГ!

Бу мақолани ўқиб тўғриси-ни айтсам, титраб кетдим. Юрагим санчиб қолди. Наҳотки, шу гаплар рост бўлса? Қиз бола ота-онасидан яшириб шунча шарманда-гарчиликни қилган бўлса? У ёш эмас 25 ёшда! Бу ёшда қизлар оқ-қорани таниб қолишади. Агар ўша қиз бошқа бегона шахарда, ота-онасидан йироқда яшаганда эди, тушунса бўларди.

Оилада фарзандимизнинг тоби бўлмаса, дарров юрагимиз сезади. Мен ҳеч тасаввур эта олмаётиман. Қиз бола "ишга кетдим", деб бегона уйда бегона эркак билан хуфёна учрашиб, кўнгиљушлик қилиб, ҳатто ҳомиладор бўлгунча бил-ди-рмай, уни

олдириб юрса-ю, наҳотки буни унинг ота-онаси сезишмаса? Шунча қилғилиқлардан кейин қандай қилиб уларнинг юзларига қарайди? Бир дастурхонда улар билан бирга чой ичади?!

Ахир бу шармандалик-ку! Наҳотки, ота-оналари бу гаплардан беҳабар бўлсалар?! Халқимизда, - "Ота кизига қўл кўтарса, ўша қиз бахтсиз бўлади", - дейишади. Бу рост гап. Менинг нафратимни кўзгагани унинг: "Эркак билан бирга бўлолмайди-ган касалга йўлиққанман", - дегани. Ахир бу даҳшат-ку! Эҳ, бундай аёлга садқайи

гап... Ўзи суйган ош, айланиб ҳам, ўргилиб ҳам ўзи ичаверсин!

Шоира ҲАСАНОВА

Бу мақолани ўқирканман, тақдиримиздаги ўхшашиқ мени узоқ ўйга толдирди. Кўз олдимда болалик йилларим жонланди. Ўша йилларда нафақат кишлоқларда, балки, шахарларда ҳам ҳаёт осон эмасди.

лаб-чиқариш соҳасида ишладим. Кўнгил қўйган соҳам, кимё ва биология оид кўпгина илмий мақолалар ёздим. Радио тўлқинларида бирнеча очерк ва ҳикояларим ўқилди.

МЕҲРОМУРУВВАТ

Менинг болалигим ўша оғир йилларга тўғри келган. Мен ҳам тизза бўйи қор ёққан эллингичи йилларда иккинчи синфга қатнардим. Етти бола бир уй, бир даҳлиздаги танча атрофида жон сақлаيمиз. У вақтларда иситиш қурилмалари бўлган, тахта полли уйлар йўқ эди. Қозон қайнатиш амри-маҳол бўлган. Бир-икки кило ун топиш ҳам осон эмасди. Совуқ кунда қорнимиз тез-тез очиб қолар, катта танаффусда болалар уй-уйига бориб, тамадди қилиб келишарди. Мактабимиз Себзор билан Ёски жўванинг ўртасидаги қози кўча-нинг рўпарасида жойлашганди.

Ўша қаттиқ оғир кунларда вафот этган бувимнинг йигирмасида нон кўпайиб, мактабга икки донга қулча олиб бордим. Синфдошларим билан таллашиб-тортишиб едик. Ҳамма хурсанд бўлди. Чунки, ўша вақтда қориндан бошқа ташвишимиз йўқ эди.

Болалик қилиб: "Яхшиям бувим ўлдилар, нон кўпайди", - деб мактанганим сира ёдимдан чиқмайди. Мактабни битирган институтга киришга балим етмади. Иккинчи йили Москва давлат университетида кирдим-у, ўқишга имконим, маблағим бўлмади. Жуда кўп қийинчиликлардан кейин бошқа институтни имтиёзли тугатдим. Номзодлик имтиҳонларини аълога топишдим. Илмий ишим ниҳоясига етар-етмас саломатлигим панд берди. Оллоҳ тақдир қилмаса қийин экан, олимлик бизга насиб этмади. Иш-

"Одам борки, одамларнинг нақшидир" - 44-45-сонлар

ЭСЛАТМА: Отам урушга кетган онам бизни боққишга қўйналиб қолди. Мени Бешарқдаги амакимга бериб юборди. Амакимнинг ҳам 4 нафар фарзанди бўлиб мен уларникида ортиқча эдим. Келношмнинг қўлидан нон еишшм, кун кечиршм қийин бўлди.

Муаллиф: С. АҲМАДАЛИЕВ.

Суннатулла Аҳмадалиев таъкидлаганидек: "Одамнинг асли гултожиси мурувватли инсонлар экан". Ҳаётда кўплаб яхшиларга ёндошдим. Агар кишининг ўз эзгу мақсади яхшилик-ка иштиёқи бўлса, ҳаётда барибир ниятига етар экан.

Х.МАХСУМОВ

ТАБРИКЛАЙМИЗ

Азиз ва арақли аяжонимиз
Адолат ЙУЛДОШЕВА!
Сизни ва набиранингиз Сарвинозни
таваллуа айёмингиз билан қутлай-
миз. Бахтимизга ҳамиша омон
бўлинглар.

Фарзандларингиз.

Хурматли
отажоним
Нарзулла
Муродов!

Сизни тавал-
луа айёмингиз
билан чин дил-
дан қутлаймиз.

Ўғлингиз Ҳам-
за, тоғонгиз Раҳматилло, жияни-
нгиз Мунира.

Азиз дўстимиз ЗОЯХОН!

Туғилган кунингиз муборак бўласин.
Жамики эзгу тилакларимиз сиз учун.
Сафар акамингиз билан қўша-қариб, фар-
зандлар ҳузурини кўринг.
Дўстларингиз—Ҳазилат, Санобар,
Мавлуа, Муҳтарам.

АБДУРАҲМОНЖОН ака!

63 ёшингиз билан табриклаймиз. Сиз-
га узоқ умр, соғлиқ тилаймиз.

Насиба Бону.

Хурматли Бахтиёр ҲОЛОВ!

Таваллуа айёмингиз билан қутлайман. Илм бўлачаги хайрли ишларингизга
ривож, шахсий ҳаётингизга бутунлик, ўзингизга соғлиқ тилаб қоламан.

Дўстларингиз номидан Санобар.

ҚИШЛОҒИМИЗГА “ОИЛА
ВА ЖАМИЯТ” КЕЛСА...

Ассалому алайкум ҳурматли таҳрири-
ят ходимлари!

Доно халқимиз: “Одам дарди... одам
олади”, - деб бекорга айтмайди. Жа-
миятимиз фуқаро-
лик жамияти йўли-
дан бораётганини
“Оила ва жамият” газе-
тасида босилаётган оддий юрдошлар-
римизнинг дил сўзлари мисолида
кўриш мумкин.

Шулар қатори, бир неча йиллар даво-
мида дилимга туккан, яқинларимга ай-
таман, деган дарах-халларимни “Оила
ва жамият” орқали айтаётганимдан,
минглаб юрдошларимиз дардларим-
дан воқиф бўлишгани, қандайдир маъ-
нода ибрат, ҳулоса олишаётганидан
беҳад хурсандман. Шундай озода вата-
нда яшаб, меҳнат қилиб, ёшлар тарбия-
сига ўз ҳиссамни оз бўлсада, қўшаёт-
ганимдан, гапининг ростли, фахраланам-
ман. Халқимизда яна бир мақол бор: “Бу
кунларга етганлар бор, етмаганлар
бор”. Шу боис бу кунларни қадрига ети-

шимиз керак.

Булар дил сўзларим эди. Энди эса ўзим
сингари бир гуруҳ газетхонлар илтимо-
сини сизларга етказмоқчиман. Илтимо-
симиз шуки, савдода со-
тиладиган “Оила ва жа-
мият” газетаси сонлари
иложи бўлса кўпайтирилса.

Чунки биз ишлайдиган жойдаги газета
дўконига бор-йўғи икки нусха “Оила
ва жамият” газетаси сотувга чиқарилади.
Газета муҳлислари сони эса ўн киши-
дан зиёд.

Келажақда ҳам ҳамкорлик қиламиз, де-
ган умиддаман.

Барча таҳририят ходимларига ва
шахсан сизга, Дилбархонга, со-
ғлиқ-саломатлик, ижодий ишларин-
гизга омад тилаб қилувчи муҳли-
сингиз Баҳром ИСТАМҚУЛОВ.

Самарқанд тумани, “Чоршанба” қиш-
лоғи. Яна бир манзилим (иш жойим)
— Самарқанд шаҳри, Даҳбед кўчаси,
14 АИКБ “Ипак йўли”. РФ “Умар”.

Арзи-ҳол

«Оила ва жамият»
ўғитномаси

Дўстдан ажралмаслик йўли ягона,
Қилма дўстни гийбат, сотма хуфёна.

Хотининг, давлатинг, амалингга дўст,
Хушёр бўл, аксинча шилиб олар пўст.

Ўзни ярамасга яқин қилдинг,
Бу демак маъзавага ювиндинг.

Ватан-ватан дея сафсата сотма,
Жон фидо айлаб чиқ-тошдаин қотма.

Гўр оғзида ҳам умид узилмас,
Умидсизликка ҳаёт тузилмас.

Кимники камситса ҳар бир киши,
Бил одобсизликдир қилган иши.

Ҳаётни қиморга таққослама,
Беъмани ҳаётга ўзни мослама.

Қўрқоқ оёқдан михланар,
Мард эса осон тикланар.

Нодон бўлар эзма, гапи беъмани,
Айтар гапин айтолмай чарчатар сани.

Хожиакбар ҲАМРОЕВ

ЭЪЛОНЛАР!

Профессор Эргаш САЛИМОВ клиникаси барча турдаги аллергия, бўғин, ошқозон-ичак хас-
таликлари, касалманд, нимжон болаларни махсус усулларда даволайди. Бронхиал астма
хасталигида гормонал дорилар қўлланмайди. Аллергия касалликлари аниқлаб, даволашда
турли аллергияларни қўйиб қинади. Иш вақти соат 8 дан 17 гача.
МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент, Уйғур Хўжаев кўчаси, 4-уй, 10-хона. Автобуслар — 27, 35, 46, 53,
91. Трамвай — 8. 1-шаҳар клиникаси бекати. Тел: 49-43-33, 144-64-30.

УРОЛОГ ВРАЧ, ДОЦЕНТ РЎЗМЕТОВ МЭЛС ҲОЗИЕВИЧ

ЭНУРЕЗ ХАСТАЛИГИ БИЛАН ОФИРИГАН қовуғи бўш ЎФИЛ ва ҚИЗ бола-
ларни БАТАМОМ ДАВОЛАЙДИ.

Буйрак, қовуқ, простата беги касалликлари ДАВОЛАЙДИ.
Манзил: Марказ-15, 12-уй (Жангоҳ маҳалла) Мўлжал: Метронинг F. Гулом бе-
кати. Тел: 144-46-87 9:00-17:00гача. Ганга дўконидан Себзор бекати томон
Зулфия кўчаси томон қараб 200 метр юрилади.

Бу суратдаги
чиройли қиз
ким? Нима иш
қилади? Дўст-
ёрлари ким-
лар? Орзу-ар-
монлари бор-
ми? Ўзи ҳақда
ёзиб юборса,
чоп этамиз.
Чунки, (уятли-
миз) конверт-
лар орасида
исм-фамилия-
сини йўқотиб
қўйибмиз.
Тилагимиз эса
ягона — бахт
бир умр сенга
ёр бўлсин
йўзал қиз!

ТУРЛИ КАСБ
ЭҒАЛАРИ

Ён-веримизда ўзи-
нинг камтарингина
хизматини адо этиб
умргузаронлик қилиб
юрган юрдошлари-
мизга кўпда эътибор
қилмаймиз, ҳурмати-
мизни, эъзозимизни
изҳор этмаймиз...
Аммо улар кўчалари-
миз ёруғ бўлиши, дил-
ларимиз равшан бўли-
ши, турмушимиз гўзал
бўлиши учун тонгдан
то қоронғу тунгача жон
койитишади. Равшан
Диев ана шундай
кўнгли-ю, меҳнати
пок инсонлардан
бири. У пайтахтимиз-
даги муҳташам “Шир-
рин” кафеси атрофи-
да фаррош бўлиб иш-
лайди. Инсонларга
яхши, кўёшли, иссиқ
кунлар бахш этаётган
инсонлар илоё бор
бўлсинлар.

Одил
НУРМАТОВ
туширган сурат.

КҮЙ (21.03 — 20.04). - Шу ҳаф-
тада катта маблагга эга бўлиб, кас-
бингиз туфайли катта ютуқларга
эришасиз.

СИГИР (21.04 — 21.05). - Атро-
фингиздагилар билан муносабатингиз-
ни яхшилаб олиш ўзингизга боғлиқ. Буни
жумагача амалга оширинг.

ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06).
- У қадар кўнгилли ҳафта эмас.
Аммо, ҳафтанинг охирида катта
ютуқ эгаси бўлишингиз мумкин.

ҚИСҚИЧБАҚА (22.06 — 22.07).
- Чоршанба ва шанба кунини унум-
ли меҳнат қиласиз, меҳнатингиз
эса тақдирланади.

МУНАЖЖИМЛАР

АРСЛОН (23.07 — 23.08). - Душан-
бадан бошлаб ўз саломатлигингиз учун
курашинг. Парҳез қилинг, спорт билан кўпроқ
шуғулланг.

БОШОҚ (24.08 — 23.09). - Сафарга
чиқасиз ва яхши инсон билан таниша-
сиз. Келгусида бу дўстликдан иккин-
гиз ҳам кўпроқ моддий фойда орттириши-
нгиз эҳтимоли бор.

ТАРОЗИ (24.09 — 23.10). - Бер-
ган ваъдаларингизнинг устидан чи-
қинг. Акс ҳолда обрў-эътиборингиз-
га путур етади.

ЧАЁН (24.10 — 22.11). - Ўз кўрини-
шингиз ва либосларингизни тартибга
келтириватингиз маъқул. Янги кийим ва тақин-
чоқлар сотиб олиш учун қўлай пайт.

БАШОРАТИ

ЎҚОТАР (23.11 — 21.12). - Ҳафта
давомида жуда кўп ишлаб, яхши на-
тижаларни қўлга киритасиз. Яқинба кунини
эса яқинларингизнинг ҳолидан хабар олинг.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01).
- Осойишта ўтган иш ҳафтаси-
нинг охирида кайфиятингиз яхши
бўлади. Уйда эса кўп меҳмон қутишин-
гизга тўғри келади.

ҚОВҒА (21.01 — 18.02). - Кимдир
сизга севги изҳор қилиши мумкин. Бу
жиддий масала, жавоб беришга шо-
шилманг. Яхшилаб ўйлаб қўйишингиз керак.

БАЛИҚ (19.02 — 20.03). - Чоршан-
ба кунини дўстларингиз ва яқинларин-
гиз эътиборида бўласиз. Аммо, кўп иш-
лашингизга тўғри келади.

УШБУ СКАНВОРД «ХАЗИНА» ГАЗЕТАСИ ТОМОНИДАН ТАҚДИМ ЭТИЛГАН

				Коса-товок	Мева суви	Давлат Осиё	Аҳоли пункти									
							Жасад, ўлик	Пакана буйвол		Арслон	Ўров, қамал					
		Бахмал, кимхоб	Тоғ жинси							Пойтахти Маҳачқалъа	«Фиат» модели					
							Овоз, сас		Ванна «ёнгир»и							
		Сирли соя	Аёл қариндош		Қовун нави				Леннон хотини							
			Спорт ўйини				Ичра (син)					Девор чироғи	Чех автоси			
	Юрак, дил	Киммат-баҳо тош	100 йил	Хўжайин, соҳиб	Чуқурлик			Алғов...	Арок асоси	Ракс, ҳаракат	Офат					
				Булғори тамаки	Антик масалчи		Иш-энергия ўлчови	Эртак жонзоди	Ука				Майдон, Афина			
	Сигиниш ҳолати	Куён емиши					Пъеха (қўшиқчи)				Ирок фуқароси					
				Чолғу тури			Фаранг автоси			Вазн ўлчови	Захарли бақа					
	Темир-никель	Хитоб	Текширувчи бухгалтер	Донордан олинади	Суяк ёғи					Тасвирлаш ускунаси	Подвал	Кўзга тушган доғ				
										Юрт, халқ						
	Боқувдаги қўй		Кизил ранг туси							Елвориш, ўтинч	Қадим Волга	Чўп, хашак				
	Хитой сурнайи	Эўравон										Зичлик ифодаси				
			Блэр (раҳбар)	Тўтиқуш тури						Квота, чеклаш	Тер тўкиш					
	Тўхташ, қуттиш жойи	Бирок, лекин			Иврит, хинди						Бегона ўт					
			Тоғ, Россия	Аргумок						Падари бузруквор	Хетт илоҳаси	Чикинди ипак	Ялпиз таъмли модда			
	Калла				Сурат, расм	Кек, ҳусумат			Ибтидоий одам тури	Фалаж	Генрих, Томас (адиблар)					
	Қуролли қучлар	Визит	Тибет хўкизи			Лўли маҳалла Қўл (шева)	Иллюзиончи, Россия	Улфат, жура				Қаршилик ўлчови				
				Ука	Қўшимча нашр	Жағ				Қасам		Мато хили	Эсперанто			
	«Қора аюла»	Фильм	Самолёт	К	У	Н	О	Кабаева		Маугли дўсти	Литва пули	Нота				
Байкал	Милтиқ хили			Юклама сўз	Н	Элат, Узок Шарқ	Кайф, сафо	Аукцион, товар		Машқ, намуна	Нидо, овоз					
					Б	У	Уй хайвони	М	Мадҳия шеър	Декарт (олим)	Қорақалпоғистон					
				Махжун ёри	Баҳшида	Нота	А	Т	О	Жангчи ўраси						
							Мазаматра Мухаммад			Қадим соз тури						
				Ўргимчак уяси	Қойил	Япон театри	У	Ш	А	Сайрски қуш						
							Дастурлаш (комп)	С	Л							
										..уқ, хов..						
				Филоф Фармон-биби келини	С	О	Т	Т	Ч	Саҳна асари						

ДУШАНБА 14

ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕНИЕСИ

Профилактика муносаба-
ти билан, «Ўзбекистон»
телеканали 14 февраль
куни ўз кўрсатувларини
соат 15.00 дан бошлай-
ди.

15.00 «Тахлилнома».
15.45 Мусиқий таанфус.
15.50 ТВ анонс.
15.55 Х. Даврон, Б. Лутфул-
лаев. «Соғинч». Муқимий
номидаги ўзбек давлат му-
сиқий театрининг спектак-
ли. 1-қисм.

«Болалар сайраси»:
16.55 1. «Фаройибкентга
саёхат».

2. «Олтин тож».

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.

18.10 «КиноТеатр».

18.30 Мумтоз наволар.

18.40 «Мулкдор».

19.00 ТВ анонс.

19.05 «Мувоzanат».

19.25 «Ўзлото кўндалиги» ва
рекламалар.

19.30 «Ахборот» (рус тили-
да)

19.55, 20.25, 21.00
ЭЪЛОНЛАР.

20.00 Оқшом эртаклири.

21.00 Биржа ва банк хабар-
лари.

20.30 «Ахборот».

21.05 «Назм ва наво». Бо-
бур лирикаси.

21.35 «Сисёат оламида».

21.55 «Ўзбекистон» телека-
налида илк маротаба: «Бе-
гона». Телесериал (Мексика).

22.55 «Оҳанглар оғушида».

23.05 «Ахборот - дайжест».

23.25- 23.30 Ватан тимсол-
лари.

ЎШЛАР
ТЕЛЕКАНАЛИ

16.25 Кўрсатувлар дастури.

16.30 «Давр» ҳафта ичида.

17.00, 19.35, 22.35 ТВ-
анонс.

17.05 Телевикторина.

17.10 «Янги авлод» почта-
си, Соғлом авлод.

17.50 Сув - ҳаёт манбаи.

17.55 Олис манзиллар.

18.15 Ҳамкор - 25.

18.25 Келинг, кулайлик!

18.45 ТВ-афиша.

18.50 Мумтоз наволар.

18.55, 21.55 Иқлим.

19.00, 22.00 Давр.

19.40 Мусиқий лаҳзалар.

19.50 «Roison - 2005».

Ютюки уйиннинг финали.

20.05 «Бобурнома». 1-қисм.

20.25, 21.15 Эълонлар.

20.30 «Муҳаббат можароси».

Телесериал.

21.20 Минг бир ривоят.

21.25 «Бобурнома». 2-қисм.

21.50 Олтин мерос.

22.40 «Оқшом юлдузи».

Дам олиш ва ахборот дасту-
ри.

23.40 «Ёшлар» телеканали-
да спорт дастури: Интер-
футбол.

0.30-0.35 Хайрли тун.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.05 Кўрсатувлар тартиби.

17.15 ТВДА сериал: «Индаба».

17.40 «Табриқлаймиз-кутлаймиз».

18.00, 20.45 «Экспресс» телега-
зетаси.

18.10 «Тиббиёт сизнинг хизматин-
гизда».

18.30, 20.00, 20.55, 21.35 «Пой-
тахт» ахборот дастури.

18.50 «Табриқлаймиз-кутлаймиз».

19.20 ТВДА сериал: «Котиллик
пайдан».

20.20 «Ёшлар даврасида».

21.15 «Мурувват».

21.55 Киноинигоҳ. «Ошику бека-
рон».

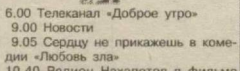
23.25-23.30 Хайрли тун, шахрим

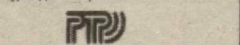
7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)
Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ.
9.05 «Муҳаббат можароси». Кинокомедия.
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
10.40 Киноқосиқ.
11.40-12.10 Греция. Кураш бўйича
Ўзбекистон Президенти И. Каримов
халқаро турнири.
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Хабарлар» (Рус тилида)
17.15 «Болалар спорти»
Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ.
17.30 «Икки тақдир». Бадий фильм.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Икки тақдир». Бадий фильм.
18.40 «Клон». Сериал.
19.40 «Мени кутти!».
21.00 «Время».
21.30 «Хабарлар».
21.45 «Спортимиз маликалари».
22.00 Премьера. «Хайкат». Сериал.
22.50 «Проф-РИНГ».

16.55 - гача профилактика иш-
лари
16.55 - Открытие программы
17.00 - «Зарубежные клипы»
17.25 - «Теле-хамкор»
17.45 - «Детский час»
18.10 - «Музыкальная пауза»
18.45 - «Шахматист», сериал
19.45 - «Ошикона», мусиқий дас-
тури
20.30 - Юмористический сериал
21.00 - «Теле-хамкор»
21.20 - «Музыкальная пауза»
22.20 - Киноечер на «30-м»:
«Шестое чувство», мелодрама
00.00 - Программа передач

6.00 Телеканал «Доброе утро»
9.00 Новости
9.05 Серия «Не прикажешь в комедии «Любовь зла»
10.40 Родион Нахапетов в фильме «Прости нас, первая любовь»
12.00 Новости
12.20 Марилин Монро уверена «Джен-
тльмены предпочитают блондинок»
14.00 Документальный детектив. «В
тонги громких преступлений»
14.30 «Угадай мелодию»
15.00 Новости (с субтитрами)
15.20 «День рождения Буржуя - 2».
16.20 «Пять вечеров». Понедельник
17.30 «Две судьбы»
18.00 Вечерние новости
18.10 «Две судьбы»
18.40 Сериал «Клон»
19.40 Жди меня
21.00 Время
21.10 Анатолий Кузнецов в приключе-
тельном сериале «Кавалеры мор-
ской звезды»
22.40 Следствие ведут сыщики. «Секты.
Жертвы. Денег»
23.30 Ночное «Время»
23.50 Искатели. «Подземный Эрми-
таж»
0.20 «Звезды эфира». Николай Дроз-
дов
0.50 Дмитрий Хаустов в программе
«Русский экстрим»
1.20 Катрин Денев в мелодраме
«Близость отчая»
2.50 Вальт Биска за рога в приключе-
тельном фильме «В омуте»
4.30 Новые чудеса света. «Дом куль-
туры для аборигенов»

3.00 «Доброе утро, Россия»
6.45 «ВЕСТИ НЕДЕЛИ»
7.45 «Сулус. Серый кардинал».
8.40 «В Городе»
8.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
9.00 ВЕСТИ.
9.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.50 Валентина Талызина в теле-
сериале «Возвращение Титаника-2».
10.50 «Что хочет женщина».
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00 ВЕСТИ.
12.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
12.30 Стивен Сигал в боевике «Охо-
та на зверя»
14.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
14.40 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
15.00 ВЕСТИ.
15.10 «Честный детектив». Авторс-
кая программа Эльвара Петрова.
15.45 Борис Матросов в телесери-
але «Кармелита»
16.45 Борис Немцов в телесери-
але «Исцеление любовью»
17.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
18.00 ВЕСТИ.
18.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
18.50 «Спокойной ночи, малыши!».
18.55 Анна Ковальчук в детективном
сериале «Таинные следствия-2»
20.00 Валентин Смирнитский в теле-
сериале «Возвращение Титаника-2».
21.00 «ВЕСТИ»
21.20 «Мой серебряный шар».
22.15 «Синемания»
22.45 «Дорожный патруль»
23.05 Газль Гарсия Бернала в роман-
тической комедии «Любовь по слу-
чаю»
0.25 Канал «Евроноос»

СЕШАНБА 15

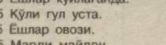
ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕНИЕСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Ноилж сайёдалар». Телесери-
ал.
9.25 «Рангин дунё».
9.45 «Бизнес ҳафта».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИК-
ЛАР.
10.05 «Мулкдор».
10.25 «Камалас». Болалар учун кино-
дастур.
11.50 ТВ клип.
12.05 «Қишлоқ ҳаёти»
12.25, 13.55 ТВ анонс.
12.30 «Раксинг сехри олами»
12.50 «Масъул суз»
13.10 «Бегона». Телесериал.
14.10 «Муносабат»
14.40 Х. Даврон, Б. Лутфуллаев. «Со-
рин». Муқимий номидаги ўзбек дав-
лат мусиқий театрининг спекта-
кли.

«Болалар сайраси»:
15.35 1. «Уч оғайин». Мультфильм.
2. «Мактаб хангоналари».
3. «Қуёққошлар»
16.45 Мусиқий таанфус.
16.55 «Ватанимга хизмат қиламан».
17.55 ТВ анонс.
18.10 «Остонаси тиллодан».
18.30 2005 йил - «Сихат-саломатлик
йили». «Фидойи»
18.50 «Қуйил, ёшгитим»
19.05 «Тафсилот»
19.25 «Ўзлото кўндалиги» ва рекла-
малар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОНЛАР.
20.00 Оқшом эртаклири.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари»
(инглиз тилида)
20.30 «Ахборот»
21.05 «Истимомчи»
21.25 «Сиз нима дейсиз?» Мусиқий
дастур.
21.55 «Ўзбекистон» телеканалда илк
маротаба: «Бегона». Телесериал.
22.55 «Оҳанглар оғушида».
23.05 «Ахборот-дайжест».
23.25-23.30 Ватан тимсоллари.

6.55 Кўрсатувлар дастури.
7.00 «Мунавар тонг». Информаци-
онда дам олиш дастури.
8.30 «Янги авлод» почтаси.
8.55 Олтин мерос.
8.55 Иқлим.
9.00, 13.00, 16.00 Давр.
9.25 «Муҳаббат можароси». Телесери-
ал.
10.10 Катта таанфус.
10.30 «Ахирор». Мультфильм.
10.50, 13.10, 14.55, 16.10, 19.45,
22.35 ТВ - анонс.
10.55 Оғоҳлик - давр талаби.
11.15 «Экспедиция». Хужжатли се-
риал.
12.05 Телевикторина.
12.10 Чемпион сирлари (рус тили-
да)
12.30 Газал соғинчи. Бобур.
12.50 Мусиқий лаҳзалар.
13.15 Интерфутбол.
15.00 Боланинг тили.
15.10 «Даллас». Телесериал.
16.15 Олис манзиллар.
16.35 «Бобурнома» 1-қисм.
16.55 Кўрсатувлар дастури.
17.00 «Янги авлод» студияси: Ёқим-
ли иштаха.
17.20 «Қошча ва Компьюша». Мульт-
фильм.
17.30 Ёшлар қўйлаганда.
17.45 Қўл гул уста.
18.05 Ёшлар овози.
18.25 Марди майдон.
18.45 ТВ-афиша.
18.50 Мумтоз наволар.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00, 22.00 Давр.
19.35 «Давр» - репортаж.
19.50 Мусиқий лаҳзалар.
20.00 Телевикторина.
20.05 Мехр қўзда.
20.25 ТВ - адвокат.
20.30 21.00 Эълонлар.
20.35 «Муҳаббат можароси». Теле-
сериал.
21.25 Рақурс.
21.50 Олтин мерос.
22.40 «Оз ҳам эмас, кўп ҳам». Бадий
фильм. 1-қисм.
23.25 Футбол-плюс.
23.45-23.50 Хайрли тун.

3.00 «Доброе утро, Россия»
6.45 Анна Ковальчук в детективном
сериале «Таинные следствия-2»
7.45 «Последний солдат Афганистан»
8.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
9.00 ВЕСТИ.
9.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.50 Валентина Талызина в теле-
сериале «Линии судьбы»
10.50 «Что хочет женщина»
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00 ВЕСТИ.
12.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
12.30 «Частная жизнь». Ток-шоу
13.30 Валентин Смирнитский в теле-
сериале «Возвращение Титаника-2»
14.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
14.40 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
15.00 ВЕСТИ.
15.10 «Кулагин и партнеры»
15.45 Борис Матросов в телесери-
але «Кармелита»
16.45 Борис Немцов в телесери-
але «Исцеление любовью»
17.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
18.00 ВЕСТИ.
18.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
18.50 «Спокойной ночи, малыши!»
18.55 Анна Ковальчук в детективном
сериале «Таинные следствия-2»
20.00 Валентин Смирнитский в теле-
сериале «Возвращение Титаника-2»
21.00 «ВЕСТИ»
21.20 ПРЕМЬЕРА. «Вольф Мессинг.
Первый советский экстрасенс»
22.15 Джим Нелсон в острозажетном
фильме «Белая лихорадка»
0.00 «Дорожный патруль»
0.20 Ринард Бигга в острозажетном
телесериале «Дрожь» (США). 2003г.
1.10 «Навеки Джулия». Телесериал
1.50 Канал «Евроноос»
2.55 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.

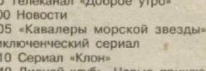
17.05 Кўрсатувлар тартиби.
17.15 ТВДА сериал: «Индаба».
17.40 «Табриқлаймиз-кутлаймиз».
18.00, 20.40 «Экспресс» телегазета-
си.
18.10 «Мультнахлалар».
18.30, 20.00, 20.50, 21.40 «Пойтахт»
ахборот дастури.
18.50 «Табриқлаймиз-кутлаймиз».
19.20 ТВДА сериал: «Котиллик пай-
дан»
20.20 «Исон ва қонун»
20.10 «Турим ҳақида»
22.0 «Ўзбекистон наволари». Мусиқий
дастур.
22.20 Киноинигоҳ. «Афғон»
23.25-23.30 Хайрли тун, шахрим

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)
9.05 «Денгиз юлдузининг кавалерла-
ри». Сериал.
10.10 «Болалар спорти»
10.25 Профессионал баскетбол.
11.25 Авторали. Халқаро пойга.
11.50-12.20 Греция. Кураш бўйича
Ўзбекистон Президенти И. Каримов
халқаро турнири.
16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Хабарлар» (Рус тилида)
17.15 «Болалар спорти»
17.30 «Икки тақдир». Бадий фильм.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Икки тақдир». Бадий фильм.
18.40 «Клон». Сериал.
19.50 Л. Удовиничко «Даша Васильева
изкуварик ишқибози-2» фильмида.
21.00 «Время»
21.30 «Хабарлар»
21.45 «3-тайм»
22.00 Премьера. «Хайкат». Сериал.
22.50 Жаҳон спорти: «Еврофутбол».

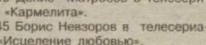
12.05 - «Теле-хамкор»
12.25 - «Детский час»
12.50 - «Шахматист», сериал
14.00 - Художественный фильм, «Ше-
стое чувство», мелодрама
15.40 - «Ошикона», мусиқий дастури
16.25 - «Таинны мира», познаватель-
ная передача
17.25 - «Теле-хамкор»
17.45 - «Детский час»
18.10 - «Музыкальная пауза»
18.45 - «Шахматист», сериал
19.45 - «Ошикона», мусиқий дастури
20.30 - Юмористический сериал
21.00 - «Теле-хамкор»
21.20 - «Музыкальная пауза»
22.20 - «Час пик», острозажетный
фильм

6.00 Телеканал «Доброе утро»
9.00 Новости
9.05 «Кавалеры морской звезды».
Приключенческий сериал
10.10 Сериал «Клон»
11.40 Дисней-клуб. «Новые приключе-
ния Винни Пуха»
12.00 Новости
12.20 Сериал «Женщины в любви»
13.10 60 фильмов о войне. Приключе-
тельный фильм «Патеро с неба»
15.00 Новости (с субтитрами)
15.20 «День рождения Буржуя - 2».
16.20 «Пять вечеров». Вторник
17.30 «Две судьбы»
18.00 Вечерние новости
18.10 «Две судьбы»
18.40 Сериал «Клон»
19.50 Алла Клока в ироническом де-
тективе «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив - 2»
21.00 Время
21.30 Анатолий Кузнецов в приключе-
тельном сериале «Кавалеры мор-
ской звезды»
22.40 «Григорий Распутин. Ловушка
для антихриста»
23.40 «Америка - Россия: Из прошло-
го в будущее». 1-я серия
0.20 Ночное «Время»
0.40 Скнер. «Валютные игры»
1.10 Крылья. «От сверхзвука до ги-
перзвука»
1.40 Лил Тайлер в фильме «Выду-
манная жизнь эбботов»
3.00 Новости
3.05 Фильм «Выдуманная жизнь эб-
ботов». Окончание
3.40 Триллер «Честная игра»

3.00 «Доброе утро, Россия»
6.45 Анна Ковальчук в детективном
сериале «Таинные следствия-2»
7.45 «Последний солдат Афганистан»
8.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
9.00 ВЕСТИ.
9.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.50 Валентина Талызина в теле-
сериале «Линии судьбы»
10.50 «Что хочет женщина»
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00 ВЕСТИ.
12.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
12.30 «Частная жизнь». Ток-шоу
13.30 Валентин Смирнитский в теле-
сериале «Возвращение Титаника-2»
14.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
14.40 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
15.00 ВЕСТИ.
15.10 «Кулагин и партнеры»
15.45 Борис Матросов в телесери-
але «Кармелита»
16.45 Борис Немцов в телесери-
але «Исцеление любовью»
17.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
18.00 ВЕСТИ.
18.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
18.50 «Спокойной ночи, малыши!»
18.55 Анна Ковальчук в детективном
сериале «Таинные следствия-2»
20.00 Валентин Смирнитский в теле-
сериале «Возвращение Титаника-2»
21.00 «ВЕСТИ»
21.20 ПРЕМЬЕРА. «Вольф Мессинг.
Первый советский экстрасенс»
22.15 Джим Нелсон в острозажетном
фильме «Белая лихорадка»
0.00 «Дорожный патруль»
0.20 Ринард Бигга в острозажетном
телесериале «Дрожь» (США). 2003г.
1.10 «Навеки Джулия». Телесериал
1.50 Канал «Евроноос»
2.55 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.

17.05 Кўрсатувлар тартиби.
17.15 ТВДА сериал: «Индаба».
17.40 «Табриқлаймиз-кутлаймиз».
18.00, 20.45 «Экспресс» телегазета-
си.
18.10 «Мусиқий меҳмонхона»
18.30, 20.00, 20.55, 21.35 «Пой-
тахт» ахборот дастури.
18.50 «Табриқлаймиз-кутлаймиз»
19.20 ТВДА сериал: «Котиллик
пайдан»
20.20 «Аёл қалби»
21.15 «Билим». Телеклуби.
21.55 Киноинигоҳ. «Рух»
23.50-23.55 Хайрли тун, шахрим

ЧОРШАНБА 16

ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕНИЕСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Ноилж сайёдалар». Телесери-
ал.
9.25 «Остонаси тиллодан»
9.45 «Шеърға қўнган қўнғил»
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИК-
ЛАР.
10.05 «Тафсилот»
10.25 «Бувам, Қилиан ва мен». Бадий
фильм.
12.05 Болалар учун. «Саргузаштлар
орини»
12.35, 13.55 ТВ анонс.
12.40 «Шахсий фикр»
13.10 «Бегона». Телесериал.
14.10 «Истимомчи»
14.30 2005 йил - «Сихат-саломатлик
йили». «Фидойи»
14.50 «Яшшлик»
15.15 «Ягона оилада»
15.45 Кўндалиги оёвас: «Шарқий эк-
спрессга котиллик». Бадий фильм.
1-қисм.
«Болалар сайраси»:
16.45 1. «Болалар спорти»
2. «Қизқарли учрашувлар»
17.45 Эстрада тароналари.
18.10 «Таалим ва тараққиёт»
18.30 «Агар Сиз»
18.55 «Атлантик қосиқ»
19.10 «Пластик картонкалар ҳамма
унун фойдали»
19.15 «Ўзлото». Телелотеря.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОН-
ЛАР

19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклири.
20.15 «Ўзлама-оз»
20.30 «Ахборот»
21.05 «Тухмат балоси». Хужжатли
фильм (рус тилида)
21.40 «Оҳанглар оғушида»
21.50 «Журналист таҳлили»
22.10 «Ўзбекистон» телеканалда илк
маротаба: «Бегона». Телесериал.
23.10 «Оддий ҳақиқатлар». Ток-шоу.
23.40 «Ахборот-дайжест»
24.00-00.05 Ватан тимсоллари.

6.55 Кўрс

ПАЙШАНБА 17

ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ анонс.
8.40 Мунтоз наволар.
«Болалар сайраси»:
9.00 1. «Болалар спорт».
2. «Қизил қўллар».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИК-
ЛАР.
10.05 «Бенки». Бадий фильм.
11.30 «Агар Сиз...».
11.55, 14.30 ТВ анонс.
12.05 «Хайтизм комиси».
12.20 «Харакатда баракат».
12.35 Мусикий таърифлар.
12.45 «Оддий ҳақиқатлар». Ток-шоу.
13.15 «Бегона». Телесернал.
14.10 «Журналист таҳлили».
14.35 «Қиёфа».
15.00 Қўнғузди сенас: «Шарқий акс-
прессдаги қўнғузди». Бадий фильм.
2-қисм.
16.05 «Парле ву франсе?»
«Болалар сайраси»:
16.25 1. «Соглом танда - сог ақл».
2. «Цирк, цирк, цирк».
17.25 «Меммор».
17.45 «Харита». Халқаро шарҳ.
18.10 «Музыка: кеча ва бүгун».
18.40 ТВ анонс.
18.45 «Зинада».
19.05 «Ўзингни, ўз юртингни ўзинг
асра!».
19.25 «Ўзлото қўнғузди» ва рекла-
малар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОНЛАР.
20.00 Оқшом эрталари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари»
(инглиз тилида).
20.30 «Ахборот».
21.05 Телемундоқот.
21.50 «Охтанлар оғушида».
22.00 «Дин ва иқтисодий тараққиёт».
22.20 «Олтин сур изидан». Бадий
фильм.
23.45 «Ахборот-дайжест».
00.05-00.10 Ватан тимсоллари.

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)
9.05 «Денгиз юлдузининг кавалерла-
ри». Сернал.
10.10 «Болалар спорт».
10.25 Касаба уюшмалари спорт.
10.55 «Жаҳон футбол».
11.25 «Спорт масаларида».
11.45-12.35 Кучли бешлик.
16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Хабарлар» (рус тилида)
17.15 «Болалар спорт».
17.30 «Икки тақдир» Бадий фильм.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Икки тақдир». Бадий фильм.
18.40 «Клон». Сернал.
19.50 Л. Удовиченко «Даша Василье-
ва изкувори».
21.00 «Время».
«SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ.
21.30 «Хабарлар».
21.45 «Спорт-менинг ҳаётим»
22.00 Премьера «Халқат». Сернал.
22.50 Жаҳон спорт: «Еврофутбол».

12.00 - Оқшом эрталари
12.05 - «Теле-халқор»
12.25 - «Детский час»
12.50 - «Шахматист», сернал
14.00 - Художественный фильм,
«Придури», комедия
15.40 - Спорт-Экстрим
16.25 - «Тайны мира», познаватель-
ная передача
17.25 - «Теле-халқор»
17.45 - «Детский час»
18.10 - «Музыкальная пауза»
18.45 - «Шахматист», сернал
19.45 - «Ошикона», мусикий дастури
20.30 - Юмористический сернал
21.00 - «Теле-халқор»
21.20 - «Музыкальная пауза»
22.20 - Киновечер на «30-м»: «Бар-
хатные руки», комедия

6.00 Телеканал «Доброе утро»
9.00 Новости

9.05 «Кавалеры морской звезды».
Приключенческий сернал
10.10 Сернал «Клон»
11.40 Дисней-клуб: «Утинные истории»
12.00 Новости
12.20 Сернал «Женщины в любви»
13.20 «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив» - 2. Ирони-
ческий детектив
14.30 «Угадай мелодию»
15.00 Новости (с субтитрами)
15.20 «День рождения Буржуа - 2».
16.20 «Пять вечеров». Четверг
17.30 «Две судьбы»
18.00 Вечерние новости
18.10 «Две судьбы»
18.40 Сернал «Клон»
19.50 Алла Клюка в ироническом де-
тективе «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив» - 2
21.00 Время
21.30 Анатолий Кузнецов в приключе-
нческом сернале «Кавалеры мор-
ской звезды»
22.40 «Человек и закон»
23.30 «Америка - Россия: Из прошло-
го в будущее». 3-я серия
0.10 Иноное «Время»
0.30 «Горение топки холодной войны»
1.00 Премьера. «Атакуем Марс».
Документальный фильм
1.30 Х/ф «Оскар и Люсианда»
3.00 Новости
3.05 Фильм «Оскар и Люсианда»
Окончание
4.00 Триллер «Женатый»

3:00 «Доброе утро, Россия»
6:45 Анна Ковальчук в детективном
сернале «Тайны следствия-2»
7:45 «Убийство Кеннеди. 13-я вер-
сия». 2-я серия.
8:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
9.00 ВЕСТИ.
9.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.50 Валентина Талызина в телесе-
риале Дмитрия Месхиева «Линия
судьбы»
10:50 «Что хочет женщина»
11:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00 ВЕСТИ.
12.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
12.30 «Настоящая жизнь»
13:30 Валентин Смирнитский в теле-
сернале «Возвращение Титаника-2»
14:30 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
14:40 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
15.00 ВЕСТИ.
15:10 «Кулагин и партнеры»
15:45 Денис Матросов в телесериале
«Кармелита»
16:45 Т/с «Исцеление любовью»
17:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
18.00 ВЕСТИ.
18:30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
18:50 «Спокойной ночи, малыши»
18:55 «Тайны следствия-2»
20:00 «Возвращение Титаника-2»
21:00 «ВЕСТИ»
21:20 «Проклятие клана Оаниссов»
22:15 Х/ф «Насмешка»
0:20 «Дорожный патруль»
0:35 «Дорож» (США). 2003г.
1:25 «Навеки Джунгли»
2:10 Канал «Евроньюс»
2:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.05 Кўрсатувлар тартиби.
17.15 ТВда сернал: «Индаба»
17.40 «Табриклаймиз-кутлаймиз».
18.00, 20.45 «Экспресс» телега-
зетаси.
18.10 «Болаларлар экран».
18.30, 20.00, 20.55, 22.05 «Пойтахт»
ахборот дастури.
18.50 «Табриклаймиз-кутлаймиз».
19.20 ТВда сернал: «Қотиллик пай-
идан»
20.20 «Айлар салтанати»
21.15 «Эл хизматиди»
21.35 «Моҳир»
21.45 «Имом»
22.25 Киноғоҳ: «Қатта истеъдод»
23.35-23.45 Хайрли тун, шаҳрим 1.

ЖУМА 18

ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ анонс.
8.40 1. «Соглом танда - сог ақл».
2. «Цирк, цирк, цирк».
9.40 «Ўзингни, ўз юртингни ўзинг
асра!».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИК-
ЛАР.
10.05 «Марина, Янка ва қирол қас-
рининг сари». Бадий фильм.
11.20 «Ўзингни намоен қил».
11.40 «Ўзбектелефилми» намойиши:
«Портрет»
11.50 Мунтоз наволар.
12.05 «Зинада»
12.25 «Тухмат балоси». Хужжатли
фильм (рус тилида)
13.00 Мусикий таърифлар.
13.10 И. Муҳомов, Х. Расул. «Муқад-
дас тахизар». Ўзбек миллий академик
драма театрининг спектакли. 1-қисм.
14.10 Телемундоқот.
14.55 ТВ анонс.
15.00 «Муқаддас тахизар» спекта-
клининг 2-қисми.
15.55 «Аёл қалби наволари». Муси-
кий дастур.
16.15 «Меҳрибон тулки». Мульт-
фильм.
16.35 «Ур мазмун»
16.55 1. «Санат гўнаҳлари».
2. «Йила, Йила, Топ». Телемундоқот.
17.55 ТВ анонс.
18.10 «Олтин бешик»
18.40 «Тафсилот»
19.00 «Худот сари»
19.20 «Пластик қарточкалар ҳамма
учун фойдали»
19.25 «Ўзлото қўнғузди» ва рекла-
малар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОНЛАР.
20.00 «Оқшом эрталари»
20.15 «Дастурлик атрофида»
20.30 «Ахборот»
21.05 «Муносабат»
21.35 Ўзбекистонда хизмат кўрас-
тан артистлар куйлади.
21.50 «Оламни асранг!»
22.10 «Бенкур». Бадий фильм. 1-қисм.
23.55 «Ахборот-дайжест».

12.05 - «Теле-халқор»
12.25 - «Детский час»
12.50 - «Шахматист», сернал
14.00 - Художественный фильм,
«Бархатные руки», комедия
15.40 - «Ошикона», мусикий дастури
16.25 - «Тайны мира», познаватель-
ная передача
17.25 - «Теле-халқор»
17.45 - «Детский час»
18.10 - «Музыкальная пауза»
18.45 - «Шахматист», сернал
19.45 - «Ошикона», мусикий дастури
20.30 - Юмористический сернал
21.00 - «Теле-халқор»
21.20 - «Музыкальная пауза»
22.20 - Киновечер на «30-м»: «Ма-
жестик», мелодрама

6.00 Телеканал «Доброе утро»
9.00 Новости

9.05 «Кавалеры морской звезды».
Приключенческий сернал
10.10 Сернал «Клон»
11.40 Дисней-клуб: «Утинные истории»
12.00 Новости
12.20 Сернал «Женщины в любви»
13.20 «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив» - 2. Ирони-
ческий детектив
14.30 «Угадай мелодию»
15.00 Новости (с субтитрами)
15.20 «День рождения Буржуа - 2».
16.20 «Пять вечеров». Четверг
17.30 «Две судьбы»
18.00 Вечерние новости
18.10 «Две судьбы»
18.40 Сернал «Клон»
19.50 Алла Клюка в ироническом де-
тективе «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив» - 2
21.00 Время
21.30 Анатолий Кузнецов в приключе-
нческом сернале «Кавалеры мор-
ской звезды»
22.40 «Человек и закон»
23.30 «Америка - Россия: Из прошло-
го в будущее». 3-я серия
0.10 Иноное «Время»
0.30 «Горение топки холодной войны»
1.00 Премьера. «Атакуем Марс».
Документальный фильм
1.30 Х/ф «Оскар и Люсианда»
3.00 Новости
3.05 Фильм «Оскар и Люсианда»
Окончание
4.00 Триллер «Женатый»

3:00 «Доброе утро, Россия»
6:45 Анна Ковальчук в детективном
сернале «Тайны следствия-2»
7:45 «Убийство Кеннеди. 13-я вер-
сия». 2-я серия.
8:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
9.00 ВЕСТИ.
9.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.50 Валентина Талызина в телесе-
риале Дмитрия Месхиева «Линия
судьбы»
10:50 «Что хочет женщина»
11:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00 ВЕСТИ.
12.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
12.30 «Настоящая жизнь»
13:30 Валентин Смирнитский в теле-
сернале «Возвращение Титаника-2»
14:30 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
14:40 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
15.00 ВЕСТИ.
15:10 «Кулагин и партнеры»
15:45 Денис Матросов в телесериале
«Кармелита»
16:45 Т/с «Исцеление любовью»
17:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
18.00 ВЕСТИ.
18:30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
18:50 «Спокойной ночи, малыши»
18:55 «Тайны следствия-2»
20:00 «Возвращение Титаника-2»
21:00 «ВЕСТИ»
21:20 «Проклятие клана Оаниссов»
22:15 Х/ф «Насмешка»
0:20 «Дорожный патруль»
0:35 «Дорож» (США). 2003г.
1:25 «Навеки Джунгли»
2:10 Канал «Евроньюс»
2:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.05 Кўрсатувлар тартиби.
17.15 ТВда сернал: «Индаба»
17.40 «Табриклаймиз-кутлаймиз».
18.00, 20.40 «Экспресс» телега-
зетаси.
18.10 «Дугоналар»
18.30, 20.00, 20.50, 22.15 «Пой-
тахт» ахборот дастури.
18.50 «Табриклаймиз, кутлай-
миз»
19.20 ТВда сернал: «Қотиллик пай-
идан»
20.20 «Имония»
21.10 «Дорихона ашитади»
22.00 «Пойтахт йўлларида»
22.35 Киноғоҳ: «Юз бир кеча»
00.10-00.15 Хайрли тун, шаҳрим

ШАНБА 19

ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 Республика Қуролли Кучла-
ри марказий ашула ва ракс ан-
самблининг концерти.
«Болалар сайраси»:
8.55 1. «Санат гўнаҳлари».
2. «Йила, Йила, Топ!» Телемундоқот.
9.55 «Хидот сари»
10.15 «Музыка дуниси»
10.35 «Бу турфа олам»
11.25 «Тафсилот»
11.45 «Маугли». Мультфильм.
13.20, 13.55 ТВ анонс.
13.25 «Сиз нима дейсиз?» Муси-
кий дастур.
14.00 «Оталар сўзи - ақлнинг
қўзи»
15.05 «Дўстлик» студияси: 1.
«Ўзбекистон - умумий уйимиз».
2. «Умид» 3. «Дурдаршан»
16.05 Мусикий таърифлар.
16.15 «Ахборот-дайжест»
16.25 ТВ анонс.
16.30 Болалар учун. «Саргузашт-
лар ороли»
17.00 «Экран хандаси»
17.30 «Изоҳор», Мусикий дастур.
17.50 «Рангин дунё»
18.10 «Интеллектуал ринг»
18.55 «Қўшқоқ хайтм»
19.15 «Ўзлото». Телемундоқот.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00
ЭЪЛОНЛАР.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эрталари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликла-
ри» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот»
21.05 «Гал чикди»
21.45 «Қўшиғимиз Сизга арму-
гон»
«Тунги ёғду». Дам олиш дастури:
22.05 «Кино, кино, кино»
22.15 Жаҳон киноси дурдонала-
ри. «Бенкур». Бадий фильм. 2-
қисм.
24.00 «Ахборот-дайжест»
00.20-00.25 Ватан тимсоллари.

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)
9.00 «Болалар спорт»
9.15 Жаҳон спорт: Теннис.
10.10 «Лаззат»
10.30 Ю. Антонов. «Қайғудан хурсан-
дчиликча»
11.10 Қизилқарғи кино.
12.00 «Қўнғил-қўнғилга лаванд»
12.45 Пауэрлифтинг. Массум режа-
лари.
13.05 «Кучли бешик»
13.55-14.25 «Гиннес рекордлари»
16.55 Кўрсатувлар дастури.
17.00 «Хабарлар» (рус тилида)
17.15 «Болалар спорт»
17.35 «Олтин йўл». Теннис клуби.
17.50 «Спорт - саломатлик гарови»
18.10 Аралаш.
18.40 Концерт дастури.
20.00 «Ким миллионер бўлишни ис-
тайдиган?» Телеуям.
21.00 «Время»
21.20 «Спорт-клуб»
21.30 «Хикоз»
21.45 Премьера «Халқат». Сернал.
22.40 «Олтин граммофон».

9.05 - «Теле-халқор»
9.25 - «Детский час»
9.50 - Х/ф «Ветеран - 2», комедия
11.20 - «Окно в мир» - докумен-
тальный фильм
11.40 - Бокс.
12.50 - Спорт-Экстрим
13.25 - «Детский час»
13.50 - Х/ф «Любовный недуг»
16.30 - Болалар соати
17.25 - «Теле-халқор»
17.45 - «Ошикона», мусикий дастури
18.10 - Х/ф «Доблестные войны»
20.00 - «Хикоз»
20.20 - Хит-парадиз
21.40 - «Теле-халқор», фойдала газета
22.00 - «Родственный обмен», сернал
23.00 - Х/ф «В поисках приключе-
ний», карате

6.00 Телеканал «Доброе утро»
9.00 Новости

9.05 «Кавалеры морской звезды».
Приключенческий сернал
10.10 Сернал «Клон»
11.40 Дисней-клуб: «Утинные истории»
12.00 Новости
12.20 Сернал «Женщины в любви»
13.20 «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив» - 2. Ирони-
ческий детектив
14.30 «Угадай мелодию»
15.00 Новости (с субтитрами)
15.20 «День рождения Буржуа - 2».
16.20 «Пять вечеров». Четверг
17.30 «Две судьбы»
18.00 Вечерние новости
18.10 «Две судьбы»
18.40 Сернал «Клон»
19.50 Алла Клюка в ироническом де-
тективе «Евгения Романова. След-
ствие ведет детектив» - 2
21.00 Время
21.30 Анатолий Кузнецов в приключе-
нческом сернале «Кавалеры мор-
ской звезды»
22.40 «Человек и закон»
23.30 «Америка - Россия: Из прошло-
го в будущее». 3-я серия
0.10 Иноное «Время»
0.30 «Горение топки холодной войны»
1.00 Премьера. «Атакуем Марс».
Документальный фильм
1.30 Х/ф «Оскар и Люсианда»
3.00 Новости
3.05 Фильм «Оскар и Люсианда»
Окончание
4.00 Триллер «Женатый»

3:00 «Доброе утро, Россия»
6:45 Анна Ковальчук в детективном
сернале «Тайны следствия-2»
7:45 «Убийство Кеннеди. 13-я вер-
сия». 2-я серия.
8:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
9.00 ВЕСТИ.
9.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.50 Валентина Талызина в телесе-
риале Дмитрия Месхиева «Линия
судьбы»
10:50 «Что хочет женщина»
11:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00 ВЕСТИ.
12.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
12.30 «Настоящая жизнь»
13:30 Валентин Смирнитский в теле-
сернале «Возвращение Титаника-2»
14:30 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
14:40 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
15.00 ВЕСТИ.
15:10 «Кулагин и партнеры»
15:45 Денис Матросов в телесериале
«Кармелита»
16:45 Т/с «Исцеление любовью»
17:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.
18.00 ВЕСТИ.
18:30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
18:50 «Спокойной ночи, малыши»
18:55 «Тайны следствия-2»
20:00 «Возвращение Титаника-2»
21:00 «ВЕСТИ»
21:20 «Проклятие клана Оаниссов»
22:15 Х/ф «Насмешка»
0:20 «Дорожный патруль»
0:35 «Дорож» (США). 2003г.
1:25 «Навеки Джунгли»
2:10 Канал «Евроньюс»
2:45 ВЕСТИ. ДЕКУРНАЯ ЧАСТЬ.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.05 Кўрсатувлар тартиби.
17.15 «Мультихалқалар»
17.40 «Табриклаймиз-кутлаймиз»
18.00, 20.05 «Экспресс» телега-
зетаси.
18.10 Жаҳон географияси.
18.40 «Афиша»
19.00 «Табриклаймиз-кутлаймиз»
19.30 «Экран зайнати ва қўйма-
ти»
20.15 «Этиқод»
20.35 «Биргаликада куйлаймиз»
21.20 «Нима учун?»
21.30 ТВда премьер: «Девор»
1-2-сериялар.
00.30-00.35 Хайрли тун, шаҳрим

ЯКШАНБА 20

ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қилман».
11.00 «Оналар мактаби».
11.20 «Бу турфа олам».
12.10, 14.30 ТВ анонс.
12.15 «Алифбо сабоқлари».
12.35 «Гап қикди».
13.15 «Богбон». Бадий фильм.
1-қисм.
14.35 «Санъатга бахшида умр».
14.55 «Богбон». Бадий фильм.
2-қисм.
16.15 «Дўстлик» студияси: 1. «Дидар». 2. «Рангинкамон».
3. «Айчурек». 4. «Чинсэн».
17.35 Муסיкий танаффус.
«Болалар сайёраси».
17.45 1. «Улғайиш поғоналари».
2. «Олтин тож».
18.40 «Сиз кутган учрашув».
19.10 «Бизнес ҳафта».
19.25, 20.00, 20.25, 21.10 ЭЪЛОНЛАР.
19.30 «Тахилнома» (рус тилида)
20.05 «Оламга савҳат».
20.30 «Тахилнома».
21.15 «Одами эрсанг».
21.40 «Якшанба оқшомида».
Муסיкий дам олиш дастури.
«Якшанба кинозали»:
22.05 «Ўзбекистон» телеканалида илк мартаба: «Сен ухлаётганимда». Бадий фильм.
23.50-23.55 Ватан тимсоллари.

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)
9.00 «Болалар спорти»
9.20 «Куёнок старлар»
9.55 «Полвон бўлам»
10.10 Д. Кривонинг «Йўлда ёзилмаган кайдлари».
10.30 «Хамма уйдалигида»
11.10 «Соғлом омақланиш сирлари».
Инглиз тилида.
11.20 «Рақибингиз грессмейстер».
11.40 Жаҳон футбол».
12.10 «Профессионал бокс тарихидан»
13.10 Дисней клуб.
13.40-15.10 «Данстон пайдо бўлади».
Кинокомедия.
16.55 Курсатувлар тартиби.
17.00 «Хабарлар» (Рус тилида)
17.15 «Бинафша»
17.40 «Кучли бешик»
18.30 «Баҳождарлар ўйини»
19.00 Кишилик қузғу.
21.45 «Хабарлар»
22.00 Премьера. «Хаккат». Сериал.
22.50 «Спорт - менинг ҳаётим. Захирадаги спортчи»
23.10 Жаҳон спорти: «Еврофутбол».

9.05 - «Теле-хамкор»
9.25 - «Детский час»
9.50 - Х/ф «Город мастеров», сказка
11.20 - «Теле-хамкор»
11.40 - «Дикая планета»
12.50 - Спорт-Экстрим
13.30 - Хит-парад.uz
14.50 - Болалар соати
15.45 - Дюновы кинозал: «В поисках приключений» карате
17.25 - «Теле-хамкор»
17.45 - «Музыкальная пауза»
18.20 - «Лавина», приключения
19.50 - «Ошикона», муслик дастури
20.35 - «Родственный обмен», сериал
21.35 - «Теле-хамкор»
21.55 - «Музыкальная пауза»
23.00 - Х/ф «Полный дракона»

YAXSHI GAP
JON OZIG'I...

Vazira
QOSIMJONOVA.
Toshkent shahar.
Hamza tuman, 226-
maktabining 9 «B»
sinf o'quvchisi.

Bor ekanda, yo'q ekan.
Bir mamlakatda bir kishi
yashar ekan. U kishining
ikki o'g'li, ikki qizi bor ekan.

holat yana takrorlanibdi. U juda hayron bo'libdi. Uch kun bu holat davom etganidan so'ng, donishmandning oldiga borib, buning sababini so'rashga ahd qilindi. Donishmandga bo'lib o'tgan voqealarni so'zlab beribdi. U kishi gapirayotganida ham asabiylashib gapiribdi. Donishmand uning hamma so'zlarini bo'libdi. Bir **ERTAK** tinglab bo'lgach, undan so'rabdi:

- Siz oila a'zolaringizga qanday munosabatda bo'lasiz?
- Mendan hammasi qo'rqishadi. Ular meni hamma aytganlarimni qiladi, - deb javob beribdi.
- Yo'q sizdan oila a'zolaringiz qo'rqib emas, hurmat qilib gapirishsin. Siz oila a'zolaringizga nisbatan munosabatingizni o'zgartirib ko'ring-chi, balki hamma ishlaringiz yurishib ketar, - debdi.
U kishi yo'lda o'ylab

kelibdi: Bolalarimda va ularning onasida nima gunoh? Nega ularni bo'lmagan narsaga ham urishishim kerak? Qani, ularga nisbatan munosabatimni o'zgartirib ko'ray-chi, nima bo'lar ekan?-deb, o'ziga-o'zi so'z beribdi. Tong otgach dasturxon atrofiga oila a'zolari yig'ilishgandan so'ng so'z boshlabdi:

- Endi men sizlarni bekordan-bekorga xafa qilmayman. Sizlar ham aqlli bo'linglar...-debdi. Shundan keyin u kishining ishlari o'ngidan kela boshlabdi. Yopgan nonlari ham xaridorgir bo'libdi. Qissadan-hissa shuki: Xushmuomala bo'lib, hammaga qo'ldan kelgancha yaxshilik qilish kerak. Shunda hamma ishlaringiz yurishib ketadi. Yaxshi gap jon ozig'i, Yomon gap bosh qozig'i, degan hikmatli so'zlar bejiz aytilmagan.

YOSHILAR
«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Курсатувлар дастури.
7.00 «Мунаввар тоғ». Информацион-дам олиш дастур.
8.30 «Янги авлод» студияси: Билагон маслахати.
8.50 Олтин мерос.
8.55 Иклим.
9.00 Зумрадойнинг эртаклири.
9.20 «Маугли». Мультифильм.
10.55 Очил дастурхон.
11.20, 16.10, 17.40, 19.30 ТВ - анонс.
11.25 Ёшлик наволари.
11.35 Саломатлик сирлари.
11.55 «Махобхорат». Телесериал.
12.40 «Заковат». Интеллектуал ўйин.
13.40 Минг бир ривоят.
13.45 Хамкор - 25.
13.55 «Ёшлар» телеканалида ҳарбий - ватанпарварлик дастури:
1.Марди майдон, 2. Аскар мактулари.
14.35 «Муқаддас ер». Бадий фильм.
16.15 Автосалтанат.
16.30 Чемпион сирлари.
16.50 Ринг қироллари.
17.45 Курсатувлар дастури.
17.50 «Янги авлод» студияси: Катта танаффус.
18.10 «Мультотомаша».
18.25 Сув - ҳаёт манбаи.
18.30 Спорт ҳафтанома.
18.45 ТВ - афиша.
18.50 Мумтоз наволар.
18.55, 21.55 Иклим.
19.00 «Давр» ҳафта ичида.
19.35 Озодбек Назарбеков куйлайди.
19.55, 20.45 Эълонлар.
20.00 Жаҳон маданияти хазина-сидан: «Махобхорат». Телесериал.
20.50 Оханабо.
21.30 «Оқшом юлдузи». Дам олиш ва ахборот дастури.
22.30 «Синдрелланнинг орзуси». Бадий фильм.
0.05-0.10 Хайрли тун.

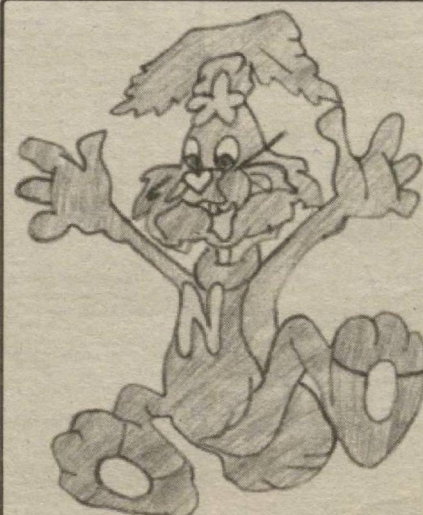
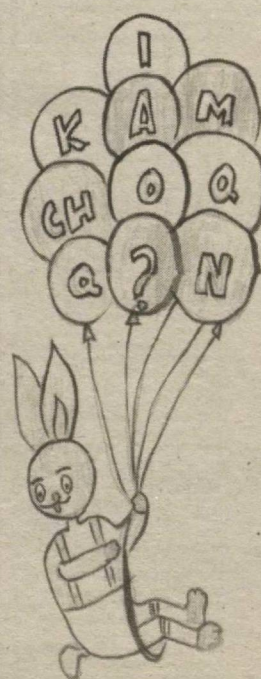
6.00 Новости
6.10 Мультисериал «Кошки-мышки»
6.40 60 фильмов о войне: Фильм «Волчья стая»
8.20 Служу Отчизне!
8.50 Дисней-клуб: «Команда Гудфи»
9.10 «В мире животных»
10.00 Новости
10.10 «Непутевые заметки» с Дм. Крыловым
10.30 Пока все дома
11.10 Дог-шоу
12.00 Новости (с субтитрами)
12.10 Живая природа. «Правда о крокодилах»
13.10 Дисней-клуб: «Микки Маус и его друзья»
13.40 Обезьяны проделки в комедии «Появляется Данстон»
15.10 «Слабое звено»
16.00 «Встань и иди: без страховки»
16.30 60 фильмов о войне. Побег через линию фронта в фильме «Охота на единорога»
18.00 Времена
19.00 «Кривое зеркало»
21.00 Время: Информационно-аналитическая программа
21.45 Джон Хакмен, Уилл Смит в боевике «Враг государства»
0.10 Бокс. Заб Джуда - Кори Спенкс
1.00 Суперчеловек. «Внутренний враг»
2.00 Фильм Стивена Спилберга «Шугарлендский экспресс»
4.10 Приключенческий сериал «Собачье дело»
4.50 Неизвестная планета. «В поисках Ноева ковчега»

3.50 Николай Боголюбов в фильме Владимира Басова «Случай на шахте восток». 1957г.
5.15 «Кино-истории Глеба Скороходова»
5.25 «Колоссальное хозяйство»
5.35 «Военная программа» Александра Сладкова.
6.00 ВЕСТИ.
6.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
6.20 «Студия «Здоровье»
6.50 Всероссийская лотерея «ТВ Бинго шоу»
7.05 «Диалоги о животных»
8.00 «Вокруг света»
9.00 ВЕСТИ.
9.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.
9.20 «Пирамида»
9.50 «Городок». Дайджест. Развлекательная программа.
10.20 «Сам себе режиссер»
11.15 «Парламентский час»
12.00 ВЕСТИ.
12.20 «Фитиль N 31». Сатирический тележурнал.
13.05 Мелодрама «Цветок и камень»
16.15 Большой праздничный концерт.
18.00 - ВЕСТИ НЕДЕЛИ
19.00 «Специальный корреспондент»
19.25 Джеймс Ли Кертис в боевике Джеймса Кэмерона «Правдивая ложь»
22.10 Моника Беллуччи в приключенческом фильме «Братство волка»
1.00 «Клоун» (Германия). 1998г.
1.55 Канал «Евроночь»

Rasm muallifi:
Avgul
JANABERGANOVA.
328-maktab, 2 «b»
sinf o'quvchisi

Rasm muallifi:
Doston
ESHNAZAROV.
Toshkent shahar,
Sergeli tuman, 277-
umumiy o'rta ta'lim
maktabining 4 «G»
sinf o'quvchisi.

ТИЛАК

Хурлиқосиз гоёат сулувсиз,
Юзингиздан балқиб турар нур.
Ва оҳиста майин сўзлайсиз,
Лабингизда жилмаяр меҳр.

Безорсиз хуррак оҳудай,
Ногоҳингиз бирар мулоим.
Ёмон кўздан ўзи асрасин,
Қўллаб юрсин сизни худойим.

Чопавердик қуёшни қувиб,
У бизларни толдириб кетди.
Учраганга нуруни ийиб,
Сўнгера туни қолдириб кетди.

Дийдор-ку барибир қиёматдадур,
Бу жоним Оллоҳга омонатдадур.
Билмадим ижтимои қай ҳолатдадур,
Онажон тушимга кирмай қўйдингиз.

Фалакдан тушингизми ё рўёмсан,
Ёраб бир вужудда шунча жозиба.
Ё пари авлоди ёки парисан,
Шундай кўриндингизми ёки кўзимга.

СЕККИЛЛИ ҚИЗ

Секкилли қиз келаёттир соллониб,
Қиш бўлса ҳам баҳор қаби оллониб.
Қолмасан бас, нозларига алданиб,
Секкилли қиз секкиллари седана
Териблара есин уни бедана.

Секкилли қиз сепингдаги зармиди,
Тилломиди, кумушмиди, ормиди?
Менгагина зарра меҳринг бормиди?
Секкилли қиз секкиллари седана,
Териблара есин уни бедана.

Миндириб сен мени асов

Зорлар этиб қайга кетдинг,
Сен айтмадинг, мен бормадим
Сепкилли қиз сепкиллари седана,
Териблара есин уни бедана.

НА БЎЛДИНГ

Сурат бўлиб, сийратимга жо бўлдинг,
Қирқдан ошган ғайратимга жо бўлдинг,
Қалб ўртанар, ҳайратимга жо бўлдинг,
Паримисан, пайкармисан на бўлдинг?

Исминг такрор ўнгимда ҳам, тушимда,
Ақлим ҳайрон келомасман ҳушимга,
О, тоғларда сайраб юрган қушим-а,
Қалқимисан, булбулмисан на бўлдинг?

Қўлларингдан тутай десам, қўлим лол,
Бир дастасин тутай десам, гулим лол,
Севги изҳор қилай десам, тилим лол,
Ширинмисан, шакармисан, на бўлдинг?

Икки кўзинг юлдуз қаби чарақлар,
Лола қаби ловулайди ёноқлар.
Сени юрак кеча-кундуз сўроқлар,
Зухромисан, хулқармисан на бўлдинг?

Деразани чертади ёмғир,
Шивирлайди сочлари нам қиз.
Кўзларида ҳайратлар ёнар,
Қўлларида бир тутам ялғиз.

Деразани чертади ёмғир,
У дилдираб турибди ёлғиз,
Ичкарига кирсанг-чи, ахир,
Мен зерикиб қолдим-ку сенсиз.

Деразани очиб қўяман,
Меҳрмида лаблари қирмиз.
Мен ялғизин ҳўдлайвераман,
Қизгалдоғи ёради илдиз.

ШЕЪРИЯТ
ДАФТАРИДА

Меникидир, балки, бу гўша,
Сеникидир балки у сўзсиз,
Ҳеч норизо қайтмасин, ўша -
Баҳор номли сочлари нам қиз.

Деразани очиб қўй, саҳар!

ҚУТЛОВ

Бугун ўсма кўйинг қошларингизга,
Сурмаларни суринг кўзларингизга,
Оро беринг сочу юзларингизга,
Юртим аёллари, моҳирўйларини,
Қизалоқ, келинчақ, ҳусунбўйларини.

Эй, чирой мулкининг чин эгалари,
Латофат, назокат маликалари.
Оила устунини, синч, чегалари,
Хонадон таянччи, хур бекалари.
Юртим аёллари, моҳирўйларини,
Қизалоқ, келинчақ, ҳусунбўйларини.

Қалбингиз Чинмоҳин чинисидай оқ,
Шафтоли гулдай нимқизил ёноқ.
Оху кўзларингиз юлдуздай қақноқ,
Баҳор айёмингиз муборак бўлсин.
Юртим аёллари, моҳирўйларини,
Қизалоқ, келинчақ, ҳусунбўйларини.

Одобингиз юзингизга нур тарар,
Ватинларингиз садафми ё инжулар.
Бўйинингизга тоққанингиз нуқра, зар,
Сизга қутлуғ бўлсин қўша байрамлар.
Юртим аёллари, моҳирўйларини,
Қизалоқ, келинчақ, ҳусунбўйларини.

ВАТАН

Барчинодай қизларинг бўлсин,
Алтомишдай улли бўл Ватан.
Яғир қилди кетмон елкасин,
Бечорадай яшади отам.

Онам бола-бақраларига,
Ямаб ўтди бир умр чопон.
Азизларим қароқларига,
Чўйиб-чўйиб ётганди Ватан.

Мустақиллик бир кун уларга,
Ватан берди Ўзбекистондай.
Бугун отам бечора эмас,
Бахтли инсон йўқдир онамдай.

Барчинодай қизларинг бўлсин,
Алтомишдай улли бўл Ватан.

Абдусайд НУРБОЕВ

Клара ОТАМУРОВОВА

ҲАМ ОТА,

Адажоним Каримхўжа Абдували ўғлининг вафот этганига ҳам бир йил бўлди. Шу бир йил ҳаётимнинг энг оғир айрилиқ дамлари бўлди. "Ота-она ўлмоғи мерос", - деб юпатмоқчи бўлишди. Лекин ҳеч бир банд ота-онасидан айрилмасин экан. Адажоним мен учун ҳам ота, ҳам она, ҳам меҳрибон дўст, ҳам сирдош, ҳам маслаҳатгўй, суянамни эдилар. Бир йиллик айрилиқ пайтида бир кун йўқки, адажонимни эсламасам, улар билан ҳаёлан гаплашмасам, уларнинг маслаҳатларига муҳтож бўлмасам... Афсуски, энди улар доимо хотирамда, ҳаёлларимда. Баъзан адажоним тирикчилигида мендан католиклар ўтмадимикан, у кишини ранжитиб, қўйган пайтларим қўп бўлганмикан?, - деган ўйлар кўнглимдан кечадди.

1981 йили 4 июл куни биз тўрт гўдақ онажонимиздан айрилиб қолдик. Энг катта акам 14, мен 10, синглим 7, жажжигина укам эса 1 ёшу 10 ойлик эди. Онамининг юрагини операция қилдирдик. Онам операциядан жуда яхши чиқди. Аммо... Тўртинчи

куни вафот этди... Бу машъум воқеадан ҳаммамиз довдираб қолдик. Ҳаттоки ҳеч нарсани тушунмайдиган гўдақ укам ҳам кўнгли бир нимани сезаётгандек тинмай йиғлар, ҳамма бизга қандайдир ачиниш билан қарарди. Буви-жоним бўлмаганларидан билмадим биз ўзимизни қандай тик-

лаб олардик? Буви-жоним бизни меҳр билан тарбиялаб, ҳаётнинг баланд пасти, уй юмушлари-ю, меҳмон кутиш, дастурхон тузашни, овқат пишириш, нон ёпиш, умуман олганда турмуш эҳтиёжи учун керакли ҳамма нарсаларни ўргатдилар.

Бир неча йилдан сўнг бувиам ҳам вафот этди. Бу пайтга келиб биз анча катта бўлиб қолганимиз учун онасизлик нақадар оғирлигини тушуниб етгандик. Бувиам онам йўқлигини билдирмай ўтирган эканлар. Йиллар ўтиб, отам биринчи бўлиб мени турмушга бердилар. Тўйим ҳам сарпо-суруғим ҳам оналик қизикидан ортиқ бўлса-бўлдики кам бўлмади. Кейин акамни уйлантириб, синглимни турмушга бердилар. Ҳаммамиз уйли-жойли бўлдик.

Онам вафот этганларидан бир ярим

ёшда қолган укамни йиғирма ёшга тўлиши биланок, адажоним, акам бошчилигида уйлантириб қўйдик. Укам ҳам иккита фарзандлик бўлди, қизига онамининг исмини қўйишди. Адажоним бундан жуда хурсанд эдилар. Аммо охири пайтда дардга чалиниб қолдилар. Умрлари қисқа экан 63 ёшларида оламдан ўтдилар. Ҳозир ҳаммамизнинг ҳаётда ҳам, жамиятда ҳам ўзимизга яраша ўрнимиз бор. Шу кундаги эришган барча ютуқларимизнинг асосий сабабчиси эса адажонимдир. Биз адажонимдан жудаям миннатдормиз. Чунки бир ўзлари бизларни тарбиялаб, ўқитиб, уйли-жойли, мавқелия қилдилар. Биз ака-укалар, синглилар жуда аҳил-иноқмиз, тез-тез йиғилиб адажонимни, онамни, бувиамни хотирлаб турамиз.

ОТАЖОН

Отажоним бизни деб,
Ҳаётдан тоқ ўтдингиз.
Оқ ювдингиз, оқ тараб,
Кўнглимиз овулдингиз.
Бугун энди Сиз йўқсиз...
Юракларда фироқ-зор,
Сизни эслаб ўғил-қиз
Туну кунимиз бедор
Соғинч азоби оғир,
Натайлик йўқдир кўрмоқ,
Неки буюрса тақдир —
Инсонга ҳосдир кўнмоқ.

Умида ХОЖИЕВА,
Тошкент шаҳри.

Ўзбек адабиётининг ривожланиши йўлида узоқ йиллар самарали меҳнат қилган сеvimли ёзувчимиз Мирмуҳсин Мирсаидовнинг вафоти адабиёт мухлислари учун улкан йўқотиш бўлди. Мирмуҳсин 50 йилдан ортиқ умри давомида баракали ижод қилиб, адабиётимизни ўзининг бетакрор асарлари билан бойитди.

ЭЛ ЭЪЗОЗИДА
ЭДИ

У 40 йилдан зиёд "Муштум", "Гулистон", "Шарқ юлдузи" журналларида бош муҳаррир бўлиб ишлади. Адибнинг замонавий мавзуда яратган "Умид" ва тарихий мавзудаги "Меъмор" романлари ўзбек адабиёти тарихида алоҳида ўрин тутади. Шунингдек у рус шоирларининг шеърларини ўзбек тилига моҳирлик билан таржима қилди.

Таникли адиб, шоир ва улкан романист Мирмуҳсиннинг сермахсул ижоди ва баракали меҳнати муносиб кадрланди. У "Ўзбекистон халқ ёзувчиси", "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими" фахрий

унвонларига эга бўлди. 1998 йилда "Эл-юрт хурмати" ордени билан тақдирланди.

Эл эъозларига адибимиз Мирмуҳсин бир умр халқимиз учун меҳнат қилди. Қатор-қатор китоблари у кишидан биз авлодларига мерос бўлиб қолди.

Мирмуҳсин ўзининг бетакрор, ажойиб асарлари билан авлодларимиз қалбига, хотирамида мангу яшайди.

"Оила ва жамият" тахририяти жамоаси

Дарёнинг битта ирмоғи Сарбонтепа кишлоғининг кўйи қисмидан оқиб ўтади. Ирмоқ унчалик серсув эмас, аммо унинг қирғоғида ўпирилган жарликлар шунақам кўпки, ёввойи жийдалар, қамиш ва чангаллар қоплаган бу хилват жарликларга одамлар ҳатто кундуз кунлари ҳам ҳадиксираброк қадам қўйишади.

Жарликларнинг давоми шундоқ чўлга туташиб кетган бўлиб, кишлоқнинг ёнгинасида янтоқзор кум тепаликлари жимирлаб кўзга ташланади. Гарчи чўлнинг ичкарида аллақачон янги кишлоқлар пайдо бўлган бўлса-да, бу ерларга ҳали қўл урилгани йўқ. Ирмоқ бўйидаги жарликларда болалар тўқилар ҳар йили кишлоқдаги товуқларга қирон солиб туришади.

Кишлоқнинг энг чеккасидаги ҳовлининг эгасини Икром баттол дейишади. Кишлоқда шу Икром баттолгана раис билан тенгма-тенг гаплаша олади. Бировнинг ҳақини емагани ва бировга ҳақини ўтказмагани учун ҳам унинг тили узун.

Унинг уч фарзанди бор. Катта ўғли Равшанбек мактабни битиргач, шаҳарда олти ой монёрликка ўқиб келди. Фейл-атвори отасига тортган. Отаси Равшанбекнинг елкасига олаҳуржун тушса, рисоладагидай бўлиб қолади, деб ўйлайди.

Уртанча ўғли Абдурашид эса ёшлигидан дардмад бўлиб улғайяпти. У яқиндагина ўн тўрт ёшга тўлди. Икром баттолнинг хотини Абдурашиднинг туққан йили оғир дардига чалиниб, оламдан ўтди. Шундан кейин у етти йилча уйланмай юрди. Абдурашидга қарайдиган одам бўлмаганидан унинг мижози айниб, тутқаноқ дардга чалинди. Унга қанчалик даво-дармон қилишса ҳам фойдаси бўлмади.

Кейинроқ Икром баттолга фарзанд кўрмаган Ҳанифахон исмли аёли топишди. Ҳанифахон етимларга ўз фарзандидай қараб, беш йилдан сўнг қирқ ёшида ўғил фарзанд кўрди. Унга "Умиджон" деб исм қўйишди. Ҳанифахон Худодан тилаб олган фарзандини еруққа ишонмайди. Умиджон бу ҳовлида ҳаммага овуноқ бўлиб қолди.

Эру хотин энди тўй қилиш ҳаракатига тушиб қолишди. Равшанбекни уйлантиришиб, Умиджонни қўлини ҳалоллаб қўймоқчи бўлишди. Ана шу маслаҳатдан сўнг Ҳанифахон ая фермага ишга ўтди. У сигирларни соғарди-да, дарров уйга ошқарди.

Уша кунлари Равшанбек эндигина ишдан қайтган ҳам эдики, отаси унга шундай деди:

- Ке ўғлим, сен Умиджонга қараб тур. Мен далага ўтиб, шолпояннинг суви-дан хабар олиб келай. Аянг ишдан қайтса, Умиджонни унга қолдириб, ишингни қилаверасан. Абдурашидга ҳам кўз-қулоқ бўлиб тур. Уканг қўйларни далага бокқани олиб чиқиб кетди.

Равшанбек Умиджонни опичлаб, закан кўпригидан чўл томонга ўтди. Сал нарироқда кум тепаликлари орасида қўйлар кўрингандай бўлди. Ишқилиб Абдурашиднинг дарди хуруж қилиб қолмаган бўлсин, деган ташвиш билан ўша ёққа интилди. У эндигина Абдурашиднинг олдига етиб борган ҳам эди-ки, бирдан чанг-тўзон кўтарилди. Равшанбек укасига бақирди.

- Абдурашид, қўйларни тез уйга ҳайда! Бўрон келяпти!

Абдурашид қўйларни ҳайдаб, йўлга тушгунча, атрофни чанг-тўзон қоплаб улгурди. Шу пайт чўлда дайидган тулки қўйларнинг рўпасидан чиқиб қолди. Хуркиб кетган қўйлар дарёнинг ўзани томонга ура қочишди. Равшанбек елкасидаги Умиджонни Абдурашидга бериб тайинлади.

- Сен Умиджонни олиб тўғри уйга кетавер, мен қўйларни қайтариб келаман. Равшанбек қўйларнинг орқасидан югуриб кетди. Атроф бир зумда қоронғулашиб қолди. Абдурашид қўрқиб кетдим, бирдан тутқаноғи бошланиб, кумга қулади, Умиджон эса

унинг кучоғидан чиқиб, атрофга аланглаб қаради. Абдурашид тўлғониб, гўжанақ бўлиб олди. Умиджон эса ўрнидан туриб, икки-уч қадам босди-ю, оёғи кумга ботиб ўтириб қолди. У гоҳ қадамлаб, гоҳ эмаклаб, тўғри келган томонга кетаверди...

Равшанбек ирмоқнинг шундоқ ёқасида қўйларнинг орқасидан қувиб етди. Аммо ўчакишгандай, дайидган тулки ҳам яна шарпа каби қўйларнинг ёнгинасида пайдо бўлди. Қўйлар энди бирин-кетин жарлик ичига сакрашди. Улар қамишлар, ёввойи жийдалар, чангаллар орасидан ўтишиб, ирмоқ бўйига чиқишди. Равшанбек ҳам қўйлар

- Сиз уйга кириб тураверинг, - деди Умарали тоға этигини қайтадан кийиб. - Мен хабар олиб келаман. Бу бўрон кўзни очирмаяпти. Ҳеч хавотир олмаган. Ҳозир қайтиб қолишасям керак.

Иккиси кўчага чиқилари билан дарвоза олдида Икром баттолга дуч келишди. Ҳанифа ая эри томонга интилди.

- Бормисиз?! Болалар қани?

- Уларнинг қаердалигини сен биласан. Умиджонни Равшанбекка қолдириб, шолидан хабар олгани кетган эдим.

- Ҳеч ким йўқ уйда! - бақирди Ҳанифа ая. - Ишга бормай мен ўлай! Умиджоним қани?!

- Ваҳима қилма! - жеркиб берди Икром баттол хотинини - Равшанбек ёш бола эмас-ку. Абдурашидга кўз-қулоқ бўлиб тур деган эдим. Балким унинг орқасидан боргандир. Сен уйга киравер. Боя мен Абдурашиднинг қўй боқатган жойини кўрган эдим. Ўзим бориб келаман. Ма, кетмонни олиб кириб кет.

- Кирмайман! - бақирди Ҳанифахон ая. - Умиджонимни кўрмагунча ҳеч қаёққа кирмайман! Умиджон! Болагинам!

- Ўзингни бос! - деди Икром баттол пешонасини тириштириб. - Балким қўйларни кўриқлаб, бўронни тинишини кутишиб, панароқ жойда ўтиришгандир.

Худди шу пайт чўл томондан кимнингдир қораси кўринди. Бу Абдурашид эди. У қунишиб, зўрга одимлаб келаётган эди.

Афтидан унинг тутқаноғи енгилроқ ўтиб кетган ва ҳушига келгач, уйга қараб йўл олганди. Абдурашиднинг кўзлари кизариб кетган, аслида у ҳалиям тўла ҳушига келмаган эди. Икром баттол унинг қаршисига пешвоз чиқди.

- Абдурашид?! Қўйлар қани? Аканг билан Умиджон қани?

- Билмадим, - жавоб қилди у кўзлари маъносиз боқиб.

- Улар сенинг олдинда боришганмиди?

- Боришганиди шекилли...

- Аканг Умиджонни кўтариб борганмиди?

- Кўтариб борганиди шекилли...

- Бор, уйга кир! - Бақирди унга Икром баттол. - Қуриб кетсин, сенга қолган кунимиз! Ҳе, одам бўлмай ўл!

Абдурашид ҳеч нарсасга тушунмай, салгина гандираклаб уйга кириб кетди. Аслида унда айб йўқ эди. Тутқаноғи ўтиб кетгач, анча пайтгача ҳеч нарсани эслай олмай қолади. Буни Икром баттол ҳам, Ҳанифа ая ҳам яхши биларди.

Ҳанифа ая рўмолини шамол учуриб кетганига қарамай, чўл томонга югуриб кетди.

- Умиджон! Жоним болам!

- Унинг орқасидан Икром баттол ҳам, Умарали ҳам ўша томонга юришди. Кўча бўйидаги дарахтларнинг шоҳлари бўронда юлқиниб, ерга теккунча эгилар, чўлнинг қуми кўз очиргани кўймасди...

Умиджон кум тепаликка эмаклаб чиқди. Сўнг кумтепанинг бошқа томони-дан сирғилиб пастга тушди. Бундай машқ унга ўйинга ўхшаб туюлди, дўмбоқ қафти билан кумни мижиб қийқирди. У тиззаси шилиниб, янтоқлар орасидан эмаклаб ўтиб, яна қаддини ротлади. Уч-тўрт қадам босгач, чайка-

либ кумга ўтириб қолди. Атрофни қоронғулик қоплаган бўлса-да, худди уйда ўйнаётгандай эмаклаб борарди. Негадир ёнида ҳеч кимнинг йўқлигига парво қилмасди, йиғламасди ҳам.

У эмаклаб-эмаклаб жарликларга анча яқинлашиб қолганди. Билин-ки, мана шундай бўронда тулкиларнинг омади келади. Уясидан анча узоклашиб кетган қаламўшлар, юмронқозиклар чанг-тўзонда анча гарангсиб қолишади. Она тулкилар уларни таппа босишади-да, болаларига олиб боришади. Қолаверса, бўрон туфайли кишлоқнинг товуқлари ўзларини ҳар қаёққа уриб тўзиб кетишади. Уларни тулкилар жуда усталик билан ушлаб олишади. Ҳар қалай ирмоқ бўйидаги жарликларга ин курган тулкиларнинг ҳаммасига емиш топилади. Баъзида улар янги туғилган қўзчоқларни ҳам пойлаб туриб олиб қочишади. Тунлари эса полизга пусиб боришиб, қовуннинг энг ширинини еб қайтишади. Бугунги бўрон тулкиларга жуда қўл келиб, улар атрофга изғиб қолишганди.

Умиджон эмаклаб худди жарликнинг лабига келиб қолди. Мана шу жойда атиги уч-тўрт қадам нарида тулкининг ини бор эди. Умиджон жарликни кўрди ва оёғини осилтириб, қорни билан пастга, худди тулкининг ини олдига сирғалиб тушди. Пастга туша-ётиб қорни шилиниб кетгани учун-ми, чинқираб йиғлаб юборди...

Равшанбек эса ирмоқнинг нариги томонида қўйларни қидириб анча юриб қолди. У ҳар жарликка синчилаб қаради. Охири бўрон сал пасайиб, чанг-тўзон босилай деганда қўйларни энг чуқур жарликдан топди. Қўйларнинг ҳаммаси бошларини бир-бирларнинг пинжига тикишиб, тин олишганди.

Равшанбек қўйларни хуркитиб юбормаслик учун аста-секин қадам босиб, уларга яқинлашди. У она қўйни ушлаб олсаки, қолганлари унинг орқасидан эргашиб кетаверишини яхши биларди. Хайриятки, жарликнинг уч томони тик бўлгани учун қўйларнинг қочиб кетишига имкон қолмаганди. Равшанбек шошилмай ўт-ўланлардан байлиқ эшди. Қўйларга ақин бориб, она қўйнинг бўйига бойлиқ солди. У қўйларни ирмоқнинг кечув жойи томон етаклаб кетди...

Бу томонда Ҳанифахон ая чўлнинг ичкарисига кириб бораётганди. Унинг вужуди изтироб алангасида ёнар, ўзини қаёққа одимлаётганини ҳам билмасди. Бор овози билан "Умиджон!" дея бақирганча кум тепаликларидан ошиб олдинда интилар, оёқларини тиканларга урилавериб қонгалаш бўлганини ҳам сезмасди. Икром баттол билан Умарали тоға Ҳанифахон аяни тездаёқ йўқотиб қўйишди. Унинг фарёдини ўқин-ўқтин эшитишарди-ю, аммо овознинг қаёқдан келаётганини аниқлаб бўлмасди.

Энди Икром баттолнинг битта умиди Равшанбекдан эди. У Умиджонни эхтиёб, қўйларни панароқ жойга жамлаб, бўроннинг тинишини кутиб ўтирган бўлиши керак, деган фикрда эди. Аммо қаерда? Икром баттол билан Умарали тоға галмагандан "Равшанбек!" деб қақиритиб, пана жойларга, бутазорларга бўйлашиб боришарди. Улар чўлнинг анча ичкарисига кириб боришди. Сўнг ирмоқ томонга бурилишди. Икром баттол хотинига ачинар, ишқилиб ўзини эхтиёт қилсин-да, деган шубҳа вужудини кемираётганди. Иккалasi ирмоқ ёқалаб орқага қайтишди. Улар кишлоқнинг ёнгинасига келиб қолишса ҳам Равшанбек билан Умиджондан дарак бўлмади. Умарали тоға қараб, йўтала-йўтала ҳолсизланиб қолди. Икром баттол қўшнисига раҳми келиб, шундай деди:

- Сиз уйга бораверинг, Умарали ака. Мен Ҳанифани топай, ўзини нобуд қилиб қўймасин, тагин.

(Давоми бор)
Комилжон НИШОНОВ.

КЎЗНИНГ

орқасидан бутун бадани чакалақларга шилиниб қумлоқ жойга ўтди. Лекин оёғи чуқурликка тушиб, бирдан олдинга қулади. Хуркиган қўйлар ўзларини ирмоқ сувига ташлашиб, нариги томонга ўтиб кетишди. Равшанбек ҳам қийми билан сувга тушиб, ирмоқнинг нариги томонига ўтди. Шу пайт бўрон кучайиб, чўлдаги хас-хашакларни чирпирак қилиб учуриб, тўрт қадам нарини кўриб бўлмай қолди. Равшанбек қўйларни қидириб, ирмоқнинг қўйи томонига юрди...

Ҳанифахон ая ишини тугатай деганда, негадир юраги ўйнаб кетди. У Умиджонни эрига қолдириб келган бўлса-да, кўнгли тинчимай уйга ошиқди. У уйга яқинлашганда, дарвоза ланг очик эди. Дарвозадан ичкарига қадам босиб овоз берди.

- Дадаси! Умиджон!

Ҳеч қандай овоз бўлмагач, унинг эшигини силтаб очиб ичкарига мўралади. Уйда ҳеч ким йўқ эди. Ҳанифахон аянинг ранги-қути ўчиб, кўниси-нинг уйига шитоб чиқди. Кўниси Умарали тоға эндигина даладан қайтиб, айвондаги сўрига омонатгина ўтириб, этигини ечаётган экан.

- Бизнинг уйдагиларни кўрмадингизми, кўшни?

- Кўрдим, - жавоб қилди Умарали тоға. - Икромжон шолпоёда юрган эди.

- Умиджонни кўтариб юрганмиди?

- Йўқ, Умиджонни кўрмадим. Тинчликми?

- Вой ўлмасам! Нима қилдим энди?

Бекмурод отасидан барвақт етим қолди. Отаси уруш пайтларидаги оғир меҳнатлари туфайли ўпка касалига дучор бўлиб оламдан ўтди. Бешта етимчаларнинг таълими отаси Савринисо опа зиммасига тушди. Ягона ўғли Бекмурод оилада иккинчи фарзанд бўлиб, эрқарок тарбия топди. Савринисо опа серғайрат, тиниб-тинчимас аёл бўлиб қолхозда меҳнат қилиб болаларининг отаси йўқлигини билдирмаслик учун оқ тараб, оқ ювиб воёга етказди. Қўшни турган амакиси Омонкул ака қўлидан келган ёрдами дариф тутмади. Нимаки бўлмасин, Савринисо опа болаларига сабр-тоқат билан меҳрини бера олди.

Бекмурод ўрта мактабни яхши баҳолар билан битиргач, шаҳардаги техникумлардан бирини имтиёзли диплом билан тамомлади. Энди унинг орзуси олий маълумотли бўлиш эди. Онаси Бекмуродга: "Бир-икки йил ишласанг, тирикчилигимиз енгиллашармиди?" - деб маслаҳат бермоқчи эди-ю, ўғлининг кўнгли чўкмасин, деб қарз-ҳавола қилиб, уни олий маълумотли бўлишга астойдил ёрдамлашди. Бекмурод олийгоҳни ҳам имтиёзли диплом билан тамомлаб ишга жойлашди.

Савринисо опа энди кўз олдига ҳовли юмушларига келини ёрдамлашини келтириб, ўғлини курсдошига уйлантирди. Келини Сарвиноз шаҳарлик бўлганлиги боис Бекмуродларнинг ҳовлисидаги деҳқончилик ташвишлари ёқмади. Тез-тез онасиникига борадиган одат чиқарди. Бунинг устига Бекмурод онаси билан маслаҳат қилмасдан қайнонасининг номидаги машинани ҳайдаб юрадиган бўлди. Бекмуродга онаси: "Бу ишнинг нотўғри ўғлим, бир кун эмас, бир кун буни гапи чиқади", - деб насихат қилди. Бекмурод билганидан қолмай, машинани миниб юраверди. Бунинг устига Худо Бекмуродга қиз фарзанд берди.

Бир кун Бекмуроднинг қайнонаси қизи Сарвинозга: "Эрингга айт, эрталаб ҳовли-

га келсин, бозорга бориб у-бу нарсани харид қиламиз. Машинада олиб келади", - деди. Сарвиноз Бекмуродга онасининг "илтимосини" етказди. Бекмурод ёқилги озлигини рўқач қилиб, қайнонасини бозорга олиб боришдан бош тортиди. Шу сабаб бўлди-ю, Бекмурод билан Сарвиноз ўртасида совуқлик пайдо бўлди. Савринисо онанинг гапи тўғри эди. Сарвинознинг онаси: "Эринг одам эмас экан", - деган гапини ҳам хали Бекмурод эшитгани йўқ эди. Бу гапни эшитгандан кейин у машинани қайнонасиникига олиб бориб қўйди.

Шундай қилиб қудан-дачилликка кўз тегди. Сарвиноз эса уй юмушларига қарамай қўйди. Келинининг бу қилиги не орзулар билан келин туширган Савринисо опага ёқмади. Ўғли Бекмуроднинг сўзи хотини Сарвинозга ўтмай қолганидан бечора она янаям кўйиб, ўзини қўйишга жой тополмасди. Келинига қилган меҳнатлари зое кетганини билган Савринисо опа тушунлиққа тушиб асабийлашадиган бўлиб қолди. Бекмуроднинг пийда юрганини кўрган қўшнилари: "Ўғлингиз машинани янгисига алмаштирмоқчимиз?" - деб жонига тегишарди. Тишини тишига қўйиб, нима дейишни билмай қўчага камроқ қўринадиган бўлиб қолган Сарвиноз бу иқир-чиқларга бардош беролмай, қизини олиб онасиникига кетиб қолди. Кетишдан аввал столнинг устига: "Кечиринг мени! Бошқа тоқат қиломайман, бу уй мен учун зиндон бўлди!" - деб ёзиб қолди.

Шундан кейин Бекмурод ишхонада ҳам бошини кўтариб қоролмай қолди. Кўп одамлар ўртага тушганига қарамай, хотини қайтиб келмади. Фиш қолпидан қўчанди. Бунинг сезган Бекмурод ажралишга киришди. Аввалига бу жуда осон кўрунди. Судга ариза билан мурожаат этди. Суд ярашиш мuddатини белгиледи. Шундан кейин хотини: "Мен аж-

рашмайман!" - деб туриб олди. Орадан икки йил ўтди. Суд ажралишга қарор чиқармади. Бекмурод оилавий ташвишлардан чарчади. Ишини ҳам ташлаб, Тошкент шаҳрига Хирожиддин исмли дўстининг уйига бориб яшабга мажбур бўлди. Вақт беҳуда ўтмасин,

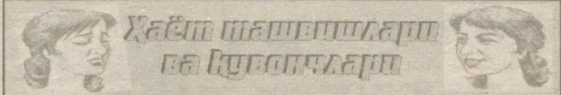
ОТАНГИЗ СИЗДАН

РОЗИ БЎЛСИН!..

деб таниш-билишларнинг ёрдами билан аспирантурага кирди. Сарвиноз эрининг бу ютуғини эшитиб ўзини нотинч хис этди. Бекмуроднинг устидан "Хотинбоз", - деб, жўраси Хирожиддин устидан: "Оилавий аразлаб сеникидан кетгани ростми?" деб сўрайвериб жонига тега бошлади. Бекмурод эса бунга парво ҳам қилмай, ўзининг шахсий фирмасини очди. Иши юришгандек бўлди. Газета, телевидениега бюуртма қабул қилиш тўғрисида эълонлар берар, газеталарда сурати босилган мақолалар чиқа бошлади. Бу орада қизи Гулбаҳор, ўғиллари Рустам, Хотамлар дунёга келди. Кунлар ўтди, қизи олийгоҳни тамомлаб, мактабда ишлаб бошлади. У мактабда ўқитувчилик қиладиган йилгитга турмушга чиқди. Яхши яшаб юрганди.

Энди Савринисо опа ўғли Бекмурод билан яшай олмаслигини тушунди. Қизи Шаҳлоникига, қўшни ҳовлига бориб яшашни афзал кўрди. Бунинг эшитган қўшнилар Бекмуроднинг жигига тегиб: "Онагиз аразлаб сеникидан кетгани ростми?" деб сўрайвериб жонига тега бошлади. Бекмурод эса бунга парво ҳам қилмай, ўзининг шахсий фирмасини очди. Иши юришгандек бўлди. Газета, телевидениега бюуртма қабул қилиш тўғрисида эълонлар берар, газеталарда сурати босилган мақолалар чиқа бошлади. Бу орада қизи Гулбаҳор, ўғиллари Рустам, Хотамлар дунёга келди. Кунлар ўтди, қизи олийгоҳни тамомлаб, мактабда ишлаб бошлади. У мактабда ўқитувчилик қиладиган йилгитга турмушга чиқди. Яхши яшаб юрганди.

билан ажралди ва Самарқандга қайтди. Бу маҳал амакиси раҳбарлигида уч синглиси турмушга чиққанди. У иккинчи бор уйланди. Болали бўлди. Ҳовлининг бир қисми сотилганлигидан норози бўлган Бекмурод онасидан ҳовлини қайтариб олишни талаб қилди. Онаси Бекмурод институтда ва кейин аспирантурада ўқиб юрган пайтлари, синглиларини турмушга узатаётганда амакиси Омонкул аканинг ёрдами текканини айтиб: "Болам! Ер ҳаммадан қолади. Қўй, амакинг хафа бўлмасин. Одамнинг кўнгли нозик бўлади, ҳовлини қайтариб олмайлик!" - деб зор-зор йиғлади. Бекмурод бунга кўнмади ва амакиси билан ўзи сен-менга борди. Омонкул аканинг ёши етмишга бориб қолган бўлса-да, Бекмуродни қарғамади. Фақат бир оғиз: "Мен қилган хизматларимга рози эмасман, онангини хафа қилдинг", - деди холос. Шу билан ҳовли Бекмуродга қайтди.

Киш бошланди. Кишлоқ жой эмасми, "Уйинг совук", - деб Бекмурод қизини уйига олиб келди. Қудан томон келиб олиб кетишди. Бундан кейин Гулбаҳорнинг ўзи отасиникига кириб келадиган одат чиқарди. Қудалар ўртасида гап-сўзлар кўпайгандан кўпайиб кетди. Бекмурод бориб қизини куч билан уйга олиб келди. Қизини ажратиш, учун судга ариза ёзишга кўндирди. Шундай қилиб икки ёш муҳаббатдан воз кечишга мажбур бўлди-лар. Қўни-қўшни, ошана-оғайнилар насихатига қулоқ солмаган Бекмурод бунга сабабчи бўлди.

Кейинчалик Бекмуроднинг фирмасидаги иш юришмай қолди. Ўзи ҳам ташвишларидан чарчади шекилли, таниш-билишларнинг ёрдами билан жанубий Кореега ишлаш учун кетишга мажбур бўлди.

Бекмурод Кореега борганига уч ой бўлган бўлса-да, дарров қайтиб келди. Қўзи хиралашиб кўзойнак тақадиган бўлиб қайтди. Энди Бекмуроднинг кўзига қурган хашаматли айвони балодай кўрунарди. "Кореега бора-ман", - деб қарз олган пулларининг эгалари келиб аста-секин пулни қайтариб олиш учун лўжма ташлайдиган бўлдилар.

Бекмурод қилган ишига пушаймон бўлди. Онасини бирга ашшаб қўндириб унун қанча уринса, амакисига маърака қилган бўлсам, на онаси, на амакисининг оила аъзолари уни кечирмадилар. Бекмурод ўз хатосини кеч англади. Онасининг кўнглини синдирди. Энди қилган афсус-надоматидан фойда йўқ. Хар ким ота-онасини вақтида қадрласин, эъзозлаб, дуосини олсин. Негаки: "Сўнги пушаймон - ўзингга душман", - дейдилар. Шундай!

Баҳром ИСТАМКУЛОВ,
Самарқанд вилояти.

МУРУВВАТ - ИНСОНИЙ

Бир ғариб кўнглини шод этмоқ етти марта ҳаҳ қилиш сабоби билан баробар, дейишгани рости. Чиндан ҳам имкон бўлса, ёрдамга муҳтож инсонлар кўнглига қувонч ато этмоқдан ҳам ортқ сабоб иш йўқ. Тошкентдаги "Беруний" маҳалласида умри илму-фанини ривожлантириб, ёш авлодни тарбиялашга баҳш этган инсонлар кўп-де, тахририятимизга хат ёзибди.

Раъно Раҳимбекова, Тошкент, «Беруний» маҳалласи Хотин-қизлар кўмитаси раиси ўринбосари.

Уларнинг орасида ҳам таъминланган оилалар, кўп болали, боқувчисидан айрилган, ётиб қолганлари бор. Аввало, Оллоҳ ҳеч кимни соғлиғидан айирмасин. Шамоллаб ёки касал бўлиб қолди бир кун ҳовлига, қўчага чиқа олмай қолган одам тўшакка ётиб қолганлар аҳолини тушунса керак. Газеталар орқали эса улар дунё янгиликлари, республикамиздаги воқеалар билан танишишлари, турли мақолаларни ўқиши, маънавий озғунла олишлари.

Кези келганда шуни айтиш керакки, афсус, маҳалламиздаги ана шундай тўшакка михланган инсонлар баъзи

иқтисодий ночор оилалар бу йил сеvimли "Оила ва жамият" газетасига обуна бўла олишмади.

Маҳалламиздаги О.Содиқов номили 249- мактабда 80 дан зиёд хотин-қизлар ишлашади. 100 дан ортқ юқори синф ўқувчилари бор. Буларнинг тарбиясида оилада ва жамиятда ўзларини қандай тутишни ўргатиш борасида "Оила ва жамият" газетасининг хиссаси беқиёс.

Тадбиркорлик, тижоратчилик орқали омадлари келган, қалбида ўзгаларга яхшилик қилишдек эзгу ниятлари бисёр инсонлар қуйидаги маҳалладошларимиздан ўз саховатлари ва мурувватларини дариг тутмай, "Оила ва жамият" газетасига шу йилнинг қолган ойлари учун обуна қилиб беришса нур устига нур бўларди...

Маҳалламиздаги 277- сонли богча тарбиячилари учун 2 дона. Манзил: Тошкент шаҳри, 700109. Нозимахоним, 3- тор кўча.

90 - ёшли Онабиби Хоновига. Манзили-Нозимахоним кўчаси, 1- тор кўча, 9 - уй. Тўшакка ётиб қолган онахон М.Солиҳова учун. Манзили-Камарнисо кўчаси, 2 - тор

кўча, 13 - уй. З.Худойбердиева учун. Манзили-Камарнисо кўчаси, 3- тор кўча.

Газетхон — газета ва ҳаёт ҳақида

ФАЗИЛАТ

си, 11 - уй. М.Мирхидоятова учун. Манзили-Нозимахоним кўчаси, 5- тор кўча, 23 - уй.

Тошкент шаҳри, Яккасарой туманидаги мажруҳ инсонларни бирлаштирган "Меҳрибонлик" жамияти бир донга газета обуна қилишга ёрдам берадиган хомийлар ёрдамиини интизорлик билан кутишмоқда.

Манзили: Тошкент шаҳри, Қушбеги кўчаси, 24 - уй.

"Оила ва жамият" газетасидаги мақолаларни ўқиб, шу орқали бу ҳаётда яшабга, иродали бўлиб қийинчиликларни енгиллашга ўзимда куч топиб яшайман. Бироқ!.. Моддий танглик туфайли обуна бўлишга маб-

лағ топа олмадим. Балки мендек кўнгли ярим, инсонга хомийлар топилиб, газетга ёзилиш учун ёрдам беришар, деб деб ёзади, Сирғали тумани, Дўстлик 2- мавзеси, 30 уйда яшовчи А. Азизов.

Мана, азизлар!.. Тахририятимизга умид билан мактуб йўллаган, газетамизга обуна бўлишга моддий қурби етмаган мухлисларимизнинг дил сўзлари билан танишдингиз. Хар гал ёрдамга муҳтож мухлисларимизнинг мана шундай ўтинчлари бесамар қолмаган. Ортимиздаги саховатли тижоратчилар, тадбиркорлар, савобталаб инсонлар албатта ёрдам қўлларини чўзиб келишган. Бу сафар ҳам албатта, шундай бўлишига ишонамиз. Балки, уч ойга, балки олти ойга обуна қилувчи хомийлар топилиб қолар, дея умид қилдик. Ана шундай мурувватли, Оллоҳ кўнглига эзгулик-яхшилик туйғуларини солган, шу туфайли топиш-тутишларига ҳам хайр-ба-рака берган мухлисларимизнинг эзгу ишлари ҳақида эса газетамизда ҳикоя қилиб борамиз.

ОЛМОС

Менинг аммам доимо номсиз бармоғига олмос кўзли узук тақиб юрди. Олмос узук соғлақни мустаҳкамлаб, умрни узайтирар эмиш. Шу тўғриси?

Т.Хайдарова,
Асака шаҳри.

Авлодларимиз азал-азалдан олмос одамларни ёшлик ва гўзалликни сақлаб қолади, деб ҳисоблаганлар. Ҳақиқатан ҳам бу тош коинотдан келаётган кўз илғамас нурларни ўзида жамлаб, инсон танасига ўтказиш хусусиятига эга. Кўринмас нурлар эса тана ҳужайраларида юзага келаётган касалликни йўқотиб, одамга тетиклик бахш этиб туради.

Олмос таққан одам руҳан бардам ҳолатда бўлади. Чунки унинг вужудидаги лоҳаслик кекинб, ишчанлик кайфияти ҳам юқориқроқ бўлиши аниқланган. Бу тош одамни қийинчиликлардан қўчмайдиган, бир оз танти ва таваккалчи бўлишга ундаб туради, деган фикрлар ҳам мавжуд. Хиндистонда олмосни омадни юриштирувчи тимсол деб биладилар. Айниқса, олмос, ижодий меҳнат билан шуғулланадиган кишиларга илҳом бахш этиб, юракнинг муътадил ишлашини таъминлаши кўпчиликка маълум. Ай-тишларича, олмос таққан кишиларда севги ва вафо ҳисси ҳам кучлироқ бўларкан.

МУҲАББАТ РАМЗИ

Марваридга муҳаббат рамзи, деб қараладими? Бу тошни таққан киши севгига садоқатли бўлармиш. Шу тўғриси?

Н.НУРМАТОВА,
Андижон шаҳри.

Ўтмиш авлодларимиз марварид тошининг фазилатларини юқори қадрлаганлар. Бу тошни тақиб юриш жуда урф бўлган. Уни тақиб олганларда кўтаринки кайфият, ҳаётбахшлик пайдо бўлган.

Шу боисдан балоғат ёшига етганларга марварид тошини тақиб кўйишга эътибор берганлар. Бу тош ҳам ўзида ҳаётбахш нурларни жамлаб, баданга ўтказиш ва руҳий бардамлик бахш этиш хислатига эга.

Энг муҳими бу тош одамнинг мисиди яхши, эзгу фикрларни уйғотиши билан ажралиб

ҲАҚИҚ ТОШНИНГ ЕТТИ ҲИСЛАТИ

Ҳақиқ тошга инсу жинслар яқинлашмас эмиш. Дугонамнинг ана шу гапига баъзилар эътироз билдиришди. Ҳақиқатан шундайми?

Озода Ботирова,
Пахтабод тумани.

Ҳақиқ тошида ҳам ҳислат кўп. Бу тошдан кўпроқ маржон тақиб урф бўлган. Ҳақиқ тоши одамнинг бўйида бўлса, нафас йўллари, асаб тизимига ва ҳаттоки мия фаолиятига ҳам ижобий таъсир этади. Бу тошнинг қорамтири айниқса фойдалидир. Чунки зарарли нурларни ўзида тўплаб, баданга ўтказмаслик хусусиятига эга. Ҳақиқ тошини тақиб олган кишиларда нафас олиш енгиллашади. У миёдаги зўриқиш-ни ҳам пасайтиради. Шу боисдан сал нарсасга асабийлашадиган кишилар Ҳақиқ тошини тақиб олсалар фойдадан холи бўлмайди.

Ҳақиқ тоши одамга фикрий тэранлик ва мулоҳазақорлик бахш этади. Бирон масала юзасидан чуқурроқ фикр юритишга мойилроқ бўлиб қолади. Айни пайтда бадандаги ҳужайраларнинг ҳаёт тонусини ошириб, қариш аломатларини сусайтиради. Кўйинг-ки, Ҳақиқнинг етти ҳислати бор. Хотирани мустаҳкамлайди, уйқусизлик ҳолатини пасайтиришга ёрдам беради, нафас олишни рағбатлантиради, ошқозон-ичак ва ўпка фаолиятини яхшилайди, инсу-жинслардан сақлайди ва кайфиятни хушлайди. Хитойнинг тоғли ўлкаларида Ҳақиқ тақиб айниқса кенг урф бўлган.

туради. Уни таққан кишилар бошқаларга асло ёмонликни раво кўрмайдилар. Бошқаларга яхшилик қилиш фикри мужассам бўлади. Шу боисдан марваридни яхшилик тоши ҳам дейдилар. Мияга гаразгүйлик, худбинлик ҳолатларини яқинлаштирамайди. Ўз эгасига қувонч, садоқат бахш этади. Ана шу боисдан марваридга муҳаббат разми сифатида қаралади.

Марваридни сувга солиб қўйиб, эрталаб наҳорда унинг суви ичилса, юракни бақувват қилади. Шунингдек, миёдаги шубҳа-гумонларни тарқатиб, қалбнингизни сажийликка мойиллаштиради. Севгилингизга очик чехра билан қараб, унинг қалбини ром этасиз.

Инсоннинг қиёфаси ҳамиша унинг феъл-атворини белгилаб туради. Қўйидаги таърифлар синалган ҳақиқатлардир.

ЎЗУН КЎЛААР

Ўзун кўллар бағри кенг ва мурувватли бўлади. Улар миннатни билмайдилар ва топанларини қариндош-уруғлар билан баҳам қиришни маъкул, деб биладилар. Хатто узокдаги қариндошларга ҳам насиба илинадилар. Шу боисдан

Тангри бундай инсонларнинг ризқ-насибасини зиёда қилиб яратди. Бошқаларга меҳрибонлик кўрсатганликлари ва ҳеч кимни эсдан чиқармай бир хилда раҳмдиллик қилганликлари боис

қандай ишга қўл урсалар ҳам зафарли яқун топади. Бундай кишилардан энг машҳур лашкарбошилар, оиланинг ва юртнинг фидойилари этишиб чиқадилар. Ҳамиша айтган сўзлари устида турадилар ҳам.

КАТТА КЎЗЛИЛАР

Катта ва тиниқ кўзлар жиндагина инжиқтабиат, аммо адолат тарозисини маҳкам ушлайдиган кишилардир. Узокни кўра оладилар

ва тўғри қарор қабул қила оладилар. Айёрлик улар учун бегонадир. Бундай инсонларнинг дўстлари озроқ, аммо душманлари, ғанимлари кўпроқ бўлади. Ғанимлар уларнинг йиқилишини, қокниб-суричилишини ҳар доим кутадилар. Аммо мақсадларига эриша олмай жигарпора бўладилар. Бундай кишилардан энг яхши маслаҳатчилар, қонуншунослар, донишманд ва буюқ ҳакимлар этишиб чиқади.

ДЎНГ ПЕШОНАЛИЛАР

Дўнг пешоналилар ғайрат-шижоватга бурканган кишилардир. Бундайлар сажий ва омадли бўладилар. Чунки улар кўпчиликнинг манфаати йўлида ўзларини ҳам бошқалар

ни ҳам аямайдилар. Иккиланмайдилар ва қийин ишларни ҳам сабот билан охирига етказа оладилар. Бундай инсонларнинг ҳалол ва беғараз эканликларини кўпчилик яхши тушунади ва уларга эргашади. Улар асло ҳиёнат қилмайдилар ва ҳиёнатни кечирмайдилар. Улардан энг яхши ташкилотчилар, халқ ҳурмати қозонган тўғрисуз арбоблар этишиб чиқади.

АЛП ҚОМАТЛИЛАР

Алп қоматлилар кучли, меҳрибон ва кечиримли кишилардир. Ҳамма ишни очик-ошкора қилишга ва ғараз сақламасликка бутунлай мойиллар. Қўтирлик йўлидан асло юрмайдилар ва топанларини кўпчиликка сочиб юборганларидан лаззат топадилар. Уларнинг ҳаётдаги шиори тўрилик ва сажийликдир.

Бундай инсонларни халқ ниҳоятда севади ва уларга талпинади. Паҳлавон Маҳмуд ана шундай инсонлар тимсолидандир. Улар мардликни ўрнига қўя оладилар, айни пайтда пешонаси кенг ва очик чехрали инсонлардир. Шу билан биргаликда тортинчоқ ва камтар бўладилар.

ГЎЗАЛ ЧЕХРАЛИЛАР

Гўзал чехралилар яхшилик улашувчи, ҳамма ишдан яхшилик изловчи кишилардир. Улар ўзларининг хуш фазилатлари билан бошқалар қалбини сеҳрлай оладилар, ҳалол ва покдамондирлар. Гўзал чехрали эркак ва аёллардан ҳеч қачон ёмонлик чиқмайди.

Бундай инсонлар табиятан хушфеъл, камтар, ҳамиша яхши ишларнинг ташкилотчилари бўлиб таниладилар. Беғаразлик, сабр-бардош ва раҳмдиллик билан элга таниладилар ва энг яхши мураббийлар ана шундай кишилардан этишиб чиқади. Улар азбаройи беъминнатдирлар.

ЎЗГА САЙЁРАЛАРДА ҲАЁТ ҚАНДАЙ?

Ҳаёт бор, деб тахмин қилинаётган сайёралар ерга нисбатан жуда олисдаки, баъзиларига учиб бориш учун миллионлаб йил керак бўлади.

Умуман британиялик олимларнинг кузатишларича, кейинги йилларда такомиллашган кузатув асбоблари ёрдамида олинган ахборотларга таянладиган бўлса, энг камиди 15 та ана шундай сайёралар борлиги аниқланган. Лекин улар жуда олисда бўлиб, Ерга нисбатан бир неча минг баробар каттадир.

Олимлар айниқса "Лимун" деб номланган сайёрага қизиқиб қолдилар. Бу сайёрадаги ҳаёт тахминан ердагига яқин бўлиши керак. Уларда ҳаёт ри-вожланган ва акин орадаги сайёраларга бориб-келиб турилган бўлиши ҳам мумкин. Эҳтимол уларда нур ёрдамида учадиган тайёралар кашф этилгандир. Бундай тайёраларнинг учиб теглиги ниҳоятда юқори бўлиб, экологик ҳолатларга ҳеч

қандай зид келмайди.

Яна олимларнинг таъкидлашларича, олис сайёраларда узок вақт нафас олмай ва овқат емай яшай оладиган жонотларнинг бўлиши эҳтимолдан холи эмас. Яъни етти ёки саккиз йилда бир марта нафас олиш билан кифояланадиган одамсифат жонотлар яшаса керак. Шу боисдан улар узок умр кўрадилар. Жонотларнинг танаси юмшоқ ва қаттиқ ҳолатга ўта олади. Ҳаттоки, ўзларини бир мuddат давомиди музлатиб қўйишлари ҳам мумкин. Музлатилган ҳолатда минглаб йиллар давомиди ҳаёт кечиришлари ҳам эҳтимолдан холи эмас.

Нур ёрдамида учадиган аппаратларнинг кўриниши ҳақида шундай баъшорат қилмоқдалар. Улар одатда шишасимон қувурлардир. Шишасимон қувурларнинг узунлиги ҳатто бир неча километр бўлиши ҳам мумкин. Уларга бошқа сайёралардан нур юборилиб, ҳаракатга келтирилади ва оптик кўзгулар уни қабул

қилиб олиб, ҳаракатни бошлайди. Улар шундай тез ва зарарсиз учадик-ки, тахминан Ер билан Ой орасидаги масофани 15 дақиқада учиб ўта олади.

Одам шаклидаги жонотлар касалланмайдиган бўлишиям мумкин. Сабаби улар ўзларига акс таъсир этувчи нарсалар олдида дарҳол ҳимояланиб, қаттиқ қолга ўта оладилар. Қаттиқ ҳолатда ҳам, юмшоқ ҳолатда ҳам ҳаётни ва фаолиятини ҳеч қийналмай давом эттира оладилар.

Яна шундай фаразлар мавжудки, олис сайёраларда овқат муаммоси йўқ ҳисобида. Уларда табиат мўъжизавий маълумларни ва бир марта истеъмол қилинса, ҳатто юз йилга етадиган қувватни бера оладиган емишларни яратиб қўйган бўлиши керак. Шунингдек, оловнинг хизматидан умуман воз кечилган бўлишиям мумкин. Олов баҳарадиган ишларнинг ҳаммаси нурлар

ёрдамида бажарилади.

Одамсифат жонотлар, яъни ақлли мавжудотлар ҳаёти тўғрисида ҳам қизиқарли фаразлар илгари сурилмоқда. Уларда ҳам оила, муҳаббат деган нарсалар борми ёки йўқми? Муҳаббат йўқ, аммо масъулият ҳисси бўлиши керак. Улар учун афтидан табиатнинг ўзи қўрғон бўлиши керак. Шу боисдан уйга муҳтожлик йўқ. Хатто шундай сайёраларнинг бўлиши ҳам тахмин қилинмоқда-ки, уларда кеча ва кундуз бўлмайди. Чунки уларнинг атрофида ёритувчи қуёшлар бир нечтадир.

Ҳайвонот дунёси ҳам Ердагидан кескин фарқ қилиши эҳтимолга яқиндир. Яъни улар нисбатан онгли бўлиши ҳам мумкин. Бундай сайёралар батамом қўм-қўқ либос билан қопланган ва чанг-ғуборлар йўқ ҳисобида, деб фараз қилса бўлади.

Олис сайёраларга учиб бориш учун фақат нур ёрдамида ҳаракатланадиган пўлатдан қаттиқ шиша қувурлар яратилиши лозим. Бундай қувурлар энг олис сайёрадаги нурни ҳам қабул

қилиб олиш хусусиятига эга бўлсагина, мақсадга эришила олади.

Келгусида ана шундай нур ёрдамида ҳаракатланадиган шиша қувурларни ишлаб чиқариб, уларга дастлаб ҳайвонлар жойланиб, олис сайёраларга учирлиши кутилаётгани бир ҳақиқатдир. Бунинг учун яна минг йилдан зиёдроқ вақт керак бўлади. Улар ёрдамида балким бутун ер аҳолисини бошқа сайёраларга қўчириш ҳам мумкин бўлар.

Келажақ авлодимиз бошқа сайёраларга бориб-келиш имкониятига албатта эга бўладилар. Ерда ҳам бир марта истеъмол қилинганда, узок вақт яъни энг камиди тўрт-беш йил давомиди қувват бериб турадиган овқат тури яратилади. Тахминан минг йилдан сўнг одамларнинг ошқозони тўрт-беш баробарга қисқариб кетиши эҳтимолдан холи эмас. Балки бошқа сайёралардан шиша қувурлар галаси бизнинг сайёрамизга учиб келиб қолар. Буни келажақ кўрсатади.

Саҳифани К.НИШОНОВ тайёрлади.

СЕВТИНИ УНУТИШ...

Сиз севганингиз учун ҳамма нарсага тайёр эдингиз. Хатто!.. Унинг учун тоғларни ағдариш, осмондаги юлдуз-ни олиб беришга, ёнаётган уйга киришга ҳам уйсиз... Уша кўнглингиздаги эркакни шу қадар эъозлардингизки, назарингизда сиз учун бошқа ҳеч ким йўқдек эди. Лекин, учми?.. У бир қанча вақт сизнинг муҳаббатингизга меҳр билан жавоб қайтарди, эҳтимол ўзинча севгандир ҳам. Кейин эса... Кетди... Унинг ортидан эса ҳали ўзингиз тўла ҳис этмаган туйгулар билан ёлғиз, гарангиз қолдингиз. Севганингизни унутмай изтиробга тушиб, қийнала бошладингиз. Сиз учун ҳамма нарса тугади. Сиз эса ўзингизни қўлга олинг!

ЯНГИ ҲАЁТ БОШЛАНГ!

Қўпчилик ана шундай кўнгилсизликларни бошдан кечирилади. Баъзилар ўзини ташлаб кетган ёрини йиллар давомида унута олмай азоб чекса, баъзилар бир-икки ойдан сўнг ўзини тутиб олишга ҳаракат қилади. Мана шундай ҳолда қандай қилиб севганингизни унут-тиш мумкин?

■ Уйингизда унинг расмлари бор йўқлигини қаранг. Эҳтимол бордир, кўпдир ҳам. Лекин ҳар қал суратга кўзингиз тушганда у билан ўтган яхши ва ёмон кўнлар эсингизга тушиб, изтиробга тушасиз. Шунинг учун ҳеч иккиланмасдан су-

ратларни ташлаб ёки ёкиб юборинг.

■ Шунингдек, сизга қайғули айрилиқни эс-латиб турувчи буюмларидан ҳам воз кечинг. Махбубингизнинг кийимларидан тортиб, қўлқоп, соат каби нарсаларини ҳам йўқотганингиз маъқул..

■ Ён дафтарчангиздан унинг ва яқинларининг телефон рақамларини ўчириб, мактубларини ҳам йиртиб ташланг. Яхшии энди ҳеч қачон унинг телефон рақами ёзилмайдиган янги ён дафтарча сотиб олинг.

■ Ҳаммасини бошқатдан бошланг. Албатта ҳаётингизда яна сева-сиз, севиласиз, бахтли бўласиз. Шунга ишониб, умид билан яшанг.

СУЙМАГАНГА СУЙКАЛА ОЛМАЙСIZ...

Яхшилаб ўйлаб кўрингчи, балки ўзингиз ҳам уни аллақачон севмай қўйгандирсиз?

- Нега бундай бўлди? Наҳотки у бошқани мендан ортиқ кўрди? Мен унга кимни йўқотганини кўрсатиб қўяман. Ҳали унинг ўзи менинг олдимга ялиниб келади, - деб ўйлашни йиғиштиринг.

Суймаганга—суйкалиш билан яна севимли бўлиб қолмайсиз. Энди бу эркакни тинч қўйинг. Қайсидир сабабларга кўра у сиздан кечган экан, на чора! Қайғу-хасратга тушишни бас қилинг!

Дунё кенг, гўзал ва унда яхши инсонлар оз эмас... Шу боис бебаҳо вақтингизни қўйиб-ёнишга сарфлагандан кўра, атрофга боқинг!

Наҳотки атрофингизда сизга ҳеч бўлмаса дўстона муносабатда бўла оладиган инсонлар билан танишишга ҳаракат қилиб кўринг!

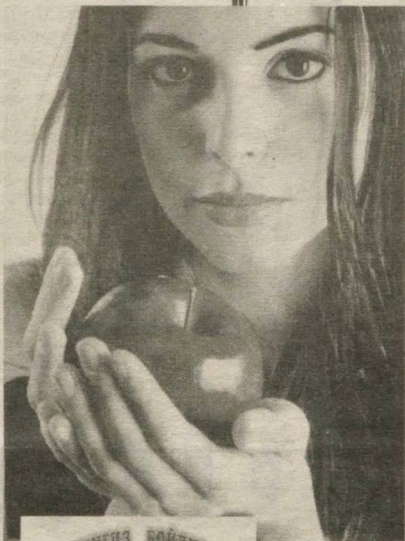
КЎЗ ЁШИ ЎРНИГА...

Инсоннинг куч-қуввати чексиз эмас. Буни тўғри тушуниш керак. Шу боис тунлари ёстиққа юзни босиб ўкраб йиғлаш ҳеч кимга фойда бермаган.

Ундан кўра кўзуга боқинг-чи. Заҳил юз, шишган қовоқлар, кўзларингиз атрофига майда ажинлар тушганини кўрдингизми? Булар ишқ изтироблари, шундай эмасми?

Тунлари ўзингизни ҳеч кимга кераксиз дек ҳис этаётган бўлсангиз, ўзингизни омадсиз муҳаббат қийноқларидан халос этишга киришинг!

Ёқтирган мусиқангизни паст қилиб қўйиб, кўзларингизни юмингда, ўзингизни ҳаёдан дунёдаги энг гўзал жой-

да тургандек ҳис этинг. Масалан: гуллаб ётган ўтлоқни, тоғ қўлини, денгиз қирғоғини кўз олдингизга келтиринг.

Ўзингизни севги билан боғлагувчи нафис ва гўзал ришталарни қўришга ҳаракат қилинг.

Кетаётган эркак билан ҳаёлан бутунлай видолашинг-да, ўзингизни энди озод эканлигингиздан енгил тин олинг. Демак, янги ва қизиқарли, севги ва бахтга тўла ҳаётингизни бошланг.

Агар аёл ўз севимли киши билан яшаётган бўлса уларнинг ўзаро муҳаб-бати кундалик муносабатларида ҳам яққол кўринади. Чакноқ кўзлардаги мафтункор табассумда бахтиёрлик акс этиб туради. Агар муҳаббат жавобсиз бўлса-чи?! Афсуски, бу ҳолатда бахтиёрликнинг аксини кўриш мумкин.

Аёл қанчалик гўзал бўлмасин, кўнглидаги севгиси жавобсиз бўлса у нафакат ўз чиройини, балки соғлигини ҳам йўқота бошлайди. Чиндан ҳам ишқ-муҳаббат ҳам касалликдир. Бу дардга кўплар муш-бала бўладилар. Муҳаббат соғлиқнинг ганими эканлигини ис-ботлаш қийин эмас.

"Сен унга бир қара-гин-а, бечора ишқ дардида шамдек эриб, адо бўлмоқда", - дейишади. Чин севги дардида инсон қаттиқ қийналади, изтиробга тушади. Мана шу изтироб соф муҳаббат белгисидир.

Рухшуносларда "Сур-рункали муҳаббат дарди!", деган ибора бор. Улар бу гапни севган инсон кўп марта рад этилганига қарамай, узок вақт давомида ўзининг севиб қолган кишига севгисини изхор этаверади. Бу кейинчалик жуда кўп нохушлиқлар келтириб чиқарадиган касаллик ҳисобланади. Севгисига — севги билан жавоб олганлар қувончдан қанот чиқариб осмонга учгудек бўлсалар, севгиси рад этилганлар алам ва изтиробдан ерпар-чин бўлишади, гўё. Кўпчилик муҳаббат изтиробларидан сўнг кўпинча юрак хасталигига олиб келади.

■ **Тахикардия** — севги дардига учраганлар кўпинча шу касалликни бошдан кечиришади. Тахикардия — нафакат севги бахтсизлигига учраганларда, балки, муҳаббатдан бахтиёр кишиларда ҳам учраб экан. Бунинг сабаби шунки, севги ҳаяжонлари таъсирида юрак уриши тезлашиб, тана адреналин моддасини ҳаддан ташқари кўп ишлаб чиқара бошлайди. Муҳаббатнинг қувончидан масрур бўлганлар севгилиси билан бўладиган учрашув дамлари ҳақида ўйлаб, тунлари қувончу ҳаяжондан ухлай олмай чиқадилар. Бундан соғлиқ учун хавф туғилмайдми. Аксинча, қонда кўпайган адреналин яшашга бўлган иштиёқни янада кучайтиради.

Икки томонлама бўлган муҳаббатнинг саломатликка катта фойдаси бор. Ёқимли ҳолатлар эндорфин, серотонин, дофамин каби соғлиқ учун фойдали гармонлар ишлаб чиқаради. Афсуски севгиси рад этилган киши гўзал туйгулардан махрум бўлади. Жавобсиз севгининг эгаси севиклиси билан тасодифан учрашиб қолса, унинг овози, ёки у ҳақдаги бирор хабар эшитишдан ҳам ҳаяжонланиб қўл ва тиззалари титрай бошлайди.

Сабаби қанча ҳаракат қилолмайлик юракка буйруқ бериб бўлмайдми-да. Чунки, севгининг ўзига хос қонунла-

ри ҳам борки, юрак баъзан бундай вазиятга тушганда адреналин кескин камайиб кетиши кузатишган. Юрак фаолияти бузилади. Баъзан сизни рад этган киши билан тез-тез кўришиб туришингиз эҳтимоли бор. Шу

учрашувдан кўриб яшаш, агар у гап-риб қолса зарур сўз топа олмаслик... Ёки гапирганингизда унинг терс қараб кетишини ўйлаб, изтиробга тушиш соғлиқ учун зарарли.

Севганингизни кўрганда юрагингиз қафасидан чиқиб кетгудек гупиллаб уриб кетса-да, бу пайтда ўзингизни босинг, иложи бўлса тинчлантирувчи дори-лар ичиб олинг.

■ **Уйқусизлик** — севги ришталари узилганда пайдо бўлади. Кимки бу вақтда қўлга ручка олиб, дардларини қозғога тўқа олса, ниманидир ёзса-ку, яхши! Ижод уларни зўриқшдан қутқаради. Аммо, айрилиқдан эзилиб, тунлари ёстиқни қўл қилиб, йиғлаб чиқиш сурункали уйқусизликка олиб келади.

Тадқиқотларга қараганда, кечкурун ўринга ётиб, бошимизни ёстиққа қўйиб билан дунёнинг минг хил ташвишини ўйлаб бошлар эканмиз. Айнан мана шу ҳам мияни чарчатиб, уйқусизлик келтириб чиқарадиган сабаблардан бири ҳисобланади.

"Менинг юришим ҳунук, кўзим чиройли эмас, кийимларим ҳам ярашмайди. Шунинг учун у мени ёқтирмайди", - деган фикрлардан толиқиб, тушқуликка туша бошлаш яхши эмас. Доимий зўриқиб одамлар билан бўлган муносабатларга ҳам таъсир кўрсатиб, сурункали касалликларга сабаб бўлади.

Бир сўз билан айтганда бахтли севги муносабатлари инсонларга бахт, куч-қувват ато этади. Лекин бахтсиз севгидан зўриқиши (стресс), бу эса саломатлик учун катта муаммолар келиб чиқишига сабаб бўлади. Тана уйқусизликдан толиқиб, етарли микдорда қувват олмай заифлаша бошлайди. Агар уйқусизлик сизнинг ҳис-туйғуларингиз билан боғлиқ бўлса шифокорга учрашиб у билан маслаҳатлашишингизга тўғри келади.

■ Қон томирлари касаллиги

Ҳозирги тиббиёт мутахассислари юрак-томир хасталикларига зўриқиш (стресс) сабабчи эканлигини тасдиқлашмоқда. Бунинг белгилари бош оғриғи, юрак соҳасидаги оғриқ, юзнинг оқариб ёки қизариб кетиши, қон босими ошиши, бош айланиши ва титроқча тушиш ҳолатларидир. Баъзан эса умумий ҳолсизлик кузатилади. Кўз олди қоронғилашиб, қон босими пасаяди. Бундай ҳуружлар бир неча минутдан 2-3 соатгача давом этиши мумкин.

Демак, севги-муҳаббат сабабли доимий равишда зўриқиш (стресс) — шубҳасиз сурункали қон босими касаллигига олиб келиши хавфи борлиғи аниқ. Агар ишқ тўғрисидаги ёлғизликда юрак ҳуружлари бўлиб ўтса бу сезилмайд, енгил турда ўтиб кетиши мумкин. Лекин ёш ўтган пайтда оғир асоратларни бошларидан кечиришлари мумкин экан.

Тиббиётчи олимларнинг тадқиқотларига қараганда, бир-бирига муҳаббат билан жавоб берган кишилар орасида ҳам юрак ҳуружи учраган. Шу боис ҳар қандай ҳолда, севги сизга бахт ҳада этса-да, бир олам дарду хасрат олиб келса-да, ҳис-ҳаяжон билан изтиробга тушмасликка ҳаракат қилинг. Дунё ўзи бир кам яралган, деган гапни унутмасдан яшанг.

Саҳифани Дилбар ва Ҳамида тайёрлашди.

ИШҚ ДАРДИДА БЕМОР БЎЛМАНГ!

Олимларнинг айтишича севги ва суюқлиги бўлиш инсон саломатлиги учун бекиёс фойдали экан. Гарчи жавобсиз ҳамда бир томонлама муҳаббатнинг ўзига яраша қийноқлари ҳам бор албатта.

Ишқ дардида мунтазам равишда эзилиб, қийналиб юриш доимий сурункали зўриқиш (стресс) ва асабийлашишни келти-

риб чиқариши тиббиётда исботланган. Бунинг натижасида ўзига ишонмаслик, яхши турмуш қуришдан умид узиш каби кайфиятлар пайдо бўлади. Баъзан ҳаддан ортиқ севиб, севгиси рад этилганлар орасида ўз жонига қасд қилганлар ҳам учрайди.

Сурункали зўриқиш ва асабийлашиш натижасида асаб касаллик-лари, ошқозон яраси,

шунингдек ичак фаолиятининг бузилишига қаттиқ таъсир қилади. Бу эса қандли диабет, қон босими кўтарилиши ва зикнафас (астма) касалликлари келиб чиқишига сабаб бўлади.

Севиб қолиш ва севилишдан қочиб бўлмайдми. Бир томонлама, жавобсиз ва бахтсиз муҳаббатдан кечиш осон бўлмаса-да, ундан ўз вақтида воз кечган маъқул.

Бу эркак ва аёл билан кўп йиллик танишман. Хатто ҳар иккаласига узок қариндошчилигимиз ҳам бор. Ҳаётлари аввалида, бир-бирларига назарлари тушмасдан илгари ўзлари учун муноси жуфти ҳалолни тополмай анча овора бўлишди. Гуё кимдир эр ё хотинсиз қолса бу дунё охирагга юз бурадигандек ва ёкини ер ўз ўқидан чиқиб кетадигандек ўзлари қолиб, қариндошу таниш-билишлар ташвишга тушиб қолишди. Дарҳол йигитга келин, қизга эса қувё топишга астойдил киришиб кетишди.

Меҳрибонлар - ниҳоят бахту тахтини излаб юрган хунуқлиги-ю, чирой-чиммати ўртача бир қиз ва йигитни айна мос ва муносиб топиб, учраштириб қўйишди. Ёшлар ҳам бир-бирини ёқтиргандай кўринди. Ҳаяжонли, ширин дамлар, хатто бир-бировини гул кўтариб кузатишлар, - унаштириш, тўй расм-русумлари ва шодиёналари кўнгилдагидек ўтди... Янгилар келинни қувё ёнига - гушангага киритиб қўйишди-ю, елкаларидан тоғ ағдарилгандек енгил тин олишди. Ака-амакилар, почалар сафлари яна бир йигитга тўлгандан кўнгиллари тўлиб, қиттай-қиттай отиб ҳам олишди. Шундай қилиб, бу кўхна дунё тоқиди яна бир оила бунёд бўлди.

- Ушанда дурусткор қарамаган эканман, орага тушган одамлар ҳам пайқашмаган чоғи, ё "бу кунингдан ҳам баттар бўл", деб атайлаб қилишганим, хотинимнинг бир кўзи иккинчисидан сал қисқарок. Қулганида ана шуни юмилди қолади. Устига-устак қисқик кўзи томондаги бурни ҳам қийшиқ, - дейди тушмуғини осилтириб кўринган таниш-нотанишга эр.

- Худойим ҳам одамнинг кўзини кўр қилиб қўйса очик кўз ҳам кўрмас бўлиб қоларкан. Бу эркакнинг чўлоқлигини сезмабман. Оёғини тўғри босиб юролмайдми. Ҳалиям бир кўзим хирарок, оёғининг шу камчилигини дуруст кўролмабман. Ҳа, энди тақдиримда бор экан-да, бунинг оғзидан бир илиқ гап чиқмайди. Сўқиниб тўшака чўзилиб, хуррак отишга киришадими, тагин сўқиниб ўйудан ўғиниб кўзини очади, - дея қисқик кўзидан астойдил шаққоран ёшнини оқизиб қуйнади аёл ҳам кўринган ҳар бир одамга.

- Мендан бўлак ҳеч ким сезмайди, фақатгина мен сезаман - бир кўзи қисқик. Энди майли, худога шукр, кўр эмас, бурининг қийиқлигига охири оқибат кўнди. Истара ҳам ўша кўз ва бурунга мос. Энди булар эски гап, гапирмайин дейман, тил кўрғур қўймайди. Шу десангиз, эр кўнадан қайтса хотин деганлари кўрми, карми - чиройини очиб, қарақлаб кутиб олсин экан-да... - тўнгиллайди эркак яна бир кун.

- Кўполигига ҳам энди кўнқидим, қандоқ қилай, пешона экан-да, чўлоқлиги ҳам парвойимга келмайдиган бўлиб қолган. Шу десангиз ўлғудай жаҳлдор-да. Ҳа, энди эркак деганинг жаҳлиям бўлади-да, деб ўзимни-ўзим алдаб ҳам қўяман. Аммо жаҳли чикса дудқулни қолади. Чап қулоғим тобора оғирлашиб бораёпти. Худонинг дарди экан-да, буюм, нима қилай? Аммо, шу қулоғим оғирлиги ҳам бир ҳисобга дуруст. Сўқонгич, баджаҳл эрнинг сассик-қуруқ овозини эшитмайман. Буюм бир ҳисобга бахтим бўлса керак-да...

Вақт-соати келиб улар фарзандли ҳам бўлишди. Эски қўшиқ энди тиниб-туғаб қолгандир, деб ўйлагандим мен. Эски қўшиқ чўзилса

чўзилдики, қисқармади.

- Кўнада чиройли аёллар кўп. Бариси хурлиқо. Кучоғинга босгинг келади. Ёлғиз менинг пешонам шўрлаб кетган. Кўзининг қисқилиги, бурининг қийиқлиги, қулоғининг қарлиғи, қовоқ-димогининг осмонлиги бадимга тегиб кетган бўлса ҳам, э, пешонам шўр экан, не бўлса бўлди энди деб, тақдиримга кўл силтаб қўя қолганман. Аммо лекин бунинг "у йўқ", "бу йўқ", деб тинимсиз вайсашига чидаб

кетди. Бунақа турмушга, бунақа эрга яхшим эгам мени рўпара қилган, бошқа биров учраганда эр зотиға қирон кепти-ми, деб аллақачон тўрва-халтасини кўтарарди. Чўлоқлигига ишим йўқ, соқовлиги парвойимга ҳам келмайди, зикна, баджаҳлликка кўниб бўлганман. Аммо лекин эртанман кўркаман. Болаларни уйлаш-жойлаш тарадудини биз кўрмасак-ким кўради, ахир. Сандиқларда шамол ҳуш-так чалади, бир уй, бир даҳлиздан бўлак

ҳеч вақоимиз йўқ. Эрта бир кун ўғилларнинг уйланти-рамиз, десак келини қайга ола-миз, нимага ола-миз, эр деганининг кўнглингиз кўчасига ҳам келмайди...

Улар бир-бирларидан ҳаминша норози бўлиб, бир-бирларига нукул тош отиб, тош топиламаса кесак отиб, умрларини ўтказишди. Уларнинг "эски қўшиқ"лари бади-га теккан баъзи бировлар маслаҳат беришди:

- Турмушларинг бўлмайди чоғи, яхши-си, ажраша қолинглар...

Лекин улар уй-жой, мол-ҳол, бола-чақа икки-га бўлинишдан кўрқашди. Эр-хотин бир-бирларининг айбу хатосини, қилгиликларини элга дастурхон қилиш билан овора, йиллар йилларни қувалаб ўтиб боравераркан, ўғиллар ҳам бўй чўзиб ўлғайиб қолишди.

"Эски қўшиқ" эса...

Эски қўшиқ

яшашнинг ўзи қахрамонлик. Шу билан умримни ўтказётганим учун менга бемалол "герой" деган "звание" беришса арзийди, - дейди эр муштани тиззасига уриб-уриб...

- Бу эрнинг пиёнисталиги, чўлоқлиги, кўполиги, сўқонгичлиги, жаҳлдорлиги камдай, чўнтаги қуруқ, қашшоқ, гадои, шунга тегибманки, бошимизга топсак, оёғимизга йўқ...

- Аёл деганинг ҳаммаси ҳам хурлиқо эмас. Лекин аёлингни фаросатдан қисган бўлса-чи... Чидамокдан ўзга чоранг йўқ экан. Топган-тутганингни эплаб-саристалаб, тежаб-тергаб, бор-йўғингга қаноат қилиб юрса қани? Бу хотин мисоли аждаҳо, нимани кўрса ямламай ютаверади. Бунақада рўзғорда қайдан барака бўлсин, ахир? Кеч тушаверса юрагим пўкиллайдиган бўлиб қолган. Эркаклар ишдан сўнг уйлариға ошиқиб туришади. Мен-чи, ўз уйимга кўрқа-писа кириб бораман. Биласизми, дунёда бўлганми ҳеч шундай ходиса - одамнинг товушининг ўзидан зада бўлиб қоларкан одам шўрлик. Мен шундай қўйга тушганман. Овозини эшитмасам ҳам лабининг қимирлашининг ўзиданок нервим бузилиб, кўлларим қалтирашга тушади, кимидир ургим, бирон нарсани синдиргим, бузгим келаверади.

- Ҳов, эр, болалар катта бўлишяпти, одамларга ўхшаб, сал қимирланг, - десам, - турган-битганин шу, чидасанг чида, бўлмаса ўзинг биласан, - деб келди хозиргача. Ёшлигим, куч-қувватим ўтди-

- Менинг-ку бўларим бўлди. Шунақанги хотин билан умримни ўтказдим, энди кўпидан ози қолди. Тишимни тишимга қўйсам бу ёғи ҳам ўтар-кетар. Лекин болаларимга ҳаёф, жавр бунақанги она. Тарбия, қаров бўлмагандан кейин нени ҳам қутиш мумкин улардан. Бўй десангиз терак, лекин меҳнатга тоб-тоқатлари йўқ. Ҳамма айб онада, болани бола қиладиган она-да, - дейди ота.

- Э, бунга тўрт кунлик дунё, деб бекор-га айтишмаган экан, қадимгилар. Сўзида тузи, чўнтагиди мири йўқ, қуруқдан қуруқ қимсани эр экан деб, шу кунимни турмуш экан, деб умри азизимни шамолга совурдим. Энди киш-қировлар билан юзлашиб турибмиз. Кейинги пўшаймон, ўзингга душман, дейишади-ку, бу гаплар энди бефойда. Ота шу бўлган, болаларидан нимани кутасан? Болаларнинг-ку, худога шукр, тўрт мучаси соғ, ўзимга торди. Лекин ишдан гапирсангиз, ёвдан қочгандек қочишади, отасининг ўзюю кўзи. Уларга бир оғиз қаттиқ гап гапиролмайман, дарҳол кўкрак кериб ота ўртага тушиб олади, тарафқашликка ўтади, қақшаб-қақшаб чийиллайди аёл.

Нихол-нихол-да, қаёққа қайирсанг, ўша томонга қараб ўсаверади. Эру хотин - ота-она бир-бирларига тошу кесак отиш билан овора, болалар эса ўғрию наваандларга қўшилиб қолишди.

"Эски қўшиқ" маъно-мазмуну эса тагин

ҳам бойиб, тўлиб борарди...

- Бу хотин билан мен аҳмоқ ўтдим-да. Ақли жойида одам бундай қилмасди. Ҳў ўша пайтлардаёқ ура қочган, ё ўзини дарёгами, машина гилдираги остигами отган ва энг осони арқон топиб ўзини-ўзи осиб қўя қолган бўларди. Бундан чиққан болаларга чидаб бўлмаёпти-да, бола эмас, бало бўлди-ку. Ўзингдан чиққан балога, қайга борарсан давога, дейишганидек, бу дардимни ким эшитиб, ким даволаркан?

- "Тупроқ олсанг, баланд тепаликдан олгин", - деб насиҳат қиларди буюм. Бунинг маънисига энди етдим. Болаларим отасининг ўзи. Дилозор, бемехр... "Дадамга айтсангиз-чи, мени уйлантиришни ўйлайдим-йўқми ўзи", - дейди қатта ўғлим. "Дадамга ишонсанг, хотинсиз қолиб кетасан. Ўзинг учун ўл етим", - деб тарадуд-тадоригини ҳар биринг ўз ўзинг кўравер", - деб маслаҳат бердим. Бошқа яна нима ҳам дердим, қўлимдан нима ҳам келарди, дейсиз... Дада, бир маслаҳат, - дейди кунни кеча ўғлим. - Мен харидор топдим, шу ҳовлини сотайлик.

- Ие, - дедим, - сотиб нима қилмоқ-чисан?

- Пулига мени уйлантириб қўясиз, - дейди бақрайиб.

- Ҳовлини сотсак, ўзимиз қайда яшаймиз, бўлажак келин билан сен қайда яшайсан? - десам, бошини қашиб индамайдми.

- Бу аҳмоқчилик қайдан, кимдан чиқди? - дедим:

- Аям маслаҳат бердилар, - дейди. Бу хотиннинг миясиям айнаибди...

...Эркакман. Тушунаман. Энди бу гап, бу турмушни ўзгартириб ҳам, тузатиб ҳам, янгиллаб ҳам бўлмайди. Катта ўғил "қора дори" билан савдо-сотиқ қилиш устида қўлга тушиб қамалди. Қамоқхонада бедаво касали хуруж қилаверган, укасида "қора дори" келтиришни сўраган. Дард устига чипқон деганларидек, аканинг жабрига ботиб ука ҳам қўлга тушиб қамалди.

Нолали, армонли, хасрату надоматли "эски қўшиқ" авж пардасига кўтарилгандан кўтариларди. Кўрдингларми, бу мияси асли айниган хотин билан мен яшайман. Мен асл қахрамонман. Кинога бош қахрамон қилиб қўйса ҳам арзийди.

- Худо севган бандасини кам-кўстсиз яратди-да. Турки совуқ одамнинг қасофати етти пуштинга ҳам етиб ортаркан, - мингиллайди ранг-рўйидан қон қочиб, қадди-қомаги чўкиб қолган эркак...

- Бошингдаги эркакнинг нобакору номардлиги ҳам бир томон экан-у, фарзандининг бешоб, безорилиги, ранжу захматлари бир томон экан. Буларнинг дарди мени адои тамом қилди, - хаста, хирқироқ товушда бўзлайди аёл.

Ҳар қандай воқеанинг ҳам охири оқибати, ҳулосаси бўлиши табиий. Мазкур воқеа эса ҳали ҳамон тугагани йўқ. Чунки қахрамонларимнинг ҳаёти давом этаёпти. Улар пастроқ пардада, пастроқ оҳангда бўлса-да, ўз "эски қўшиқ"ларини ҳали ҳамон тилдан қўймай "қуйлаб" юришибди.

Менга эса битта тилак айтмоқ қолади: бу дунёда ҳеч ким бир қил қўшқини айтавериб, умрини бесамар, бекор ўтказиб юбормасин экан...

Дилбар САИДОВА.

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Оила ва жамият

Фойдаланилмаган кўлёмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.

Газетадан қўчириб босилганда «Оила ва жамият»дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Қабулхона: (Тел. ва Факс) 133-28-20
Табриқлар, эълонлар: 133-04-50
Бўлимлар: Оила - 133-04-35, 134-25-46
Бухгалтерия: 133-07-41

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент - 700000
Амир Темури кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босма-хонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Тўрон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00. Босишга топширилди - 21.00

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.

E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 027-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г - 137. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ.
Адади - 17096
Саҳифаловчи - Ш. БАРОҚОВ
Расом - Н. ХОЛМУРОДОВ
Навбатчи - Н. ИҲЛДОШЕВА
Мусаххих - С. САЙДАЛИМОВ

1 3 4 5 6